

ÖRÖKÖS HÁZ

MELLY NEK

Epítését igérté ISTEN Dávidnak, és ő-benne minden ISTEN' Hadát viselő Híveknek a' Kegyes ÁBIGAIL által, Sám. I. Könyv. 25. Réf. 28. v-ben.

Mellyből,

A' N. MÉLTÓSÁGOS és TEKINTETES URNAK

C Z E G E I

VASS DANIEL

Haáz Rezső Múzeum Tudományok Könyvtára

Székesudvarhely

Meg-hidegedett Tetemeinek Koporsóban való Bé-zárattatásának Alkalmatosságával, együgyü, de Szent Irás szerint való Tanítást tett a' Császári Udvar-Háznál egy-be-gyült Méltóságos Tekintetes és Tiszteletes Sokaság előtt a' meg-fomorodott Méltóságos Uri-Háznak vigasztalására 1741. Bóldog Afx. Hav. 25. Napján

ZÁGONI A. GYÖRGY,

Az J. KRISTUSnak a' Széki R. Ekléfiában méltatlan Szolgája.

K O L O S V Á R A T T,

Nyomtt: SZATHMÁRI PAP SANDOR által,

! 07539

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Szekelyudvarhely

Szent LETZKE, Sámuel I. Könyv. XXV. 28.

*Kétség nélkül az én Uramnak az UR maradvandó Háza
épít, mert az URnak badát viselte az én Uram, és te
benned gonofság nem találhatott a' te életedben.*

ELŐLJÁRO BESZÉD.

Ma' régi drága dolgoknak szép móddal öfve fe-
degető bölts mestere *Plutarchus* írja: hogy midőn
egykor *Diogenes Cynicus* a' Temető hejben sétálván,
találkozott volna egy Kápolnára, mellyben sok régi
Koporsók és meg-holt embereknek tsontyai hevernek
vlla, éokása éerént ottan meg-állapodik, a' tsontokat hányagatja,
hogy az emberi tetemeknek tsuda egyben éerkeztetésekert mint
Philosophus mëljen meg-vísgálja: Azonban *Alexander Macedónak*
történik azonn el-menése, ki-is, midőn nagy éorgalmatósággal
tudakozná töle, mit csinálna ottan, és az élők mit kerelne a' holt-
tis között? azt felelte *Diogenes*: Immár régtől fogva e' nagy Ká-
polnában e' sok tsontok között a' te Atyádnak *Filep Királynak*
kaponyáját és tsontyait keresem, de a' többitől azokat ki nem es-
mérhetem, mert énnékem mind egyenlőknek tétzenek egymáshoz.
Melly *Diogenes* éavaival pontrol pontra meg-egyezz az a' mit ho-
éas *experientiából* meg-tanúlt és Isten *Lelke által* írva hagyott a'
Bölts *Salamon*. Predik. könyv. 9. r. 4. 5. v. Azonn éerentsége vagyon
az Igaznak és gonofnak, a' tistának és tistátalannak, az esküvőnek,
úgy, mint a' ki betsüli az esküvést. s. a. t. De mindazonáltal, még-
is nagy külömbséget tett Isten mind ez életben mind a' következen-
dőben; az Istenfélő és istentelen emberek között, mert minthogy a'
kegyesség nagy kereskedés, mellynek ígérete vagyon mind e' világon
mind a' más világon való meg-ajándékoztatásáról; *Timoth.* 2. Lev 4.
r. 8. v. Azért 1. a' midőn a' bünös ha fáaz éstendeig él is de megátkoz-
tatik. *Esa.* 65. 20. Az Istenfélőknek jól léfén dolgok kik az ő országját
felik. Pred. 8: 12. 2. Az URnak áika fááll a' gonofnak házára, de az
igazaknak lakó bejek meg-áldatik. Peld. 3. 33. Es 3. Midőn a' hitet-
leneknek lelkeket parittyából hájtja ki az UR, a' parittyának fené-
kéből, az életnek tsomójában léfén az Istenfélőknek lelkek bé köt-

ettve az ő Uroknál Isteneknél. 1. Sam. 25. 29. Mind ezeket pedig a' böls Abigail AÉzony Dávidról jövendölvén ekképpen foglalja öfve a' Letzkében. *Kétség nélkül az én Uramnak az Ur maradandó Háza épít. 's a' t.*

Summa. Mellyben summa kerént le rajzolja a' Böls Abigail Dávidnak egész életébéli szorgalmatos kegyelségét, annak Istentől életében el-vett, halála után-is meg-maradandó meg-jutalmaztatásával együtt.

Két részei Vagynak e' Ént Letzkének. 1. Vagyon Istennek Davidhoz-való nagy jó akarata: *Kétség nélkül az én Uramnak az Ur maradandó Háza épít.* 2. Vagyon ezen Isten jó akarójának két nevezetes fundamentoma: 1. *Mert az Urnak hadát viselte.* 2. *Mert ő benne álnokság nem találtatott az ő életében.*

A' mi az első szakaszt illeti a' Ház a' Ént Írásban Éöllő Ént Lélektől külömbkülömb-féle értelemben adattatik elő a' dolgoknak természetekhez képest, a' mellyeknek Ház tulajdoníttatik, mellyeket nem tzelom elő Éámlálni, tulajdonképen pedig véterik olyan épületrét, melly kezitterik a' lakásra és nyugodalomra. Innen vólt és vagyon az, hogy midön Isten a' bünért valamely népet meg-akart büntetni, azoknak nyugodalmaikat más népeknek adván; azoknak Házaikat vagy mindenestől fogva tölök el véven az ellenségnek adta, mint a' Cananeufokét, mellyeket mindenly javaikkal együtt birtanak az Izraeliták Jerem. 6: 12. Nehem. 9: 25. Vagy pedig azoknak Házaikat el-prédáltatásra és romlásra ki-adta, hogy azok légyenek emberek nélkül Esa. 6: 11. Mellyből a' következik, hogy az örömnék Házaiban tövis és tsipke bokor nevededjék, a' nagy paloták el-hagyat-taisanak. a' Torn yok és bástyák a' vadaknak örömeire barlangokká léznek Esa. 32: 13, 14.

2. A' Házon értetnek még minden jók, mellyek a' házban vannak, minéműek, Gazdagság, Feleség, és attól Éarmazott gyermekek, ékes olaj-vefkei. 2. Sam. 12: 8- Azonn pirongatja Náthán Dávidot hogy az Isten néki adta Saulnak Házát, Izraelnek és Judának Házát, az az Saulnak Judának és Izraelnek minden gazdagságát, a' Saulnak Feleségeivel egybe, még-is el-vette az Uriás Hitteus Feleségét, mint meg-tettzik az említett hejben. Innen már meg-enni valakinek Házát annyit tézen, mint annak javait el-prédálni puÉtítani. Luc. 20: 47.

3. A' Házon még értetik valamelly Familiának hoÉžas időkig virágzó állapotban-való fenn tartása. Dávid midön az Izrael Ura Is-

tene nevének Templomot akarna építeni, bizonyos okért nem engedti az Isten, hanem ígéretet tézen nékie hogy támazt az ő magvai között egyet, t. i. a' Salamont, kit-is fel-ékesít Bőltseféggel, hogy építsen Templomot az Urnak, annakfelette igéri azt-is, hogy állandó lézen az ő Háza, az az, ki nem fogy öröklé mig t. i. a' Siló el-nem jő. 1 Mos: 49. 10. az ő magvából való Férfiú, le-ülénd az ő Királyi Ékiben. 2. Sam. 7: 16. 18.

Ezek érént immár, midőn Isten Dávidnak állandó Házat építeni mondatik, azt akarja jelenteni. 1. Hogy őret és az ő maradékait a' Királyi birodalomban állandóképen meg-tartja, és az Izraelen mind végiglen meg-marad a' Királyi páltza az ő Háza-népe között. 2. Hogy az Isten az ő magvát ki-nem vágja mint Saulal tselekedett, hanem azt igen meg-éaporítja és minden vészéjektől meg-óltalmazza. Tudta ezt jól Dávid ezért éneкли a' 127dik Solt: 1. versében, hogy ha az Ur nem építiti az Házat, hiában fáradnak a' kik azt építik: mert maga izente vala nékie Isten, Náthán Prophéta által, hogy házat tsínál ő nékie, az az midőn az ő ideje bé-tellyesedik és az ő Attyaival el-aluszik-is, magot támazt Isten az ő ágyékából és meg-erősíti az ő Országát. 2 Sam. 7: 11. 12. Midőn Házat ígér Dávidnak Isten, azzal ígért ő nékie az ő Attyái elci közzé-való tiszteléséges el-takarítottat, ezért hívja Jób a' koporsót maga Házának: adott-is Isten és épített e' tekintetben-is állandó Házat a' Dávidnak, mert az ő Háza. Jób: 17: 12. Koporsója mind annyi vészdelmei között-is Jérusálemnek, el-nem rontatott, hanem a' közönségesebb computus érént meg-tartatott ezer negyven négy éztendő-kig, mert meg-volt az Apostolok idejében is, mint nyilván megtettük. Tselek. 2. R. 29 ψ.

Ezenn jókat pedig igéri Dávidnak illy okokon.

1. Mert az Urnak badát viselte az én Uram. Isten bada az, a' mellyet az Istenfelő emberek az Isten és a' kegyes emberek ellenségei ellen Isten parantsolatjából viselnek a' végre, hogy az Isten-dítsőféget érerő nemzetség a' hitetleneknek páltzája alól meg-ébaduljon, az ördög orzága meg-romollyon és az Ur Házának hegye minden hegyek felibe álljon. Esa: 2: R. 2. ψ. Illyen Isten bada vala a' Moseé az Amálek-ellen Kijöv. 17: 16. Saulé a' Philistefok ellen, holott-is midőn Dávid éembe menne a' kegyetlen Goliáttal, így éólitja-meg: Te jőél én reám fegyverrel és dárdával, de én mégyek te reád a' Seregek Urának és az Izrael' Istenének nevével. és meg-tud-

gye mind ez egybe-gyült sokaság hogy az Uré a' had. 1. Sam. 17: 47.

Az Urnak hadat viseli annakokáért minden valaki különös vagy közönséges hivataljában jó lelki esmérettel tufakodik a' szenteknek ellenfénei ellen, ilyen lelki hartzot tartanak a' Mihály Archangyal és a' Szentek a' Sárkány és az ő Angyali ellen, a' Sárkány az Angyali állat ellen Jelen. 12. 4. A' Test a' Lélek ellen, a' Lélek a' Test ellen, midőn a' hitnek erejével meg-győzik a' szentek a' világot, megzabolázzák Testi indulatjokat, ellene állanak a' Sátánnak, be dugják az Oroslánoknak fájokat, meg-utállják amaz utolsó ellenséget-is a' halált, mellynek végén vagyon az örök élet. 'Sidók. 11. egékzen.

Masodik ok, mellyért a' fenn meg-irt jók ígértetnek ez: *Te bemed gonofság nem találtaott a' te életedben.* Ezzel ditséri Dávid ártatlan életét, nem úgy mint ha soha semmi bünt nem tett volna, és éppen bűn nélkül-való lett-vólna, mert ilyen más senki nem-volt a' Krisztus Jéusnál, hanem úgy nevezterik az újjá született emberekben lévő Isten' Törvénye' meg-tartására tiszta szent igyekezetre nézve, mellyben maga-is az Isten eleibe mér apellálni, Solt. 26: 1. 2. *Ítélj-meg engemet Uram, mert én az én tökéletességemben jártam 's a' t.* Maga-is az Isten azt mondja felölle, találtaott magának fivem-zerént-való embert Dávidot az Isten Házában. 1. Sam. 13: 14. Ez azért a' kegyes Abigailnak Dávidhoz nyújtott szavainak értelmek. Hogy a' Mindenható Isten mind e' világi életben meg-erősíti Dávidon a' maga jó kedvét, állandó Országot, erős Királyi palatát, szélesen ki-terjedett gazdagságot és igen sok időig virágzó sokfajmú maradékot engedvén ő nékie, és e' felett jó vénséggel való megelégedése után tsendes halált, és az ő örökös Házában (:Koporsójában-is:) a' mindeneknek meg-újittatásokig való tiszteletes meg-tartást ígervén az Isten' Háza mellett való hűségéért ő-nékie.

T U D O M Á N Y:

Föllehet nem mindenkor, de többire tsalbatatlan jele Isten' jókedvének valamelly emberhez az, midőn azt miveli véle, hogy ő hiv' szolgálata jutalmául jó vénséggel békeességben mennyen Koporsójába, halála után pedig állandó oflopokból álló Házat bagyjon e' Világon.

Ezent látjuk a' Letzkében, holott ezzel jutalmaztatik Dávidnak Kegyeisége, hogy az ő Házában mind addig meg marad a' Királyi Palatza, míg a' Jákób' jóvendölése zerint a' SILO el-jöve. 1Móf. 49: 10. Két

Két dolog vagyon e' Tudományban. (1.) Nem mindenkor állanak még az Isten-felő kegyes emberek-is békeféségben az ö Koporsó-jokba, és nem mindenkor hagynak magok után Tíftes dízes Maradékot e' Világon.

OKA. Mert még az Istenhez leg-közelebb járó emberekben-is talál Isten olyan bünt, mellyet a' világi emberek talám ö benne meg-nem jegyzetnek, mellyekbe vagy feledékenységből vagy erőtelenség-ből estenek; ezeket hívja Dávid titkos vagy el-rejtetett bünöknek: 'Sólt. 19. De az Isten ki-keresi és meg-fizeti nékiek, mivel semmi bünök nem maradnak a' hiekeknek az utólsó ítélet' napjára, hanem vagy amaz Isten' Titkainak meg-magyarázó egy Angyala által taláztatott Vátsá-gban meg-engetődnek mindeneftől-fogva, vagy pedig e' Világon ma-goknak kell érettek meg-lakolniok.

Innen vagyon az, 1. hogy az 79-dik 'Sólt. 2-dik verse érint, az Isten' Szolgáinak holt testek sokszor vettetnek eledelül az égi madarak-nak, és a' kiket kegyelmesen éret, azoknak testek a' földi vadaknak. De jegyezd-meg Kerektýén ember, hogy ez-is semmit nem árt az ö Idvességeknak, hanem ezek tsak e' világi nyomoruságoknak néminé-mű részei, mellyeknek a' nagygya-is egy fontban nem tétethetik azzal a' boldogsággal, mellyet kézített Isten nékiek az Egekben. Róm. 8: 18. Ezért mondja Augústinus: *Multa Christianorum corpora terra non texit, sed nullum eorum quisquam à Terra & Cælo separavit.* az az, Sok Kerektýéneknek testek a' föld' éinén rothadának, vagy akármi vezély miatt azzal bé nem takartattanak; de azért sem a' Földből sem az Egből ki nem maradtanak. 2. Az-is nyilván vagyon, hogy sokszor az igaz Isten-felő embereknek nem marad utánnok örökösök, mint Ábel, Igaz Ember vala, még-is meg-öletik, minekelötte maradékot hagyhatna: 1Móf. 4. Néha pedig erköltstelenek engedetlenek Fiai, mint Ábrahám' Ismaelje, Isáknak Esauja, Jákóbnak Rubenje, Dávidnak Amnonja, Absolonja; 's a' t. mellyeknek okait egyedül Isten tudja.

(2.) Azt mondam a' Tudományban. Hogy Isten' jó kedvének tsalhatatlan jele az, midön azt miveli, hogy az Isten-felő ember életé-vel meg-elégedvén, jó vénséggel, békeféséggel álljon Koporsójába, és hogy kellemetes örökösöket, magzatokat hagyjon maga után e' Világon.

I. OKA. Mert a' hozzú élet, Isten nevezetes ajándéka, mellyet ígér azoknak kik az ö útiban járnak. Szép korona a' vénség, melly az Igazságnak útában taláztatik: Péld. 16: 31. ezért könyörög Dávid, 'Sólt. 102: 25. hogy az ö életének Közepette ne vegye-el Isten öret, mert

mert rend szerint a' hitetleneké az a' büntetés, hogy az ő életeknek felét is nem élék meg. 'Sólt. 55: 24.

II. Oka. Mert a' Fiak az URnak örökségei, 'Sólt. 127: 3. azért nem kevés áldása Istennek a' külsőkben az, ha láthatják életekben Fiaiknak Fiait. 'Sólt. 128. és azokat az URnak örökségében hagyják, mert ezek az Istennek Magva, kik az Isten' Háza' ellenségeit által-verik a' Kapukban. 'Sólt. 127: 5.

Tanuld meg innét: A' ki ez életben és halála után-is élni akar e' drága jókkal, annak Éükség Isten' Táborában az Urnak hadát viselni jó Lelki-eszmérettel, mert minden embernek élete vitézség, *Jób. 7: 1.* és kinek kinek oltott a' Király Krisztus, amaz Angyaloknak Fejedelme a' maga Táborában bizonyos *statiót* (: rängat:) mellyet tartozik minden Keresztén hiven véghez vinni. Vagynak az Isten' Táborában igaz hittel imádkozó és azzal a' Pokol' Kapuit meg-rontó *Generalisok*, mint Móses, vagynak ennek kezeit emelgető *Adjutantok*, mint Aron és Húr. Kik mind addig meg nem ünnek, míg az Urnak Hada el-nem törli az Amaleket. *3Móf. 17: 11, 12, 13.* Vagynak az Isten' Táborában vitéz Jósuek, tífia zivü Dávidok, buzgó Ezékiások, adakozó Abdiások, ama' hatvan erős Férjfiak, kik a' Salamon' ágya körül vagynak mindnyajan fegyver-fogók, a' hadakozásban böltsek, kinek kinek oldalán fegyvere az éjtzakának felelme ellen. *Enekek' Eneke. 3: 7, 8.* Mind ezeknek a' Keresztén vitézeknek, a' több köz katonáival együtt a' Krisztusnak kötelekségeiben áll vigyázni, mert a' Sátán az ő ellenségek nem aluók, *Sz Péter 1. Levél, 5: 8.* és állhatatosan tufakodni, hogy ennek végén a' győzedelmes vitézeknek enni adjon az UR az Élet' Fája' gyümölcseiből, melly vagyon az Isten' Paradicsomának közepette.

RÖVID ALKALMAZTATÁS.

Méltóságos Ur CZEGEI WASS DÁNIEL Uram! Kegyelmes Királyi Felségünk' Erdély' Országában lévő Királyi Törvényes Táblájának nagy *Experientiaju Assessor*, [: Tábla Fia:] a' Széki Reformáta Eklésfiának fok ezrendőktől-fogva serényen vigyázó, Buzgó Fő Curátor Ura! Jó Uram, Patronusom!

Nem ok nélkül vettem fel örökös Házadban Emornán való béteteteréfed' Alkalmatosságával e' szép Letzkét: *Kétség nélkül 's a's.*

Mert (1.) A' miképen Dávid az ő Ifjúságától-fogva az URnak Hadát úgy viselte, hogy ő benne álnokság nem találtatott: Bizony M. Ur, Te-is a' melly *statiót* Isten a' maga Hadában read bizott vala, mind a'

mind a' Királyi Táblán, mind másutt a' *Respublicában*, mind az Ék-
lésiában, azt olly hiven viselted, hogy valaki esmért, azt mondotta:
Ez amaz igaz Izraélita, kiből álnokság nem találtatott.

(2.) Mert miként Dávidnak az Isten maga épített állandó Házat;
úgy a' te hiv vitézségednek-is ezt adta az UR jutalomul, hogy tené-
ked fok M. Uri Oélopok felett állandó Házat épített ő Felsege, ad-
ván mind első Kedves Házas-Társadtól, Néhai T. Nemzetes Bódoki
MIKÓ ILONA AÉÉonytól olly Erös és Jeles Fiaikat, Méltóságos
WASS MIKLOS és WASS GYÖRGY Urakat, Kik mint az erös
Vitéznek kezébe rétetett nyil-vezők, úgy vóltanak tegzedben, kik-
kel ékes vóltál életedben, erös lézen és állandó Házaad haláloed után-is.
Mind pedig mostan gyáéos Koporsódon Lelkét epeztő, keseredett Má-
ra módjára siránkozó életednek hiv Párjától, Méltóságos VAJI JUDIT
AÉÉonytól, mind két Ágon, olly ép olaj Ágakat adott a' Minden-
ható, úgymint: Nagy reménségü Urfiat, Méltóságos WASS ADÁM
Uramat, Méltóságos WASS ANNA, KATA, KRISTINA, KLÁ-
RA, és JULIANA Kis-AÉÉonyokat, kik mint életedben éived' vi-
gasági, nyavalyáid' könnybeségi, aÉtalod' ékelségei valának, úgy ha-
láloed urán lézenek, Isten' Kegyelmeéből, Istenből épült Házaadnak meg-
maradandó Oélopai.

(3.) Mert miként Dávid jó vénséggel meg-elégedvén, nagy si-
ralmokkal rétetett-bé örökös Éállására, koporsójába: úgy Mélt. Jó
Uram, ha éinte nekünk [: kiknek életed mindenkor kívánatos vólt:]
hamarébb le folya-is életednek orája, mint várjuk vala; mindazáltal
életeddel meg elégedvén, fok siralmink között ÉálláÉÉ-bé Istenből épít-
tetett nyugodalmas Házaadba, midön el romla fok nyavalyákkal ter-
heltetett napjaidnak mértéke világi Életednek 67-dik ÉÉtendején, e'
siralmas Böldög-AÉÉony Havának 18-dik napján éjjeli három óra tájban.

Illyen Jeles, HaÉnos, Kívánatos Férjet, Atyát, és igaz Jónat-
háni Ézeretettel viseltetett Atyafit réÉtek-bé Mélt. mélyjen meg-Éo-
morittatott Ur-AÉÉony, Uri Ház és minden rendben lévő Méltóságos
Tekintetes Uri Atyafiak, Ki is ekképen kezdi hozzátok butsúzó Éavait:

Életemnek 22-ÉÉtendők alatt való hívséges Párja, Árva VAJI
JUDITH! nyilván tudom, hogy az éles-tör Éivedet által járta, mí-
vel eddig együtt viselt nehéz terhünk már egyedül reád Éállá; Jús-
son éÉedbe kérlek, hogy még él azon Isten, a' ki N. Edes Anyád,
T. N. Ivány Fekete Ersebeth AÉÉonytól hat ÉÉtendős korodban árva-
ságra maradtot sorfodat úgy kormányozta, hogy az ő Felsege Atyai

Karjain fel-nevekedvén, Néhai első Férjed T. Nemz. RHEDEI MIHÁLY Ur mellé lött plántáltatásoddal meg-vigasztala: Kivel való kellemetes együtt való lakásodat csak 6. éztendőkre koritván a' nagy Ur Isten, ímét könnyhullatásoknak folyamlává tévé femeidet, gyászba boritván fivedet: melly annyival-is keservesebb lön, hogy Ifjúságod' Férjétől maradtól szép Uri olaj Ágaidat-is, a' fábados UR egy héten a' komorú Halál által meg-keseredett öledből véletlenül ki-ragadá.

De jusson ezedbe másodszor az-is, hogy azon Isteni Kéz, három éztendeig tartó Özvegyeséged' kenyerét a' kedves és kellemetes velem való Házasági élrettel fel-váltá, fellyebb említett három Gyermekeid' helyében hat szép Magzatokkal ímét meg-vigasztala. Ajánlak most-is azon Isten' kegyes gondviselése alá, ő az UR, a' ki meg-sebhetett, könnyebítse fájdalmat fivednek; én múlandó és erőtelen gyámolod voltam, ki sokat fűkölködtem segítséged nélkül; De az Isten Árváknak Attya; Özvegyeknek óltalma, meg-esküdt ő-magára, hogy azokat nem hagyja: Fizeffen-meg az Ur Isten minden jó Dajkaságodért fivem azt kívánja.

Ifjúságom' erejei CZEGEI WASS MIKLOS és WASS GYÖRGY engem' ézerető jó Fiaim! úgy életerek hiv Párjai Gróf TELEKI ÉVA, kis WASS KATILJával, és SZENT-PETERI ER'SEBETH, ÉVA és ER'SEBET Unokáskáimmal; kiket együtt említek, mert Atyafi ézeretettel egybe-kötött a' Kegyeleség; építsen Isten Házat tinéktek ő-maga, hogy ti bennetek az én Házam légyen állandó mind örökké.

Kedves Fiam WASS ÁDÁM! Ifjúságodnak most vagy Virágában, légy erős a' Hitben, a' Sátán munkáinak el-rontására; régyen Isten tökéletes Férjfiúvá, a' mi Urunk Jézus Kristus' esmérere által, Edes Anyádhoz engedelmeleségben, nagyobb és apróbb Atyádfiaihoz tizta ézeretben, gazdaggá minden jó-tselekedetekben; így léke; légy-is azt kívánom, erős vitéz sok időkig az Istennek Táborában.

Astalomnak ékeiségei, fivem' gyönyörűségei, WASS ANNA, KATA, KRISTINA, KLARA, JULIÁNA Kedves Leányim! E' vala fivem' leg-nagyobb kívánsága minden világi dolgok felett, hogy ha csak némellyitekben-is láthatom vala felöletek való jó reménségemnek drága gyümölteit; Im az Halál engem' attól el-fakaszt; de bizzatok Istenben, Ki fellyebb véghez-viheti, (: tselekedje meg-is, :) mint sem én gondolhattam volna és ti várhatnátok, valamellyeket tinéktek Atyai Böltsesége ézerint fűkségesnek ítél!

Méltó.

Méltóságos L. B. BÄNFFI 'SIGMOND Ur, Kegyelmes Királyunk Erdélyi *Guberniuma* egyik Tanács Uri Hive; maga állított Isten az Ör-állók' helyére, kik a' 'setétség' félelmei ellen vígyázni tartoznak; előfítsen-meg az Ur, hogy az ő Felsége' Hadát sokáig hiven viselhessed. Epítsen oétán az UR Te-néked Házát mind örökké, és a' te Magodból való Férjfiú ne fogyjon-el az Ör-állók' Seregéből, és hozzás napoknak el-töltése után tiszteljen-meg Isten örök nyugalommal.

Tekintetes Nemzetes Csekeletskei SZILVÁSI BOLDI'SÁR Ur! úgy itelem, soha Jonatháni és Atyafiságos Ézeretemben hibát nem találtál, mindenkor, mint illert, tiszta volt Ézeretem hozzád, a' Ézeretet a' halálban is meg-marad, öltöztessen-fel Isten Mennyei erővel, hogy az URnak Hadát sok éztendőig hiven viselhessed, miglen kívánságod s reménséged Ézerint meg-látod Izraelnek ama' Békelségét.

N. Méltóságos Gróf Széki TELEKI PÁL Ur sérelmes Özvégye, Mélt. Grófné VAJI KATA Azzony! Kedves Sógor Azzony. Sokszor próbált hivségés Ézereteted, ne mennjen Isten előtt fedelékenységben, ne fokasítsa-meg az UR Lelked' bánatait, sőt engedje, hogy ama' Gileád' Hegyén termert Balsamumnál drágább IR, melly a' 'Krisztus' érdeme által Ézerzett Mennyei Vigasztalás; Grófi szép Házad állandó épületében, világi életedet hozzás napok után örömmel kísérje örökös hajlékodba.

Méltóságos Gróf Széki TELEKI ÁDÁM Úram! Juttatom ézedben, melly zives volt hozzád való Atyafiságos indulatom Ifjúságodnak kezdetétől és első Házasságodnak 'Sengéjétől-fogva, nyilván tapasztaltad, hogy mind Grófi Személyed, mind Istentől vett szép plántáid minémű börtben voltanak előttem, mint magaméinak Ézinte úgy örvendeztem: En-is hasonló Ézereteted tapasztaltam hozzám és az én enyeimékhez. Kösse-bé az UR az Eler' tsomójába életedet, hogy a' Király' hivségében és az UR' Hadának hozzás időkig való viselésében, légy meg-áldatratott Grófi szép Házadban, miglen oétán Vitézséged' jutalmául tsendefen bé-menéndeé örökös hajlékodba.

Minden Rendben Karban helyhezterert Méltóságos, Tekintetes és Nemzetes Véreim, Sogoraim, közelebb és távolabb való Rokonim, Közölje a' Mindenható mindenikkel közzületek állapotja Ézerint való Éukséges Áldásair, hogy idővel, kegyelemmel és Lelki örömöknek tellyelségével meg-elégedve érkezhessetek Ti-is örökös

Házatokba, A M E N.

SZOMORU HALOTTI
P R E D I K A T Z I O.

Mellyet
A' NÉHAI MÉLTÓSÁGOS UR
CZEGEI WASS DANIEL Uram

Ö Kegyelme hideg Tetemeinek Koporsóban való Tétetésé-
nek Alkalmatosságával, 1741. Efstendőben, Bóldog-Afzony
Havának 25. Napján, a' Császári Háznak Palotáján,
az ISTEN' Bevezédéből tölt a' JÉSZUS Kriřtusnak
együgyü Szolgája

MARTONFALVI J Á N O S,
A' Császári Ref. kitsiny Ekleřiának méltatlan L. Tanítója.

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Magyarázatra fel-vett Letzke.

Szekelyudvarhely
1Móf. 35: 29. És meg-bála Psák Lelkét ki-botsátván, és
takarították az ő Eleibez, mikor vén vólna, és hoř-
fú léttel meg-elégedett vólna.

E L Ö L - J Á R O B E S Z É D:

A Z UR ISTEN nem hagyta magát tanubizonyság nél-
kül a' Földön, az örök életre el-rendelřetett Léleknek, a' Ke-
gyelemnek idejében mi légyen tiřti, hivatálja, mintegy tü-
körben le-téři Sz. János Apostol, 1Lev. 2. R. 14 v. Irtam néktek A-
tyámfiai, mivel eřméritek azt, a' ki eleitől-fogva vagyon. Irtam nék-
tek Isřjak, mivelhogy erősek vagytok, és az Iřtennek Beféde lakozik bennetek,
és ama' gonofit meg-győzřtetek. Ez olyan tükör, mellyből akárki eřé-
ben véři mi légyen e' Világból az örök Életre kívánczozó Léleknek
tiřti. Ama' régi nagy bölts *Philosophus Plato*, *Scholájának* ajtajára egy
nagy tükört főkott vala ki-téřetni, mindenkor meg-kivánja vala, hogy
valaki őtet akarná hallgatni, magát abban gyakorta meg-nezné, úgy
hogy ha éřp ábrázatú ember néz abban, mikor látja, hogy Iřten és a'
termé-

termézet mely szép ábrázattal áldotta-meg ötet, jusson ezébe akkor, mely könnyű a' szép ábrázatot meg-motkolni, azért oltalmazza-meg külső szépségét a' belső motsoktól. Ha rút ábrázatú ember néz abban, gondolkozzék mindjárt arról mint kellenék rút ábrázatját széppé tenni és mind addig fusson faradjon míg-nem külömbkülömbféle virtusokkal, jószágos tselekedetekkel, kegyességgel, Isteni félelemmel magát kelleme-tessé minden előtt kedveisé téti. Ha Ifjú jusson ezébe, hogy életünk mint a' mezei virágok, Esa. 40: 6, 7. változás alá vagyon minden ember vettetve, azért úgy éljen minden ifjúságában, úgy viselje magát virágkori idejében, hogy vénségében ifjúságát ne fégyenlje 's meg ne bánja. Vén ember ha néz abban, jusson ezébe ama' mondás: *Impossibile est senem diu vivere.* Azért mikor látja meg-hervadt sovány ortzáját, halált mutató sárga ábrázatját, kereslén tehetiséget, mellyel ez nyomorúságos, bajos, jajos életből más életre, e' hazából más hazába által meheffen, a' hol nints bűn, nints bú, bánat, keserűség, ne ragazkodjék e' Világhoz, hanem az oda-fel valókat keresse, oda-fel kívánozzék, mint Ábrahám 'Sid. 11: 10. várván olyan várost, mellynek fundamentoma volna, mellynek Mestere, Teremtője az Isten.

Meg-elek az ugyan, hogy az Istenfelő ember láthat e' Világon jó napokat, és el-mondhatja azt a' mit Dávid mondott, 'Sólt. 102: 25. *En Istenem ne végy el engemet az én életemnek felén.* De változandó az embernek állapotja, mert a' ki ma így imádkozott, Ne végy-el engem' az én életem' közepin, holnap így imádkozhatik: En Istenem vedd-el az én lelkemet, mert nem vagyok jobb az én atyáimnál, mint Illyés imádkozott.

Meg-lehet az ugyan, hogy az ember a' kísértetekben így kiáltson-fel: *Éollj URam mert hallja a' te szolgád;* de a' világ addig nyughatatlankodik, hogy a' kegyes ember-is panafra fakadjon-ki az Ásá-fal 'Sólt. 73. a' Jóbbal, *Jób. 21: 7. Jérémiással, Jérem. 1: 1-2. és Rék. 15: 10.* az ilyen kísértetekben mivel vigasztalja magát az ember, arra tanít-meg a' Letzke. Mert el-múlik e' Világ, cunek kívánsága; de ki az Isten' akaratját tselekezi, az övéihez takarittatik.

Két Rékei a' Letzke. I. *Meg-bala Tsák ki-borsárván Lelkét.* II. *Takarittatik az ő Eleihez.*

Azt látjuk minden embernek meg-kell halni, mert el-végeztett dolog, hogy minden ember egytér meg-haljon, *Jób. 14: 5. Hárárt vetettél az ember' életének, mellyet senki által nem bág.* mellyre nézve, vallyon a' testi halál a' Kerekszén emberen bűnnek büntetései? vagy a' természetnek következése? B 3 Az

Az időnek három szakaszban éltenek az emberek ezen a Világon, egyik Igéretnek ideje, a' másik O Testamentomnak ideje, a' harmadik Uj Testamentomnak ideje, mindenik szakaszában az időnek olvasunk egyegy embert, a' kik nem holtanak meg, hanem fel-ragadtak Isten az égbe lelkeستől testestől.

Az Igéretnek idején Enókról olvassuk Móses 1. Könyv. 5: 24. Mivelhogy Enók föntelen az Istennel járt, az Isten fel-ragadta őtet. Az O Testamentomban 2Kir. 2: olvassuk Illyés felől, hogy ő nem holt-meg, hanem a' Próféták' fiai zeme láttára fel-ragadta Isten lelkeستől testestől. Az Uj Testamentomban, Márk. 16. hogy a' Krisztus fel-támadván halálból harmad napot, a' Tanítványok' zeme láttára fel-vitetett Mennyégben, ült az Atya' Isten' Jobbjára, a' melyből ezt hozom-ki, ha a' hűn bé-nem jött volna e' világra, nem holtanak volna meg az emberek, hanem fok ideig élvén, lelkeستől testestől fel-ragadtattak volna az Egekben. Hozzá tézek ezt-is, míg az emberek annyira el nem merültenek a' bűnben, fok ideig éltenek addig 1Móf. 6: 3, 4. *Monda az UR, soha többé az én Lelkem nem vetekedik az emberek' felől, mivelhogy testek. És látá az UR hogy az embereknek gonofságok szülné e' földön.* Olvassd-meg bár, 1Móf 5. Réf. mitsoda fok idő-kig éltenek az emberek, a' mondatik Ádám felől, éle az Ádám 9-éáz 30. éktendöket és meg-hala. Ugy Matusálem, úgy mások-is, mely-re nézve, én nem ragadom, hogy a' Krisztus érdeme idvélséget nem szerzett volna nekünk, melyre a' Halál úrat nyitrat, de nem lehet hogy az emberben valami méreg ne maradt volna, melyért halált kell szenvedni. *Ariffooteles* azt mondja az ember felől: *Est Animal sociale.* Az ember barátságban gyönyörködő, de az a' ki barátságban gyönyörködik, a' férgek meg-ézik.

II. *Isák el-takarítatik az Eleibez.* Nem mondhatja itt senki, hogy az Isák elein az Ábrahám és a' Sára ne értetnék, de azt sem tagadhatja senki-is hogy az Ádámot és Evát ne értené, és a' több Pátriárkákat. E' szólásnak formájával arra taníttatunk, hogy nagyon más jobb élet ennél az életnél, és a' kegyes ember mikor meg-hal, az ő hólta után változandóságról változhatatlanságra, zomorúságról vigaságra, fialomról örömré mégyen. Szép dolog az, hogy régenten temető helyet vettének, és egy helyre igyekeztenek temetkezni, 1Móf. 23: 4. Ábrahám a' Chet fiaihoz mégyen, és ott ő tőlök temető helyet vévén, köből Koporsót vágatott oda temette Sárát, azután maga is oda temettetett, Isákot-is abban a' temetőben temették, Jákób-is oda

oda temetkezett, hiteket reménységeket mútogatták ezzel, hogy egy helyre temetkeztenek, hogy nékik egy Hitek, egy Reménységek vagyon, egy helyre-is igyekeznek.

De hogy mezőre temetkeztenek, arra való, hogy az változandók változás alá rekesztettek, Efa. 40: 6. *Vigasztaljátok az én népemet, ezt kiáltad, minden test olyan mint a' fű, és annak képsége mint a' mezei virág, meg-fárad a' fű, le-esik a' virág, mikor az URnak fele fúvall arra, bizony olyan a' nép mint a' fű.*

Azért mind ezek azt adják előnkbe, hogy az ember múlandó, hamar meg-kell halni, ez a' mit mond az Apostol, 'Sid. 13: 14. *Nincs itt maradandó városunk, hanem jövendőt keresünk.* Azért mondja Ábrahám a' Cher' fiainak: Idegen jövevény vagyok 1Móf. 23: 4. Nem volt Ábrahám idegen azon a' földön, mert néki ígérte vala azt az Isten örökségül, és az ő fiainak, nem volt idegen, mert e' Világnak Meg-váltója ő-tőle vala születendő, a' ki bir mindenekkel. Jövevény volt mindazonáltal azon a' földön, mert amaz egy örökös bir mindeneket, övé a' föld, annak kereksege, mi 'fellérek vagyunk, és mihelyt kívánja, a' mi életünket el-kell hagynunk e' világi és testi jónkat.

2. Ezzel a' temetésnek formájával a' fel-támadást tették elejekben, hogy jóllehet meg kell halniok, de fel-támadnak az ítélet napján, *Férem 31: 26. erre vigyázok és nézek az én édes Álmomban-is, a' testi halált álomnak mondja, 'Sólt. 116: 7. Térj-meg én lelkem a' te nyugalomadban, nyugalomnak mondja azt az időt, melyben az ember meg-hal, ebből a' nyugalomból fel-kell kelni az ítéletre, erről mondja Jób. 19: 26. En-is jól tudom hogy az én Meg-váltóm él, és hogy az utolsó ember a' földből fel-támad, továbbá, minekutánna az én veséimet a' férgek meg-rágják, és minekutánna fel-ébredek ebben a' testben meg-látom az Istent.*

T U D O M Á N Y.

Az Isten' Kezébeztanult, jó hitű, kegyes Ember hogy ő az Istent féli, ne várja azt, hogy ő jó napokat érjen ezen a' Világon, és boldog időt, sőt hogy az Istent féli, azt várja, hogy az Isten sokszor kísértettel mennyen-bé az ő házában.

Jób. 21: 7. Mi az oka, hogy a' gonoszok jó egészségben élnek, jó vénséget érnek, ennekfelette jó erővel birnak. Ez az a' mit mond az Apostol 'Sid. 12: 5. *Fiam ne vesd-meg az URnak dorgálását, és ne fáradj-el lelkedben, mikor ő-tőle dorgáltatol. Az Isten' Atyaságának egyik meg-*

meg-esalhatatlan jele, mikor az ember ostromoztatik, *Jér. 10: 24.* ostromozz-meg engem' a' te ítéletedben, nem a' 'te haragodban, hogy engem' el ne ronts.

Eli Pap az Istennek nagy Papja vala, 42. éftendőig viselte a' Papságot, és az Istennek népit igazgatta, még-is mikor a' Frigy-Ládát el-vinné a' nép a' táborban, az ő Ékét a' kapuban ki-téteti 's belé ül, és egy követ jöven a' táborból meg-hozá, hogy az ő két fiát le-vágták, és a' Ládát-is el-nyerték, hátra esik a' Ékből, és a' nyaka ki-török.

2. Áron Pap-is az Istennek Szent embere vala, még-is az ő két fiát Nádábot és Abihút, az Isten' Éinétől tűz jöven-ki, meg-ölé.

3. Jób az Isten' embere vala, a' ki felől azt mondja az Isten a' Sátánnak: Látrál-é olyan tökéletes embert, mint az én Éolgám Jób, a' ki a' gonosznak gyűlölöje, mindazáltal egy napon minden marhájától meg-fosztatik azon a' napon 10. gyermekitől, az ő baráti meg-ve-tik vala, és tsúfolják vala ötöt, az ő felesége-is reája támadván, azt mondja vala: ne tarts-meg tovább a' te hűségedet, hanem átkozd-meg a' te Istenedet, és halj-meg.

Tanuld-meg ezt ebből:

1. *Ház Isten' Keze alá fokott ember elég vigasztalást talál, a' mikor tudja, hogy ő-néki olyan Istene vagy, a' ki akkor-is meg-segíti ötöt, a' mikor az ő barátitól meg-vettetik, meg-útál-atik. 'Sólt. 27: 10.* Hol vegye az ember az ilyen ditsekedést, a' 'Sóltárból meg-tanúlhatjuk, a' hol az Anyafentegyház nagy bátran az Isten' eleiben járulván, azt kérdi: Uram kitsoda lakozik a' te sátorodban, 's a' v.

2. Nem lehet az Isten' Keze alá fokott embernek felni attól hogy az Istentől el-hagyatásék; sőt a' kísértetekben is Éüntelen vé-le vagy, 'Sólt. 37: 25. Azért mikor az Isten tégedet meg-Éomorít, nem bünnék büntetésének, hanem Isteni Atyai Ézeretetének tattsad.

A L K A L M A Z T A T Á S

Azt olvasom én Jób Könyvében 14: 5. 1. *Az Affonyi-állattól Éületett ember rövid életű, és bővölködik háborúságokkal* Méltóságos Néhai Bóldog Emlékezetű Ur! Tekintetes Nemzetes CZEGEI WASS DANIEL Uram, a' ki ez előttünk való gyászos Koporsóban helyeztettél, ezek az Isten' emberének Éavai te benned bé-töltenek, mert még gyermek korodban a' nyomorúságos-bujdosásra idegen földre ki-küldettél vala, emberkori állapotodban a' nehéz terhes nyavalyákkal men-

mennyit küzködtél, a' kik a' békeféges-türesre, a' É. életre, Istened előtt való buzgólkodásra mintegy kezeden fogva vittek tégedet, hogy ugyan foknál az Isten' kezéhez 's lennél Istentől tanult Férjfiu, ezek alatt kegyeliségedet É. fedheretlen Vallásodhoz való keretetedet hűséggedet meg mutatád, mellyről tanubizonyyságot téznek az egész Országban lévő Nemes Collegiumok, ugy éintén ezen Venerabilis Szeki É. Tra. Sznak minden elő tagjai, mert soha egy kegyény Prédikátor előtt-is a' te ajtód bé nem volt téve, egyet-is tehetséged kerint vigasztalás nélkül el nem éreztettél, bizonyyságot tézek én jó lélekkel, a' ki lelki Tanítód voltam 12. éktendökig, mélyek alatt mennyi jótéteményidet Patrociniumodat közlötted mind én velem, mind több Isten' szolgáival, a' mellyet ki éámálhatna-elő, a' melly légyen örök emlékeztetben az Isten előtt mind örökké.

Méltóságos Uri Azzony, Tekintetes Nemzetes Vajai VAJI JUDIT Azzony! Néhai Méltóságos Ur Czegei WASS DANIEL Uramnak Ki kerelmes Párja valál, méltán meg-éomorodott éivel leheté, mert nem kitsiny sebe esék lelkednek, ha meg-tekinted, mit tselekedék Isten a' te házadban, mert olyan fejed felett fel-nőtt ékes de hafnos árnyéku elő fadat döjré ki az Isten töviből, a' kinek árnyéka alatt mind a' nyomorúságoknak hévsége mind egyéb ez életbeli kedvetlenségeknak lavanyu félvézei ellen bátran gyönyörködret-heted vala magadat, azonban olly kertös tereh álla gyenge erőtelen válladra, mellynek el-viselésére, ez nehéz időben, Férjfiunak-is goneot adná, mindazáltal e' légyen a' te Lelkednek könnyebsége, hogy az Istenfélő Férjfiunak az ő kegyeliségeinek jutalma nem hal-meg magával együtt, hanem által-áll az Özvégyre. 2Kir. 4.

Méltóságos Ifju Urak Tekintetes Nemz. CZEGEI WASS MIKLOS Uram, WASS GYÖRGY Uram, Kik keseregve éemlélték Edes Nemző Atyátoznak meg-hidegült tetemít, a' ki titeket az Isteni félelemben mind fel-nevelt, mind az életnek éárnyára botsátván, tanátsával oktatott, e' légyen a' ti vigasztalástok, ha most az Isten egy kis busulásában el-rejtette-is egy éempillantásig az ő ortzáját ti töletek, mindazáltal az ő örökké-való irlalmaisságával könyörül ti rajtarok, Esa 54: 8.

Méltóságos Urfi Tekintetes Nemz. CZEGEI WASS ADAM Uram, a' ki gyázos éivel, könyves éemmel éemléled Edes Atyád-

nak meg-hidegedett tetemér, rudd-meg mind Ifjak mind Vének meghalnak, forogjon elmédben Éivedben Edes Atyád' Tanítása, az Isten félted, az ő parantsolatit meg-tartsad, ezek meg-vigasztalnak Téged'.

Árván hagyatott Méltóságos Kis Aëzonyok Czegei WASS ANNA, WASS KATA, WASS KRISTINA, WASS KLÁRA és WASS JULIS Árván-hagyatott neveletlen Gyermekek, mint kívánja Edes Atyátok, ha láthatja vala a' ti örömöteket, el-mondhatjátok a' 'Sidó házzal ama' keserves panaszokodást: Árvák vagyunk Atya nélkül, a' mi Anyáink mint az Özvegyek, *Siral. 5: 3.* azzal vigasztaljátok magatokat Árva Kis Aëzonyok, hogy már az Isten a' ti Atyátok, mert az Árváknak Attyok az Isten. 'Sólt. 68: 6.

Nyugodjatok-meg az Istennek akaratián, tsókoljátok-meg az ő Ézent Kezeit, minden dolgotokat bizzátok az Urra, Ő gondot vifel rólatok, 'Sólt. 34: 23. így el-hozza Isten azt az időt, a' melyben azt fogjátok mondani: *El-felejtette az Isten mi-velünk a' mi nyomoruságinkat. 1Móf. 41: 51.*

Közönséges Gyülekezet a' kik egyben-gyűltetek e' Gyázos Éomoru Házhoz, hogy meg-tisztelnétek e' bódogul az URban kimúlt Méltóságos Néhai Czegei WASS DANIEL Uramnak meg-hidegedett Tetemének Koporsóban való tételését: Az UR IS-

TEN tiszteljen-meg Titeket-is egyen-egyen életeretekben, halálotokban, halálotok után, adjon mindnyájunknak bódog Fel-támadást,

A M E N.

Egyenes Isteni Félelemnek
JUTALMA,

MELLYET

el-nyert mikor az ő végére el-
menvén e világi hofszas bujdosása után ősi nyu-
gosztaló báltotskájában jó vénségben bé-szállott

AMAZ ÁLDOTT EMLÉKEZETŰ N. MÉLTOSÁGOS

CZ E G E I

VASS DANIEL

Haáz Rezső Múzeum-Tudományos Könyvtára

FELSŐGES KIRÁLYUNK ÉS FEJEDÉLMŰNK Erdélyi Törvényes
Táblájának egyik Érdemes Assessora, Tábla' Fia.

Melly Valóságos Jutalomról együgyű Halotti
Tanítást tett a Császári Udvarháznál va-
ló Palotán

DEAKI JOSEF,

A Kolosvári Reform. Eklésiában egyik méltatlan
Szolgája a Krisztusnak, és az Erdélyi Helvetica
Confession levő Eklésiáknak Superintendense.

Császáriban 1741. Esztendőben, Sz. Ja-
kab Havának második napján.

SZENT LETZKE.

Daniel. 12: 13. És te Daniel mennyi-el a' te batárodig, és el-nyugfol, és állaf a' te állapotodra a' napoknak végén.

ELŐL-JÁRO BESZÉD.

Hallván ballottam hogy az Éfraim sírt, és ezt mondotta: Meg-vertél URam engem; és meg-verettettem, mint a' tulok, melly a' jármot nem fokta, téríts meg engem' és meg-térek: mert te vagy az én URam Istenem! Egy bánatos élvét viselő embernek éavai ezek Jérémiás Próféta Könyv. 31: B. 18 y-ben. Mellyekből ezt hozom-ki: Az Istenfelő embernek egész élete nem egyéb hanem egy Purgatorium, a' mellyben tüze nagyon éüntelenül a' Léleknek, melly ötet arra tanítja: Ne ragaszkodjék e' Világhoz, ne bizzék annak mulandó javaihoz, hanem nézzen az Eg-felé, amaz mennyei Hazája-felé, Ján 14: 2. holott vagyon a' mi Fejünk a' Krisztus Jéfus. Így mondam 1. mert azt a' drága Jutalmot, mellyet Isten az Igéretékben a' kegyes embernek eleibben tett, nem ebben az életben; hanem a' más életben látjuk-meg, 2 Tim 4: 6, 7, 8 ezt pedig a' nehezíti hogy a' kegyes emberre többör közön Isten keferü pohárt mint az istentelenre, mintha a' Kegyeségnek semmi Jutalma nem volna, Jób. 21: 7. -- 12. ezt emékeheti nehezen a' É. Jób, úgy-hogy ugyan Éer felett vagyon ez É embernek panasz, Jób. 3: 3, 4. -- olvaíd meg kérlek. Suffragál ezeknek a' kegyes Ásáf, 'Sólt 73: 13. *Mi háfna tartottam ziftaságban az én fivemet, és mi háfna mostam ártatlanságban az én kezeimet?* Így mondam 2. mert ád ugyan Isten a' kegyes embereknek is ezen a' Világon valami kevés pihenést sok bánajok között, hogy a' ferfelett való kísértetek és kedvetlenségek között meg-ne emétefsenek, de állandóságot a' jó napokban éppen nem ígért. Dávidról ez az Isten Elogiuma: *Találtam az én fivem v. az én lelkem ferint való férjfiat a' Dávidot. sőt a' mi ezt erőlti,* 'Sólt 132: 11. *Meg-esküdt az UR Dávidnak, hogy én a' te ágyékdoból Királyt ültetek a' te Székedre;* 's a't azt mondja pedig amaz kegyes életü Doktor Hieronymus: *O vere beatos quorum Causa Deus jurat: O bizony valójában boldogok a' kiknek az Isten meg esküfik.* Halljátok-meg még-is 'Sólt. 13. Dávidnak ilyen panaszait: *Miglen seletjefk-el URam engemet, mig nem emlékezel-*

Ékezel-meg én rólam, meddig tanátskozzam az én Fivemben, még nap-
pal-is csak gondolkodván. 'Sólt. 39: 14. lásd-meg ismét. Olyan dolog-is
ez, a' mellyet még azok-is a' kik az Isten békédét nem olvasták üntelen
előttök tartottanak. Nagy Sándor' Aryja felől Filep Macedoniai, Ki-
rály felől olvastuk: Ennek az Embernek egy néminémű napon három
örvendetes Követséget víznek eleiben, bé-mégyen az első 's így áll:
Király van-é híreddel hogy az Olympiai Játékban tiéd a' győzelem,
még ennek a' Éő a' Éájában vagy, a' mikoron érkezik a' második
Követ, illy Éókkal: Király van-é híreddel, hogy Parmenio a' te Sere-
ged' Fejedelme meg-verte minden ellenségedet? Érkezik az harmadik-
is, illy Követséggel: Király légy békefényben, mert az Olympia AÉ-
zony a' te Feleséged Fiait Éült tenéked, Sándor annak neve, mellyeket
mikor nagy örömmel el-hallgatna Filep Király, kezeit az Ég-felé fel-e-
melvén, így áll Isteneihez: *Istenek ha vagy az Égben helye a' Ke-
gyeségnek és a' Könyörületességnek, ez meg hármaztatott örömet kö-
zépkerű bánattal elegyítetek-meg, a' melly Éavaival fel-tézi: Vala-
kinek Házába bé-mégyen Isten örömmel, várja-el mert bizony bánat-
tal-is bé mégyen, valakire Isten örömnek pohárát közön, várja-el
mert bizony kétértű pohárt-is közön. Ezért-is tselekedte ő ezt, hogy
arra rendeltetett Urfiakat tart vala házában, kik minden óránként há-
ta megétt ezt kiáltják vala: *Philippe! Philippe memento te hominem
esse* Filep, Filep emlékezzél-meg arról hogy te ember vagy. Szintén
ezt bizonyítja *Callisthenes Philosophus*, midőn N. Sándorhoz bé-menvén
így állítja-meg: *Sándor ha Isten vagy, ne vedd-el a' Éegényektől a'
miek van, ha pedig ember vagy, Cogita te hominem esse*. Ezt pedig-
len a' nehezíti: el végezi sokszor magában az Istent-felő ember, hogy
az Isten' keze ellen nem áll, az Isten tanátsa ellen nem békételenkedik,
valamit az Isten akar az ő házában, ő-is azt akarja, vagy édes vagy
keserű, és arra engedelmeséggel fejet hajtván, így áll: *Szolj Uram
mert hallja a' te Éolgád, Éollj Uram mert hallja a' te Éolgáló leányod*.
De másfelől mellé áll e' gonoszban rétetett Világ 's addig mostohálko-
dik körülötte, kellelten kedvetlen mészait mintegy Sphynx addig hánja
veri eleiben, míg nem még a' É. életű embereket-is meg-rántorítja 's az
Illyés É. Prófétával ezt mondatja: *1Kir. 19: 4. Óh Uram! én Istenem
én sem vagyok jobb az én Atyáimmál, elég immár az én életem, vedd-el az én
lélkemet*. Ez ilyen Éomorú állapotjában mivel vígáztatja magát 's ho-
vá támaszkodják a' Kegyes Lélek, arra tanít-meg ez jelen-való É. Írás-
béli hely: *És te Daniel mennj-el; 's a' t.**

M A G Y A R Á Z Á T.

És te Daniel mennj-el. Az egész dolognak rövid le-írása ez: A' nagy Nabuchodonozor fel-kél, Jérusálemet meg fállja 's meg-vézi, a' drága Templomot fel-harátsolja, a' népet rész zerint le-vágja, rész zerint fogságra vízi Babylóniában, Daniel Profetát is el-vitte, ki abban az időben még csak gyermek vala, itt nevedekék-fel, a' mint *Isidorus* és *Epiphanius* írják, nézi Daniel a' rettenetes változásokat a' Monárhoiákban és Birodalmokban, jut ezében Hazájának Zörnyü romlása kevés idő alatt egynéhány nagy Fejedelmeknek halálok, három hetekig, a' mint a' 10. R. ben olvassuk, Züntelen sir, semmi kívánatos ételt nem ézik, bort nem ízik, böjtöl, imádkozik, [ez ám az igaz Böjt.] akkor Angyal jelenik meg néki, velle becéllgetvén 's az Isten' Házának-is jövendő boldogabb állapotjáról (: noha sok Királyoknak Fejedelmeknek véres Hadakozások 's *Collisiojok* után-) meg-vigaftalja 's vele való becéllgetését így rekeftri-bé: *és te Daniel mennj-el. 's a' t.*

Angyalt emleget a' Daniel a' ki ö-véle, és a' kívül ö-is becéllget, itt pedig négy Angyalokat ír előlökben, kivált a' 10. dik R. ben. az egyiket Embernek Fiához hasonlatosnak, kinek este mint a' T hárfis drága-kő, ortzája mint a' villámas, melly Character a' É. Irásban gyakorta a' *Kristusc*, máskat mondja Isteni Angyalnak a' ki ötet meg bátorította, meg-erősítette ötet, kinek bátorítására 's vigaftalására így szól: *ψ. 19. Szólljon az én URam.* A' harmadiknak nem adja egyéb Characterét, hanem nevezi Angyalnak v Hiddekel fojó vize mellett álló Angyalnak. A' negyediket nevezi Mihály Arch-Angyalnak, Ez 4. Angyalok között keresik némelylek a' Kristust és Szent Leiket, nem is új Tudomány ez, mert ezen két Isteni Személyek bizonyos okokra nézve sok helyeken jönnek előlökben a' É. Irásban Angyalj nevezetben. En nem disputálok most ez kérdést, csak együgyűen a' Sz. Irás' zavával ki-adom, hogy Angyal becéll vala a' Daniellel.

Daniel, a' Éő a' maga erejében annyit tézen, mint meg-itélt engemet az Isten, v. az én ítélő Birám az Erös Isten. Mitsoda Hazból valo volt a' Daniel, a' ki 1. R. nek 1, 2, 3. *ψ*-séit. figyelmeteffen meg-olvassa, könnyen ki-nyomozhatja, ha nem éppen Királyi Familiából, bizony Királyi vagy Fejedelmi lineához igen közel járó Familiából származott *ψ. 3. És a' Király*, t. i. Nabugodonozor parantsola Aspenáznak a' Komornyikok Fejedelmének, hogy az Izrael' fiai közzül vinne Babylóniában, a' Királyi nemből és a' Fejedelmek' fiai közzül *ψ. 4.* Olly gyermekeket kikben semmi makula ne lenne, hanem a' kik fepek volnának tekin-

zetre és tudósok minden böltsétségben --- és a' kikben erő lenne, hogy áll-
hatnának a' Király' palotájában --

Mennj-el a' te határodig. A' régi tudós 'Sidók közöttül egy Iachi-
ades nevű ezt így magyarázza: Te pedig Daniel mennj-el immár a'
te életednek határára, végezd-el a' te világi életedben való pályafutá-
sodat halj-meg és nyugodjál-el. Nem hiszem hogy ezt a' Periphrasist
Sz. Jóbtól nem tanulta volna, ki is Jób. 14: 5. így szól: *Határt vetettél*
URam az ember életének, melyet senki által nem hághat. Kerefték a' Ki-
rályok közöttül sokan az halhatatlanságot, de csak ugyan meg-hóltanak.
Nem fégyenlette N. Sándor magát hívani Hammonbéli Jupiter és Olym-
pia Isten' Azzony' Fiának; de csak ugyan meg-hala egy mérges pohár
bornak meg ivása után. *Cajus Caligula* azon bozsonkodik vala a' 'Sidók
ellen, miért nem esmérík ötet Istennek lenni, de ugyan csak a' maga
tulajdon Hadsérosi ölék-meg. Heródes Agrippa örömmel hallgatja va-
la, midőn ötet a' 'Sidók Istennek kiáltják vala, *Apost. Tsel 12.* de böl-
dogtalan Isten vala, mert a' férgek rágák-meg és nagy kinok között
ugy hala-meg. *Julius R. Tsázár 40* Elefántokat fogata fekere elei-
ben és ugy mene-bé Rómába, de a' Római Tanats Házban barátitól ugyan
csak meg-öleték. *Antonius 4.* orozlányokat fogata hintaja eleiben, úgy
viteté magát a' *Capitoliumba*, de meg-hólt ő-is. *Hercules* még gyermek
vala még-is két vipera kigyókat öle meg, markaba szoritván azokat; de
ő-is meg-hólt vénségére. Jelese írja ki ezt a' b. Salamon, 'Sólt. 49. *Hall-*
gásítok-meg ezt minden népek -- atyfiát a' báláltól senki meg-nem válthatja,
a' bölts meg-bal, a' bolond el-vék. A' melyekből éppen ki-jő az, Nints a'
Világon több egy Örökös URnál, azé a' föld és annak kereksege, 'Sólt.
24. Ez ad kinek kinek *statiot* lakó helyet e' Világon, ez határozza-meg
életünket, melly határon túl sem Király sem Fejedelem, sem Ur sem
szolga, sem gazdag sem fégyény nem mehetnek. Dávidot a' juhok mel-
lől az hívja-el, hogy tégyen Koronát a' fejében. Danielt az orozlá-
nyok' verméből ez zabadtja-ki. Sobnát a' Királyok' Hazában az eme-
li-fel, de a' kevélységgért ugyan az kiáltja ezt-is: *Esa. 22. El-költöztetvén*
el-költöztetlek tégedet emlekezetes költözéssel, el bömpö/gétvén el bömpöl-
getlek tégedet méfke földre mintegy teke golyóbist, ott balék meg, és ott
fünnnek meg a' te Ditsőségednek folyás, oh te Urad' Hazának gyalázati.

4. *El-nyugfol.* Nem kitsiny vigasztalása vagy on ezekben az Is-
tent-felő embernek, mikor a' mondatik: *Mennj-el a' te határodig és*
el-nyugfol, avagy *meg-balék és el-nyugfol.* Ez a' Profétával bekéllgető An-
gyal a' léleknek a' testből való ki-költözése után két útját rézi e-
lönkben

lönkben Életet és Halált, Nyugodalmat és Szenvedéseket, mellyekkel arra tanít, hogy az Istentfélő ember mikor meg-hal, annak lelke egyenesen mégyen az Istenhez amaz örök Nyugodalomra, mellyben minden Szenteknek Lelek Világ teremtésétől-fogván bé-mentek, ez a' mit az Idvezítő tanít, Luk 23: 43- *Bizony bizony mondom néked, ma velem lékef a' Paraditsomban.* Tegyük mellé ennek amaz Éép Példa-be-éedet, Luk. 16: 19. -- 25. *Vala egy gazdag ember, a' ki minden napon biborban bársönyban jár vala, és egy fegény Lázár --- történik pedig mind a' ketten meg-halának egymás után egy éjtfaka, a' Lázárt vívék az Angyalok az Abrahám' kebelébe, a' Gazdag pedig pokolban nyitá fel fe-mét --* hogyhogy mehet pedig a' Lélek egyenesen Isten' eleiben mielt a' testből ki-mégyen, nem maradván valami köz helyen, holott vára-kozni kellene mind addig, míg nem el-jöne az Itéletnek nagy Napja. tanítja ezt Sz. Pál Kolois. 1: 20. midön így éóll: *A' Krisztus az ő Ke-rektségjának Vére által békéltette-meg Istennel mind azokat a' kik e' földön, mind a' kik a' mennyekben vagynak,* értelme a' Sz Pál Apostolnak ez: hogy azok-is a' kik akkor mikor ezt a' Levelet írta a' É. Apostol, már az Égekben vóltanak lelkekre nézve, azok is a' kik még e' földön bujdosának a' Éentek közt nem más uton, hanem egyedül a' Krisztus-nak Vére által idvezülének.

Ha valakinek pedig ~~ebben nehézsége~~ ^{van} hogy az Apostol É. Pál igen figyelmez egy kiváltképen való napra, mint 2Tim. 1: 12. *Tudom kinek bíztem, és bizonyos vagyok abban, hogy amaz ő nálla el-té-tetett kintsemet meg-tarthatja énnékem AMA' NAPRA. 4: 7, 8. Amá' nemes bartzot meg-bartzoltam, futasomat el-végeztem, a' hitet meg-tar-tottam. Végezetre el-tétetett énnékem az Igazságnak Koronája, mellyet megád nékem az UR AMA NAPON, amaz Igaz Bíró; nem tsak nékem pedig hanem mindeneknek is kik várándják amaz ő ditsőséges el-jövetelét.* Jegyezd-meg: nem azt téfi ez, hogy tehát nem mégyen a' lélek a testből való ki költözése után az Isten' eleiben, hanem valami *Sequestrumban* várja az Itélet' napját, hanem annyit téfen: Meg-látja ugyan a' Lélek a' testből való ki-költözése után mindjárt az ő Istenét, meg-kóstolja azt az halha-tatlan bődogságot az Égekben, a' mellyben változás nélkül való öröm-ben él, de még ekkor nem *consumálódott*, nem ment tellyes tökéletes-ségre az ő állapota's bődogsága, hanem akkor petsételtetik, akkor *consumáltatik* ez, a' mikoron a' test *ama' napon* fel-támadván a' Lelekkel egyesül, hogy a' melly testben a' Lélek itt a' földön az Istent ditsérte, azon testel ditsöitessék-meg, az Éó-is arra mutat, midön az Apostol így éóll:

így áll: *Él tetetett énnékem az Igazságnak Koronája*, nem azt mondja: *az én lelkemnek*; hanem énnékem, melly állásnak formája a' Test és Lélek között való Egyesülségre mutat egyenesen.

Utólkör már ezt mondja: *állaf a' te állapotodra a' napoknak végén.* A' napoknak vége amaz e' Világnak utolsó estvélét követő nagy nap az Ítéletnek nagy Napja, és e' Világon el-folyt minden napoknak vége, a' mikoron a' kik a' földnek gyömrében aluénak vala fel-férkennek, a' halottak a' koporsóból ki-jönek, és a' kik meg-hóltanak vala fel-támadnak, akkor áll hát állapotjára az, a' ki az ő határára el-menvén, ott el-nyugott vala; a' mikoron vizontag az Isteni Mindenhatóság által a' por meg-elevenedik; és a' Test a' Lelekkel egyesülven, a' rothadástól megtisztított helyett, róthadatlan Testet, a' gyalázatos alázatos test helyett, dicsőséges Testet, és a' halandóság helyett, Halhatatlanságot öltözünk-fel magunkra.

Állaf a' te állapotodra. Ha a' Kereszténynek *Confessiói* között több nem volna-is a' miben a' Pogányok meg-botránkozhatnak, tsak ez az egy *Confessiók* a' Testnek fel-támadásáról nagy botránkozásnak köve. Hogy hidjem el én azt, hogy a' halottak fel-támadnak. Ádám hogy meg-hólt, el-múlt öt ezer eztendeje, az ő testének a' pora annyi idők alatt hol maradott meg? leg-alább a' Viz-özön bizony még a' porát-is féllyel hordotta, hogy támadhat az fel? Mathusálem, a' ki 969. eztendőig élt e' világon, azután el-jöven a' Viz-özön, ha igaz a' mit némellyek felöle tanítanak, a' Viz-özönben hólt-meg, ennek testét a' halak ették-meg, azokkal együtt a' kik akkor a' vízbe hóltanak, ma is a' kik a' tengerben és egyéb nagy folyó vizekben halnak, testek léfén a' halaknak eledele, azon halakat más renbéli halak meg-eméztik, azokat ismét ki-fogják, kiknek kövérségeknak 'sírjával élnek a' tenger mellyéki Országok gyertya helyett, testeket pedig el-hányják és meg-ézik a' férgek és madarak, hogyhogy támadnak fel az olyan emberek? holott már transelementálódott azoknak testek a' meg-évökkel. Ezen sorfok vagy azoknak a' kiket a' Vadak madarak meg-ették. Hogy a' Pogány a' Testnek fel-támadását nem hiszi, én nem tsudalom, mert ő a' mi É. Irálunkat nem hiszi, nem hiszi hogy Isten' Lelkétől illettetvén a' régi É. Emberek, Pátriárkák, Próferák és Apostolok irták volna a' mi Bibliánkat, már pedig nem a' Termézet' Oskolájában, hanem a' Kegyelemnek Oskolájában, nem ember, hanem az Istennek Lelke tanít arra, hogy a' Test fel-támad amaz utolsó Napon. Lát-d-meg Titk. K. 20. B. " 11, 12, 13. versekben. " *Es láték egy nagy sejtér Királyi Széket és*

" Egyet abban állót, Kinek előtte el-múlék az Ég és a Föld, melyeknek helyek nem találhatók, és láttam a' Halottakat nagyokat és kicsinyeket állani ISTEN előtt, és a' Könyvek meg-nyitattának, és más Könyv is nyitatték-meg, melly az Életnek Könyve, és megítéltetének a' Halottak, azokból a' mellyek e' Könyvbe irattak vala az ő Tselekedetek férént, a' Tenger-is ki-adá a' Halottakat, a' mellyek ő-benne vóltanak, a' Halál-is és a' Pokol meg-adák a' Halottakat, mellyek ő-nálók vóltanak, és Ítélet jön mindenekről az ő Tselekedetek férént.

Miért nem hitték a' 'Sidók közt a' Testnek Fel-támadását, a' Sadutzeusok noha az Isten' Beféde ezeknél vólt, Éükségesnek ítélem rövideden emliteni, Sadók Antigonusnak tanítványa az ő Mesterének Antigonusnak halála után a' Jérusálembéli egyik Akadémiának Mesterévé lévén, olvassa az Antigonus' Írásából ezt: Az Istent félnünk és fereztünk kell nem a' jutalomért, noha bizony az-is meg-léhen, hanem azért mert az Isten magában méltó arra, hogy minden okos teremtetett állat fereffe és félje mint véghetetlen Jót. Ezekből Sadók ilyen induktiót csinált: Ha az Istent nem a' jutalomért kell a' kegyes embernek fereztetni és félni, tehát nintsen semmi reménség ez élet után való dolgokra, és így nintsen Fel-támadás-is, mellyben az Isten meg-jutalmaztatná a' kegyes embereknek jószágos tselekedeteket.

Látfunk ezekből ilyen Tudományt:

Melly bizonyos és örökké-való Igazság, hogy minden embernek egyfere meg kell halni, hogy a' kegyes Emberek ez életben való sok betegeskedések és fáradtságok után el-nyugodjanak 's el-alugyanak, oly bizonyos és tsalbatatlan Igazság, hogy léhen egy Közönséges Fel-támadás és Ítélet-is, mellyben mindenek a' kik el-aludtanak vala fel-támadnak és az Ítéletre elő-állanak, hogy jutalmat végyen kiki a' férént a' mit a' testben tselekedett jót avagy gonókt.

Semmit nem mondok e' Tudományban, a' mit az Angyal Danielnak nem mondott volna a' Letzkében.

Azt mondám a' Tudományban: 1. Minden embernek meg-kell egyfere halni, ezt tanítja Sz. Pál-is 'Sid. 9: 27. Itt vagyon helye hogy Kérdésben tégyem, Vallyon a' testi halál a' mások felett É. és kegyes életű emberekre nézve Termézet' következtése-e (; consequens natu-

nature, a) Krisztus érdemes Elégítelésének gyümöltse-é? bűnnek 'söldje-é? Minekelölte e' Kérdésre meg-felelnék, akarom annakelőtte meg-jegeyztetni a' É. Pál szavait, Róm 3: 25. a' mellyekben arra tanít, hogy még az Első Testámentum alatt lévő bűnök is (mellyeket mintegy el-hallgatott 's el-botsátott Isten azokra a' régi szent emberekre nézve, nem büntetvén meg ő bennük, hanem meg igazítván 's idvezítvén őket:) a' Krisztusnak jövendőben ki-ontandó Vére és örökkévaló kezes-sége által bösattattának-meg; mint a' Kinek jövendőben bizonynyal el-kellene jöni, mint Közben-járónak és vétes halállal meg-kell vala halni a' Valasztottaknak bűnökért. Ebben az *Hypothesiben* fundálom én az én ez íránt való értelmemet. En ebben a' dologban úgy hízek: Ha a' bűn e' Világra bé nem jött volna, soha egy ember se holt volna meg, egynéhány ezer eztendőig éltenek volna az emberek, annakutánna meg-elégedvén ez földi élettel 's munkával (:mert az épség' állapotjában-is dologgal munkával élt volna az ember:) testtől lel-keztől fel-rágaadtatott volna az Egekben. Hogy pedig én ezt úgy hí-zem, ennek valami példázó árnyékának tartom azt, hogy e' Világnak mind három *átadásában* a' leg-kegyesebb és szentebb emberek között egy egy ember rágaadtatott-fel az Egekben; a' Viz-özön előtt amaz szentelen Istenbeljáró Enók: *Móf. 5: 24*. Az *O Testamentomban*, amaz buzgó lelkű Illyés Próféta: *2 Kir. 2: 11*. Az *Uj Testamentomban*, amaz Isten ártatlan Báránya a' Nazáretbeli JESUS. *Márk. 16: 16*. 2. Azért hízem ezt; mert míg a' Bűn annyira meg nem vesztegeté az embereket, mint ma sokkal tovább éltek. Ádám 932 eztendőket. Járed 962. ést. Mathusálemi v. Mathusélahi 969. eztendőket éltenek. és így ezek mások selett közelebb jártanak a' tökéletességre mutató 's vezető ezeres számhoz, melly szépen emblemázza a' halhatatlanságot, melly halhatatlanság az én fellyebb fel-tett *Hypothesisem* szerint fundál-tatott a' Krisztus' érdemes Véreből és Elégítelésben, ugyanis már ma ezek szerint a' testi halál nem bűneinkért való elég tétel, hanem a' hi-vő emberekre nézve életnek útja, Menynyorlágnak kapuja, mint a' Da-niellal beszélgető Angyal-is mondja: *Daniel menj el a' te házárodra, és el-nyugodj a' napoknak végén és állaff a' te állapotadra*.

Azt mondám 2. Bizonynyal meg lézen az Halottaknak fel-támadása. Ugy tetfik nekem világosabb már ez a' fellyebb meg-mutogatott dol-gokból, mint sem világosítást kívánhatna. Ha pediglen abban valaki meg nem akarna nyugodni, azért hogy külső *Demonstratiók*-is vagy-nak benne, imé ha a' É. Pál Apostolt az olyan ember Birájának meri

eszmérni ez a' E. Apostol a' Fel-támadásról így ír, Ápost. Tsel. 24: 14, 15. Erről pedig tenéked vallást tételek, hogy én az út fészert mellyet herefistnek neveznek, úgy szolgállok az én Atyáimnak Istenének, mint a' ki bűnök mind azoknak, mellyek a' Törvényben és a' Prófétaokban meg-vagynak irattatva, és reménségem vnygon Istenben, hogy jövendőben meg-léken a' Halottaknak mind igazaknak mind hamisaknak Fel-támadásuk.

Harmadkor azt mondtam a' Tudományban: Minden embernek az Itélet' Napján elő-kell állani a' támadásra, hogy jutalmat végyen a' fészert a' mit a' testben tselekedett jót avagy gonoszt. Ha a' józan okoskodásból akarom ezt meg-mutatni, így mutatom-meg: Az Isten, Szent Isten, Igaz Isten, Változhatatlan Isten, azért nem fér az Istennek Terméketihez hogy az istentelen ember e' Világon-is jól éljen, az Isten' vezéce házában ne légyen, a' más Világon is gonofságának s istentelenségének méltó jutalmát el-ne végye, az Istenfő ember pedig e' Világon-is csak keferegjen, a' más Világon-is az ő kegyelségének Istentől ígert jutalmát meg-ne lássa.

Ha a' Sz. Írásból kívánod hogy meg-mutassam, a' Bölts Prédikátor a' Salamon amaz kegyelségre serkentő és egyfeszmind az Isten Új Testamentomi Házának valóságos gyönyörűségeit Istenben meg-fundált boldogságát jövendő v. Próféta Prédikatori Könyvének 12. Részben a' két utolsó versekben erről így ír: *A' Dolognak Summája ez, mind ezeket hallván, az Istent féljed, és az ő Parantsolatit meg-tartsad, mert ez az embernek mindene, vagy a' mint vagyon a' Sz. Nyelvben: כִּי-וְהָיָה הָאָדָם q. Hoc totum Hominis. mert minden tselekedetet az Isten itéletre elő-hoz minden titkos dologgal akár jó akár gonof légyen az.*

Mire valók mind ezek? Tanuljuk-meg ezekből:

Ha az Halottak fel-támadnak, ha vagyon Közönséges Itélet, a' mellyben mind e' Világ meg-itéltetik, bizony vagyon hát Isten. Szükségtelen és helytelen *Demonstration*nak gondolja ezt sok ember, mert a' gyermek-is tudja hogy Isten vagyon, és csak egy gyenge süvetske is arról téken bizonyosságot hogy vagyon Isten. Jól gondolkodol mert ha én-is csak a' *Theoriát* nézném, bizony helytelen dolognak tartanám azt mutogatni hogy vagyon Isten. De úgy vezem én ezemben, hogy e' Világnak nagyobb része igen keveset gondolkodik a' halálról, és az Itéletről és úgy él, mintha nem volna Isten, a' ki fel-támadtja a' halottakat és fámot véken minden gondolatinkról, minden tselekedetinkről; s a t.

ről; 's a' t. Én úgy gondolkodom, hogy mikor Sz. Pál Apostol 'Siddók. 11. r.-ben az Hitet olly munkáson írja le 's commendálja az Embereknek, ugyan akkor utat mutat az Istenfelő embereknek hol kereskedjenek az ő kefertüésekben való megvigasztaltatások iránt. Azt mondja az Apostol némellyek az oroflányoknak Éjokat Hit által bédugták, Sámson Birák. K. 14: ketté szakasztá az reá nagy orditással menő oroflányt. Daniel mikor az oroflányoknak vermében vettetik, Dan. 6: a' meg-éhezett oroflányok Éjját ilyen Hit által dugá-bé hogy meg se mozdultanak ellene. Némellyek a' tűznek erejét meg-öltötták, mint amaz három Ifjak Sidrák, Misák és Abdenago, Dan. 3: 24. Némellyek a' fegyvernek éliről meg-menekedtek ugyan Hitnek általa, mint Illyés Próféta Jézabel mennyit tenyegeti vala? Dávidot a' Saul mennyit kergeté? De az Isten a' ki Hitnek adója, vagy a' kinek ajándéka az Hit, meg-menté őket. Arra tanít hát az Apostol, hogy vagon Isten, azért akármitsoda bánatok kefertüések és ítéletek között gyakoroltságok a' kegyes ember, tsak ő akkor az Istent keresse fel, bizony talál magának elégséges vigasztalást és utat a' szabadulásra. A' Sidrák', Misák' és Abednégo' példájában ugyan nem írja világosan az Próféta hogy a' tűz közepiben az a' negyedik ki az Isten' Fiához hasonlatos vala (vagy a' mint Chaldiai főlásnak módja tartja, a' ki igen szép és Király fihoz hasonló Ifjú vala, mert az ő *Sylusok* érint, mind az a' ki szép ábrázatú, termétes és tekintetes, Isten' Fiához hasonlónak mondatik:) Isten' Fia lett volna, én bizony úgy hiszem, hogy ez valósággal az Isten' Fia a' Kristus vólt abban a' tűzben, ki-is Éületerése előtt sokszor a' régi időkben in *Preludium futura olim incarnationis* jövendő meg-tesztelésének bizonyosságára látható formába öltözött, és sokszor meg jelent. Ugy hiszek és értek amaz Jehova Angyal felől, Móf. 1. K. 19. r. 1. Mert ennek az egyik Angyalnak a' más két Angyalok szolgálak vala. 2. Mert ezt az Ábrahám 5. 25. egész földnek Birájának nevezi, már pedig ez teremtet Angyalra épen nem illik. 3. Mert Ábrahám ez Jehova Angyalt imádá, azt pedig soha a' teremtetett Angyal meg nem engedte, hogy ötet az emberek imádják. Nézd-meg Daniel Próféta nál és Titok látó É. Jánosnál, mikor akarják vala az Angyalt imádni meg-Éölítá az Angyal 's ezt mondá: *Meg lásd! a' te foglga társad vagyok.* De ez meg-engedte, 5. 17. 1. r. Igy értek és hiszek amaz Angyalról-is, ki Móf. 1. K. 32. r. Jákóbbal küzdék, hiszem pedig ezt azért, mert így Éöll Jákobnak: 5. 28. 29. *Nem Jákob hanem Izrael, az az, Istent győző léfem a' te Neved, mert ha az erős*

Mindenható Isten győzedelmeskedtél, sokkal inkább győzedelmeskedel az embereken. Itt pedig Jakób másón nem győzedelmeskedett, mert mással nem küzdött, hanem ezen az Angyalon, a ki itt magát erős Mindenható Istennek nevezi. 2. Azért hiszem ezt az Angyal teremtetelen Angyalnak és így a' Krisztusnak lenni, a' Hóš Próféta a' 12. Részben, ̳ 4. 5. ezen dolgot beérlvén azt írja: Ennek az Angyalnak Neve, Seregeknek Ura Iffene, Ur Iffen. 3. Azért hiszem én ezt, mert Móf. 2. K. 3. R. 2. ̳ ben. ebben a' tűzben Angyal jelenék-meg Mósesnek, de ez az Angyal ̳ 4. Jehováának Istennek neveztetik, ̳ 6. ísmét így Éöl maga felől: Én vagyok a' te Atyáidnak Iffene; Abrahámnak Iffene, Isáknak Iffene, Jakóbnak Iffene; 's a' t. ez Sz. Írásón fundált Hypothesis ferint azért én úgy értek ebben a' dologban, hogy ez a' Babylioniai tüzes kementzében meg-jelent Isten' Fiához hasonlatos Férjfiu, nem más hanem a' Krisztus maga vólt, Ki-is ez három Szenteknek Hiteket látván 's hozzá nyújtott religiosa imádságokat hallván, el-vette a' tűznek erejét, és őket életben meg tartotta, hogy pediglen ez az Angyal a' Krisztus vólt nézd-meg 1 Móf. 49. 14. Jakób meg különbözreti az Atyától, de éintén olyan Istennek esméri mint az Atyát, és úgy kíván mennyei áldást attól mint az Atyától: Az Iffen ki előtt jártanak az én Atyáim; Próf. Ide vagyok tiokofabb értelmű értelmezés, emellyből is magának állandó vigasztalást vehetne,) amaz rika kegyetségű Ur Atyáinak Ábigailnak, 1 Sam 25: 28. Engedd-meg kérlek a' te szolgáló leányodnak véréket, mert kétség nélkül az én Uramnak az Ur állandó v. maradandó Házat épít --- Ha a' Balám' Prófétiáját Móf 4. K. 24: R. 17 ̳. az igaz Messiásnak el-jöveteliről: Látom azt, de nem mofst, nézem azt, de nem úgy mint közel valót, Éármazik Tsillag Jakóbból, 's a' t. Móses canonizalta, bizony a' kegyes Ábigailnak ez nemes Sz. Írásban való éavaít az igaz Messiásnak a' Dávid' Házából való ki-jöveteliről, nem kevésbé tarthatjuk Isten' Lelkétől Éármazott É. Jövendő-mondásnak 's Prófétiának, ki meri hát vagy Éóval el-mondani, vagy tselekedettel 's hijában való életével arra mutatni, hogy nintsen Isten?

A L K A L M A Z T A T Á S.

Azt mondja vala amaz Jehova Angyal, kinek teste mint a' Thárfis drága-kő: *Daniel Istennél kedves Férjfiú, 10: 11. Menj-el a' te határodra, és el-nyugod, 's a' t.* Azt kérdem én-is: Hol vagyon amaz Istennél kedves Férjfiú, amaz Áldott Emlekezerű Néhai Meltóságos **CZEGERI WASS DÁNIEL** Ur, az Erdélyi F. Királyi Táblának egy

Tör-

Törvény-tudó nagy Gamaliele, Assessora, ez Hazának igaz Fia, az Isten' Hazának édes Attya, Felséges Fejedelmének igaz Hive, a' Széki *Vén. Trafsus*nak vigyázó 's hiv Néhémiásfa, Curatora, Isten' Szolgáinak nagy Megbetsüllője? Tenéked Méltóságos Özvegy drága Emlékezetű Férjed, Tinéktek Ifjú Urak, Méltóságos Urfi és Méltóságos Arva Kis-Azfényok kegyes Édes Atyátok? Keressem a' Császári Udvarban nem találom, emlegetem nem áll, figyelmezek mindenfelé 's nem hallom kókött kegyes becéllgetéseit, holott ez előtt az Isteni tüzeletre ékben is ki hozatra magát, mikor lábainak erőtelensége miatt nem jöhetett, 's velem együtt kegyes *Devotiók*kal sokszor imádkozik vala. Azt mondja egy Angyal: *el-ment a' maga életének határára, és el-nyugodott e' Világon való sok betegeskedései és 67. éztendők alatt való bujdosási után.* Oh be nagy kárt vállal Méltóságos Özvegy ez árnyék-tartó nagy Elő-fának ki-dölésében! Oh be nagy kárt vallottatok Méltóságos Czegei WASS MIKLOS és WASS GYÖRGY Urak, és Méltóságos WASS ÁDÁM Urfi, illy meg-élemedett idejű Méltóságos Édes Uri Atyátoknak halálában, mert tsúfolja ámbátor e' Világ a' Vén embereket; de a' Bölts Salamon így áll azokról, a' *Vénség fép Korona melly az Igazságnak útjában találhatik* Ama' nagy Bölts pedig a' *Cicero* így dicséri a' Vén embereket: *Idem est agere cum Viris prisci Aevi ac apud exterarum nationum peregrinari.* Anyis zéken u. m. a' meg-élemedett idejű emberekkel társalkodni, mint idegen földön idegen Nemzetek és emberek között bujdosni 's tanulni. Az Áthénásbéli Areopagusnak v. Tanátsháznak falára e' vólt írva: *Juvenes robur & fortitudo Senes vero sunt Decora Patria.* Az Ifjak erősségei a' vénnek pedig Difei és Ekefségei az Hazának. Bizony ennek a' Méltóságos Uri Embernek-is mezféle látó elméje nagy tanátsa, lelketeknek vidámsága vala, ki-is mintegy Bölts Solon mindennap tanit vala még hallgatásában-is, Nem tilalmazlak hát, sőt intelek Árvaságra maradott Méltóságos Kis-Azfényok zokogó fohászkodásokkal engedteljétek ló Istenteket, így állván: *Uram Mindenható! a' ki Árvának Istenének és Attyának hívattatol, ne felejtkezzél el mi rólunk is, mert árvákká lettünk Atya nélkül, és a' mi Anyánk olyan mint az Özvegy.* Császári Reformata Udvari Éép Eklésia tegyetek vallást az Igazságban, avagy nem olyan vólt-e mint Édes Atyátok? Ez olyan felid lelkű Uri ember vala (: sokszor láttam:) a' kivel tsak egy gyermek is, a' leg-alább való Jobbágya is eleget becéllétt, nem kellett ö-néki más közbenjáró. Ugy bizony mert Isten-nél kedves Daniel v. Férjfiú vólt.

Vigaftalást várj Méltóságos Özvegy, de hogy kezdjem vigaftaló szavaimat, én bizony nem tudom, mert az Isten' becédének olvasásában 's hasonlival való vizsgálásában ugyan fáradszhatatlan vagy, ki amaz Sz. Írásban emlékezetes Máriával, *Lukács 12: 39. a' Jézus' lábainál való ülést és annak tanítását minden világi gyönyörűsegeid felett tartod vala.* Azzal vigaftalnálak hát ha elégséges lenne a' mivel az Idvezítő a' Máriát, -- *egy a' szükséges dolog. Mária a' jobb részt válaftotta, melly ő tőle el nem vétettetik.* De jól tudom, hogy sok bú látott Lelked ezzel még eléggé meg nem tsendefedhetik, vagynak azért ezen kívül sok szép Vigaftalások az Istenél, Ő a' ki bánattal illet, de ísmét meg-vigaftal, Ő a' ki meg aláz, de ísmét fel-magaftal, mert szabados UR a' maga Keze' munkái között, Ő az a' ki magát nevezi Özvegyeknek Istenének és Árváknak édes Attyának. 2. Eddig ez a' Bóldog Lélek volt mind Férjed mind Atyád, mind Vigaftalód, már az Isten, a' ki azt izeni Tenéked én általam, *Jérém. 49: 11. Had el a' te Árváidat; és En el-tartom.*

El-felejtselek é Kendi-Lónai Méltóságos Uri Ház? jut-e ezentben Méltóságos Nagy-Azóny, mikor amaz három Bóldog Lelkek, Néhai R. Sz. Imperiumbéli Gróf TELEKI PÁL Ur, Néhai Aldott Emlekezerű B. KEMENY SIMON Ur, és ez gyászos Koporsóban már el-nyugodott Méltóságos Ur egy aftalnál ülnek vala, együtt mulatnak vala, mitsoda kegyes nyájaisággal serkengetik vala egymást. Bizony Ti-is három Méltóságos Testvér Atyafiak ritka példával éreztetek vala egymást, míg Isten amaz kegyes életű Néhai VALL ANNA Ur Azónyt ki nem éolitá közzületek. Ha egyitek' Házában esett valami zomorúság, az mind hármatokkal köz vala, De úgy látom ma kettőtökre állott ez a' ritka atyafiui éreter, mióta halálosan meg-betegedék ez a' már Istenben nyugovó Bóldog Lélek, éjjeli nappali mellette létedben mit nem tselekedél Méltóságos Azóny hogy sok bú látott kedves Örsédet annál inkább vigaftalhatnád? egyik jele ez amaz Mennyei Eletnek, mellyben noha a' His és a' Reménség el-múlnak, de a' Szeretet meg-marad.

Méltóságos WAS MIKLOS és WASS GYÖRGY Urak! mint Móies a' koporsóból emelé-fel fejét, onnan néze vízfő és úgy tön rendelést az Izrael Fiáinak, Móf. 5 K. 32: 3, 4. amaz Táborozó Angyalról a' ki nappal Felhőnek éjtőka pedig Tűznek világoskodó Orlópában vezérli vala őket, bizonyosat tévén arról, hogy az nem valami

valami teremtet Angyal, hanem olyan Isten volt, kinek azután egy-
néhány Éáz ezentökökkel emberi formában kellett öltözni, és Jé-
susnak nevezettni. E' Ti b. c. Méltóságos Edes Atyátok-is a' Kopor-
sóból emeli-fel Fejét, és néktek én általam azt izeni: Ha az ő Edes
Atyai intésének volt helyje Ti-nálatok életében, légyen helyje ha-
lálában-is ebben, hogy ez Edes Atyátok helyett való nagy Gaz-
da-AzÉonyát Méltóságos Házatoknak hiv Gondviselőjét, Áldott
Emlekezetű Méltóságos Edes Atyátoknak el-fogyatkozott állapotjá-
ban-is ritka Kegyességgel meg-betsüllőjét, a' ki sokszor, mint az
Édes Anya, (: ezt-is magam láttam,:) úgy dajkálkodik vala velle
beregségében mint jó Orvos Doktor, és úgy kékíti vala a' fájdal-
lom' enyhítő orvosságokat, betsülljétek-meg hólta után-is. Edes A-
tyátoknak bánatjára bánatot ne adjatok, söt inkább ha mikoron
mások bánattal illetnék-is, légyetek Vigasztalói erőtelenedésében
akkor, és fogjátok-meg jobb kezét, nézván a' Jutalomra, melyet
Isten az engedelmeseknek fel-tett.

Mósesben olvasom, hogy Ábel Mitzraimban nagy firáft tévén
a' Jákób Pátriárka' Fiai az Egyiptombéliekkel a' meg-hólt Napon,
vizik azt a' Makpela mezőben való temető helyben, és ezt az
meg-hólt Napot az Hóld és 11. tsillagok el-temeték. E' gyáfos
Házban látom hogy az Napot mostan temetik az Hóld és 11.
Tsillagok.

Ti-néktek Méltóságos TELEKI ÉVA, SZENT-PETERI
ER'SEBET Kedves Menyei az Abrahám' Istenét hagyja Gondvi-
felöl, ebben vésétek reménségteket, erre nézzetek mint Tzélra,
ha bóldog Halált kívántok magatoknak.

Te pediglen Bóldog Lélek, DÁNIEL, ISTENNél Kedves
Férjű nyúgodjál-el, és a' Napoknak Végén állj a' te Állapotodra.

A M E N.

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

Ama' három Igazak között, Sz. és fedhetet-
len életével, a' Keresztyén Világ előtt,
a' Hóldnak jártáig fényeskedő szent

D A N I E L,

Az - az,

Olly szomorú Halotti PREDIKATZIO,
mellyet a' két Magyar Hazában, Nagy és Bóldog Emlékezetű,
Méltóságos Urnak, néhai TEKINTETES és MÉLTÓSÁGOS

C Z E G E I

VASS DANIEL

Haáz Rezső Magyar Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

Uralkodó VI. KAROLY Római Császár,
és Koronás Királyunk ö Felsége, Erdélyben lévő Törvényes
Királyi Székinek, Érdemes Tábla-fiának; Doboka Vármegyé-
nek, Hites *Assessor*ának, az Erdélyi Reform. Ekléfiáknak, Coll.
nevezetesen, a' Széki *V. Tractus*ban lévő Ekléfiáknak Fő *Curator*
Urának, meg-hidegedett Tetemeinek, Maga, 's Elei, Czegei
határon lévő, *Mausoleumba* való pompás Temettetésének Al-
kalmatosságával, a' Kápolna előtt lévő levél Éinben, a' Nagy
Frequentia előtt tött, Sz. Jakab Havának második Napján,
a' JÉSZUS KRISTUSnak együgyü Szolgája,

K Ö P E C Z I J Á N O S,

a' Déési Reform. Ekléfiának egyik méltatlan Lelki Tanítója.

1 7 4 1 - ben.

G

SZENT

S Z E N T L E T Z K E.

Dan. 6: ̢. 20, 21, 22. *Daniel, az élő ISTENnek Szolgája, a' te Istened, a' kinek te szolgálk, fiúntelen, meg-tartatott-é tégedet, az oroflánoktól?*

Akkoron Daniel, a' Királlyal fõlla, Király öröké állj.

Az én Istennem, el-botsátotta az õ Angyalát, és bé-zárlá az oroflánoknak fájokat, és nem ártbatának énném, mert Ő elõtte, igazság találtatott én bennem, és te elõtted-is, Király, semmi gonofságot nem tselekedtem.

E L Ö L - J Á R O B E S Z É D.

Udom Kinek hittem, és bizonyos vagyok benne, hogy az én, Ő nála, le-tött kintsemet, meg-tarthatja, ama' Napra. Így fõll az Apostol, Szent Pál 2Tim. 1: ̢. 12. melly fázai-ban, még a' vas lántzok között-is, az õ kefeves rabságában-is, az-al dítsekedik, 's vigasztalja magát az Apostol, 1. hogy néki állandó, maradandó kintse vagyon. 11. hogy az az õ állandó 's maradandó *Deposituma*, olyan *fidelis*, húséges, és hatalmas *Conservator*nak örizeti alatt vagyon, hogy õ azt semmi úton módon való el-veféztõl nem félti. Mi vólt Sz. Pálnak ez az õ kintse, jó réként ki-tetfzik abból; a' mi van, 2Tim. 4: ̢. 8. *El-tétetett énném az Igazságnak Koronája*. holott-is, ezt az õ kintsét nevezi Koronának, még pedig, *Igazság* Koronájának. Sz. Jakab-is Koronának, még pedig, *Elet* Koronájának, Jak. 1: ̢. 12. Sz. Péter nevezi *στέφανον ἀμάρτυρον*, hervadhatatlan Koronának, 1Pét. 5: ̢. 4. B. Salamon, mondja ezt *Valóságosnak*, Peld. 2: ̢. 7. *Utzaphán, Lajescharim Tuschijah. Et abscondita, vel abdita est reftis Tuschijah*, Es el-tévé vagyon, az Igazaknak hafnokra *id, quod habet, durabilem & permanentem substantiam, habet suam soliditatem immutabilem*. Dávid így tette ezt ki: Melly-igen bövséges a' te jóvóltod Uram, *Tubéka ascher Itzáphánta Lesjreka*. 'Sólt. 31: ̢. 20. Idvezitõnk ezt világosan nevezi *Örök Eletnek*, Ján. 10: 28. ̢-ben. Az én Juham az én fõmat hallgatják, én-is éfmérem azokat, és engemet követnek, és én örök életet, adok nékiek, Mát. 19: ̢. 29. -- ez az örök életet

életet örökség szerint bírja. Sz. Pál maga is így áll ehhez, 1Tim. 6: 19. *Szerezzenek magoknak mintegy kintset, jövődre való jó fundamentomot, hogy el-vegyék az örök életet.* Timótheusnak magának is azt intimálja: *Ragaskodjál az örök élethez,* 1Tim. 6: 12. 11. Meg-tetűzik az-is világosan, kitsoda az a' hűséges és hatalmas *Conservator*, 2Tim. 4: 8. mellyet meg-ád énnékem az UR, amaz *Igaz Biró.* 1Móf. 18: 25. avagy az egész földnek *Birája*, a' *Jehova*, nem tselekednék-e ítéletet? Róm. 3: 6. *mimódon lehet, az Isten e' Világnak, ítélő Birája.* Tit. 1: 2. A' hazudni nem tudó Isten.

Nem ok nélkül vigasztalja magát Sz. Pál azzal; hogy az ő kintse állandó, maradandó, mert a' nap alatt való kints, arany, ezüst, *clenodium* 's több afféle tsak vezendő állat, a' mint mondja Sz Péter, 1Pét. 1: 18. *De ez olyan kints, olyan jószág: a' melly el-nem vezhet, meg sem hervadhat, meg sem motskoltathatik, melly örökké tartatik az Egekben a' mi számunkra,* 1Pét. 1: 4. 2. Mert ez olyan kints, a' melly nem tsak maga állandó 's maradandó: hanem a' kiknek kézfittetett, azok is állandók 's maradandók, mert Mennyei *Præsidium* által őriztetnek az idvességre hit által, 1Pét. 1: 5. A' Dárius és Kré-fus Királyok' kintseivel mákok töltöztenek, magok el-veztenek; de ez a' kints, a' kiknek kézfittetett, azoké lehet, Mát. 20: 23. *hogy az én jobb és bal kezem felől üljetek; nem adhatom, hanem adatik azoknak a' kiknek az én Atyámtól meg-kézfittetett.* Ezzel vigasztalja Jób Pátri-árka is magát, *Jób. 19: 25.* En-is jól tudom, hogy az én Megváltóm él--és minekutánna a' férgek az én testemet meg-rágják; fel-ébredek, 's ebben a' testben meg-látom az Istent, ugyan *én magam látom-meg és nem más, az én femeim látják-meg az Istent.* Ide való a' mit Urunk mond: Mát 25: 34. *Fövetek-el Atyámnak áldottai, birjátok az Országot, melly meg-kézfittetett néktek, Világ fundamentomának fel-vettetése előtt.*

Drága kints hát ez, mert szem illyet nem látott, sem fül nem hallott, az embernek is gondolatjába nem mentek, 1Kór. 2: 9. (2.) Mert ezzel nem ér e' Világnak minden ditsősége, Mát. 16: 26. *ide néz Urunk, mikor azt mondja: Mát. 13: 44. hogy a' mennyeknek or-
zága hasonlatos a' mezőben el-rejtetett kintshez, mellyet minekutánna az ember meg-talál, azon való örömeiben, titkon el-mégyen, és minden marháját el-adván, meg-vézi azt a' mezőt.* Így tselekedék Sz. Pál Fi-lip. 3: 8. *ki-is, a' mellyek néki nyereségek lehetnek vala, mind azoktól magát meg-fojtá, pornak és ganéjnak, sör kárnak alitván azokat, a' Krisztus' elméretinek nagy voltaért, hogy a' Krisztust meg-nyerhetné.*

Drága kints ez, mert valaki ennek bötsös vóltát meg fontolhatja, ha merő Ország' Kintsével, Koronájával, 's minden gazdagságával ki-nálják-is, *contemnálja* azokat, ezért, sőt kéé minden e' világi nyomo-ruságot, gyalázatot, fel-venni, 's el-zenvedni, mint Móses' Sid. 11: 26. a' ki nagyobb gazdagságnak ítélte lenni a' Krisztusért való gyalázatot: hogy nem mint az Egyiptombélieknek kintseket, mert néz vala a' Ju-talomnak fizetésére. Az ördög hazug, sőt hazugságnak attya, Ján. 8: 44. még-is igazán mondotta azt, hogy az ember bört ád a' börért, és mindenét az ö életéért adja, Jób. 2: 4. mert ez a' Világ édes és jó minékünk, a' mi zemeinkkel a' Napot néznünk, Préd. 11: 7. mindaz-által, a' melly ember ennek a' Kintsnek bötsös vóltát ézre veheti, a' bizony még az ö életét fém kiméli, mert tudja, hogy az örök élet Isten' ajándéka, Róm. 6: 23. az Istennek kegyelme pedig, vagy aján-déka még ez életnél-is jobb. 'Sólt. 63: 4.

Tsudálja a' testnek és a' vérnek *magisteriumát* követő testi ember, hogy lehet az igaz *Christianus*, az Istent igazán félő ember, olyan *prodigus bonorum suorum*, sőt hogy lehet, olyan *prodigus vite sue animalis*, hogy-hogy vetheti olyan könnyen mind régi nagy emleke-zetü eleiről, seája állott 's mind fáradságos munkával, keresett ja-vait, mind pedig e' Világnak minden kintsénél betesebb 's drágább életet kotskára? De tsudálja azért, mert ö nem tudja azt, a' mit tud a' K és az Istent igazán félő ember, hogy néki drágább és mara-dandóbb józága vagyon Mennyben, mint itt e' földön, 'Sid. 10: 34. nem tudja ö azt, a' mit tud a' Lelki ember, hogy ha az ö életét el-vešti-is a' Krisztusért, meg-találja azt. Mát. 16: 25.

Ugyanis, mi vitte a' Mátyromokat azokra a' zörnyü kinzenve-désekre, torturákra, gyalázatos halállal való meg-ölettetésre; hanem ennek a' kintsnek bötsös vólta. *Babylás*, Ántiokiai Püspök, mikor *Numerianus* Római Pogány Imperator alatt, nyoltzvan ezentendös korá-ban, Mártiromságot zenvedne, az ö vas lántzai között, nem azon kéri a' Hóhért, hogy két fiaival, vagy magával gyengén bännjon; ha-nem azon, hogy elebb két fiait, zeme látrára ölje-meg, hogy az ö hólta után, valamint a' Pogányoktól, a' pogányi vakságra ne *seducál-tassanak*, el ne tsalattassanak, másodszor, hogy a' békót, vagy lántzot, az ö lábáiról ne vegye-le; hanem temesse abban el, hogy a' Jésus Kris-tus' eleiben, mint valami drága ékeségben, abban mehesen

2Machab. 7. vagyon emlekezet egy nyavalyás 'Sido Aézonyi-ál-latrol, ki-is mikor *Antiochus Epifanes* idejében kénkerítettnek hazájának
Nemze-

Nemzetének, *Religiójának*, Istene' *Éoros Törvénye* ellen való változtatására, kézzel lön, hétézer meg-halni, mint sem Istene' Éent Törvényét változtatni, hétézer mondom, hogy meg-holt, mert Éemei elö-
lött hét fiainak fel-kontzoltatásokat, ányai *storgeja* ellen, erős lélekkel Éemlélvén, (: azután maga-is meg-ölettetni,:) mi vala egyéb, hanem hétézeri halál, noha egyÉzer lehetett meg-halni, mi vitte ezt-is azokra a' Éenvedésekre? hanem annak a' drága kintsnek, az örök életnek, reménysége. 'Sid. 11: 35. Emlékezik Sz. Pál valami emberekröl, a' kik-is, noha meg-Éabadulhattanak volna, a' tsúfos, és Éörnyü haláltól, de még-is kézzebbek voltak arra, hogy meg-nyuzattassanak, és börok mint a' dobra ki Éezittessének, miért vallyon? azért hogy drágább fel-támadást nyerhetnének, mitsoda az a' drágább fel-támadás? hanem az örök életre való fel-támadás, mert lokan azok közzül, a' kik a' földnek porában aluÉznak, fel-Éerkennek, némelylek az örök életre, némelylek pedig a' gyalázatra, és az utálatosságra, Dan 12 2. Ján. 5: 29 a' kik jókat tselekedtenek, ki-jönek a' koporsóból az életnek fel-támadására, a' kik pedig gonóÉt tselekedtenek, a' kárhozatnak fel-támadására.

Mi vitte Ananiást, Misáelt, és Azariást, ama' három Ifjakat arra; hogy a' rohogással Égö tüzes keméntzébe olly bátran bÉmennének, Dan, 3: 17-21. hanem Istennek hatalmában, 's jó-ákaratjában vetett erős hitek, mellyel meg-nyugodtak vala abban, hogy az Isten hatalmas öket, a' tüzből ki Éabadítani, és öket ki-Éabadítja, Dan. 3: 17. ha pedig ki nem Éabaditaná-is, fel-támadhatná öket a' halálból, 's fel-is támadtaná, minémü hittel vala Ábrahám Isák felöl, 'Sid. 11: 19. meg sem tsalatkoznának ezen reménységekben, mert hiteknek általa a' tüznek erejét meg-ólták, 'Sid. 11: 34. ez Világ' tsudájára a' tüzből minden meg-sértödés nélkül ki-jövének, Dan. 3: 25, 26. Mi vivé végezetre Dánielt arra; hogy az oróÉlányoknak vermekbe bÉ-vetteÉse inkább magát; hogy sem mint az igaz és Éló Istennek tisztelete mellöl el-álljon; hanem annak a' kintsnek, az örök életnek, börsös volta. mert ö-is el-hitette magával azt, hogy az Isten az oróÉlányoknak vermekből, ötöt ki-Éabadíthatja, 's ki-is Éabadítja, ha ki nem Éabaditaná-is pedig, hiÉi vala azt, hogy az a' ki a' halottakat meg-eleveníti, 2Kór. 1: 9. ötöt-is meg-elevenítheti, meg-is eleveníti és meg-tartja, Sz. Pál' dítsekedése Éerint, 2Tim. 4: 18. az ö oróÉagára, meg sem tsalatkozóÉk ebben az ö reménységében, mert Istenben vetett hitinek általa az oróÉlányoknak Éájokat bÉ-dugá, 'Sid. 11: 33. és minden meg-sértödés nélkül Istentöl az oróÉlányoknak vermekből ki-Éabadíttaték. Erröl téÉen rannubi-

nubizonyságot a' E. Próféta, Dan. 6: 21. - 22. mikor így szól:

Az én Istenem el botsátotta az ő Angyalát, és bé-zárlá az oro-flá-nyoknak fájakat, és nem ártthattanak énnékem, mert igazság 's a' t. a' mint vagyon a' Letzkében.

Summa szerint meg-irattatik Danielnek az oro-flányoknak vermek-ből lött tsudálatos szabadulása, a' szabadulásnak módjával együtt.

Két Réfeci vagynak a' Letzkének:

I. Vagyon a' szabadulásnak módja: *Az én Istenem el-botsátotta; 's a' t.*

II. Vagyon vége a' szabadulásnak: *Mert Igazság találtatott; 's a' t.*

Figyelmezzünk itt arra: (1.) Kinek évai legyenek ezek? (2.) Ki volt Daniel? (3.) Miért vettetett volt az oro-flányok' vermébe? A' mi az elsőt nézi, függése ennek a' dolognak vagyon ezen 6-dik résznek 1 v-től: *Tetfék Dáriusnak; 's a' t.* Dárius' évai hát ezek, négy Dáriusokról vagyon emlékezet a' külső *Historicusok*nál, *Dárius Medus-ról*, *Dárius Histáspisról*, *Dárius Nóbusról*, és *Dárius Codomannusról*, kinek Nagy Sándor foglalta vala el birodalmát, kik mind a' négyen Persiai Királyok voltak, *successive*, ezek között, a' kezünk alatt való Dárius, volt Dárius Medus, a' mint meg-tetfik, Dan. 5: 31. Dárius annyit tézen, mint *Victor*, *Dominator abundans*, Győzedelmes uralkodó. Medusnak mondatik azért: [1.] mert a' Medusok' Királyának Astiagesnek fia volt: [2.] mert maga is Medusok' Királya volt. A' külső *Historicusok*, *Herodotus* és *Josephus*, 'Sidó Hist. *Antiqu. Judaicar. Lib. 10: 12.* Astiages fiának mondják, Daniel Próféta pedig Assverus' fiának mondja, Dan 9: 1. mindazáltal meg-állhat ez mind a' kettő, az is, hogy Astiages' fia volt Dárius, az is, hogy Assverus' fia volt, mert Assverus e' két főből áll: *Achásch; ve Rosch. Aéhásch, Princeps*, Fejedelem, *Rosch; Caput*, Fő, és annyit tézen, mint Fejedelmi Fő, vagy nagy Fejedelem, Fő Fejedelem, köz nevek volt ez a' Persiai Királyoknak, mint az Egyiptomi Királyoknak, a' Farahó, a' Filisteusoknak, az Abimelek, a' Rómaiaknak, a' Tsászár, Augustus, és Imperatori nevezet, ezen kívül, volt kinek kinek közöttük tulajdon nevek, mint az Egyiptomiak között, némellyik Ofrának, némellyik Nékónak neveztetett, a' Filisteusok között, némellyik Achis: 's a' t. a' Rómaiak között, ki, Maximilianus, ki, Ferdinandus, ki, Leopoldus, ki, Carolus Sextus; 's a' t. így olvassuk Jér. 45: 30. Farahó Ofra, Mik. 1: 10. Jér. 46: 2. Farahó Nékó, 2Kir. 23: 30, -- 34. így 1Móf. 20: 2. Abimelek Gerárnak Királya, 1Móf. 26: 8. Akis 1Sam. 21: 10. Gáthnak Királya, Gerar pedig és Gáth a' Filisteusok' városi voltak, 1Sam. 5: 8, -- 17.

8.-17. 1Mól. 20: 2. 26: 1. volt hát a' Darius Medus Attyának köz neve Affverus, Dan. 9: 1. tulajdon neve pedig Astiages, hogy pedig az Affverusi nevezet köz nevek volt a' Persiai Királyoknak, abból tetteik-meg, hogy a' 2. Írásban, három Affverusokról vagy on emlékezet, első Astiages, ki Dan. 9: 1. Affverusnak mondatik 2. Cambyfes, a' Cyrus Király' Fia, ki is, Affverusnak iratik, Efd. 6: 6. ez *impedia*ta vala, az Isten' Jérusálembéli Házának építtetését. 3. Az Esther Királyné' férje, Esther. 1: 1. ki is, Artaxerxes Longimanus volt, hozzéü kezü volt, mert a' jobb keze hosszabb volt mint a' bal keze.

A' mi nézi az Astiages dolgát, volt ő Medusok' Királlya, ennek fia volt Darius Medus, kiről éó van, a' Letzkében, (: noha *Xenophon*, azt írja, hogy nem volt *naturalis* Fija; hanem *adoptivus*, :) volt ő is Medusok' Királlya, az Attya után, volt Astiagesnek egy Leánya Mándané, ki felől, ilyen álmot lát Astiages, hogy annak szemérem testéből egy olyan élő-tő nőtt volna ki, melly egész Ásiát *obumrálta*, béá-nyékozta, *consulatván* Astiages a' Bóltseket az álomnak magyarázatja felől, azt felelik neki, hogy Mándánének olyan fia lézen; a' ki egész Ásiának Urá lézen, meg ijed Astiages, hogy az az ő birodalmát el-vézi és hogy az álom bé né teljék, a' leányát se Király sem Fejedelem fő-nek vagy valami fő embernek nem adja, hanem *Cambyse Persae mediocri Viro*, egy köz rendű némes Persia legénynek, ezzel sem elégték-meg, hanem a' leányát magához hivatja, s mikor fiat ül, azt el-véteti, és Harpágus nevű szolgájától el-küldi, hogy azt a' gyermeket ölje-meg, de minthogy ennek a' gyermeknek születése előtt kétfáz tiz ektendővel (: a' mint írja Jófes' Sidó Hift. *Ant. Jud. Lib 11. Cap. 1.* :) az Isten Esaiás által meg-jövendölte vala, Ésa. 44: 28. és Ésa. 45: 1, 2, 3. hogy e' lenne az a' kia' Sidó népnek a' Babilóniai fogságból való háza-menetekre, szabadságot adna, és az Isten' Házát meg-építtetné Jérusálemben, el-ví-zi ugyan Harpágus a' gyermeket, de nem öli meg, hanem adja egy barom Páztornak, (: nem úgy, a' mint *Iustinus* írja 's a' *Fabula* tartja, hogy el-vertén, egy nőstény eb szoptatta volna, :) ki ötet fel neveli, ez a' gyermek vala, ama' hatalmas Persiai Monárcha, derék és híres *Martialis* ember, Cyrus, a' ki meg-értvén, miképen akarta volna ötet Astiages az ő nagy Apja el veztetni, fegyvert fog Astiages ellen, ki-üzi Királyi székiből, Királyságát pedig az édes Anyja Mándané Bátyyá-nak Dáriusnak adja 's azt Medusok' Királlyává tézi, minthogy pedig az Isten Esaiás által azt mondotta vala, hogy a' Medusoknak ziveket fel-indítja a' Babilóniusok ellen, Ésa. 13: 17. sőt Ésa. 21: 2. így nógatja

vala a' Médusokat és a' Persákat: Eredj-el te *Elaim*, az az, Perfa. Száld-meg te *Madaí*, az az, Medus. így-is adta vala ki ama' tsudálatos írásnak magyarázatjában, Dan. 5: 25.-28. a' te Birodalmod adattatott a' Médiabélieknek és a' Perfiabélieknek, tehát Cyrus egyet értvén Dáriussal, együtt menének Babilonra 's együtt vélik-meg, de minthogy Dárius öfi vala Cyrusnak, idősebb-is vala Cyrusnál, úgymint: hatvan két éftendő, Cyrus hagyá a' Babylóniai Birodalmot Dáriusnak, maga pedig meg-tére a' maga Birodalmába, mint meg-terfik Dan. 5: 31.

(2.) A' mi nézi Danielt, a' É. Írásban három Danielekről vagyon emlekezet, az első, Dávidnak, a' Kármelbéli Abigailtól született fia, 1Kón. 3: 1. a' ki Kileábnak-is nevezetik, 2Sam. 3: 8. 2. Az Ithamár posteritássi közzül való, Esdr. 8: 2. Néh. 10: 6. 3. Pedig, ama' Júda Nemzetéből való négy fogoly Isjaknak egyike, Dán. 1: 6. erről van szó a' Letzkében, volt ez a' Daniel nemzetsége szerint 'Sidó, Dan. 3: 12. vesd öfve Dan. 1: 6. a' 'Sidók közzül pedig a' Júda Nemzetének ágai-ból való, Dan. 5: 13. még pedig, nem valami alaton vagy paraszt Nemből; hanem Királyi, vagy Fejedelmi Nemből való, Dan. 1: 3. 2Kir. 20: 18. Ésa. 39: 7. *Josephus* 'Sidó Híft *Antiq. Jud. Libr. 10 Cap. 11.* világoson mondja, hogy a' Sédékiás Király Attyafiai közzül való lett légyen, *ex selectis, inquit, nobilissimis Judeorum pueris, ex Sedecbia cognatis, &c.* De ha éntén nem Királyi vagy Fejedelmi ágból való volt volna-is, mindazáltal, nagy és fő emberek Familiájából való volt. 2. A' mi állapotját nézi, úgy terfik, hogy árva lehetett, vagy ha árva nem volt-is, mindazáltal születéstől meg-foktatott volt, *extra solum patrum*, hazáján kívül Babilonban, mert a' Király parantsolt vala Aspenásnak, a' Komornyikok' Fejedelmének, hogy venne a' 'Sidók' gyermekei közzül olyanokat a' kik épek és épek vólnának, az az, a' kikben sem testekre, sem elméjekre nézve semmi fogyatkozás ne lenne, hogy a' Király előtt álhatnának, Dan. 1: 3, 4. 3. Erkölsére nézve volt Daniel tsendes, felid természetű, mások' nyomorúságán zivenen éanako-zó, Dan. 4: 16. 4. Volt nagy tudományú, mélységes böltseségű, Ezék. 27: 3. mint a' ki Istentől tanittatott vala (:nem tsak a' Káldeusoktól:) Dan. 4: 17. és az Istennek Lelke, a' Szent Lélek vala benne, nagy *Theologus* ember. 5. Kivált az Isteni félelem, még ifjú korában ki-műtatta magát belőle, mert még akkor el-tökélerlte vala magában, hogy a' Király étkeiből ne ennék, hogy magát meg ne fertéztetné, Dan. 1: 8. lévén azok között olyan étkeknek nemei, melyeket az Isten meg-tiltott vala a' Móses' Törvényében, a' honnan, az Isten ama' három igaz

igaz férjfiak közzé számítja Danielt, Jóh. 14: 14. az Isteni tiszteltben fáradhatatlan, *adfiduus*, éntelen való, Dan. 6: 16, 21. élete' vezedel-mével-is áthatatos, Dan. 6: 10, - 16. és ezért kedves mind Isten előtt, Dan. 9. 23. 10: 12. mind az emberek előtt, kivált Nabugodonozor, Cyrus, és Dárius Királyok előtt, holott: *Principibus placuisse viris, non ultima laus est.* nevezetesen Dárius előtt azért, mert Boldi'sár Király-nak vezedel-mét és az ő Birodalmának *fatalis everfioját*, ő jövendölte vala meg, mellyért-is ő előtte igen nagy bötsben vala, mind pedig azért, mert látja vala Dárius, hogy Danielben bővebb Lélek vólna mint másokban, Dan. 6: 3. Lehetne többet-is a' Daniel' ditséretire éla-nom; de minthogy a' fellyebb való böls *Astio*ban ő felöle bőven trak-táltaték, többet felöle nem éolok.

[3.] Miért vertetett vólt az oroélánok' vermébe? A' 'Sidó Mes-terek Dan. 6: 4. ebből a' éoból *Micczad Malcuta, a latere Regni*, így okoskodnak, hogy Danielt azzal akarták vádolni a' Fejedelmek, hogy *abutált*, vagy gonoszul élt vólna a' Királynéval, *Tzad* azt téki *Latus*, a' Királyné pedig *Latus* vagy *Costa Regis*, 1 Mós. 2: 21. málok azt mond-ják, hogy *Regnum affektasset*, az orzágot akarta vólna magának kopor-itani, De igaz oka ennek nem egyéb vólt, hanem a' mit mond Sala-mon, ki áthatna-meg az irigység előtt? Péld 27: 4. az irigység. Dá-rius látván, hogy Danielben a' Szent Istennek Lelke Dan. 5: 11. 'bővebb Lélek vólna mint másokban, Dan. 6: 3. igen kedvelli, nagy betsben tartja vala, nem nézi azt hogy *peregrinus*, idegen 's nem haza'-fia, mint régen, amaz Egyiptomi böls Király Farahó Jósef Pátriárkát, 'Sólt. 105: 20, 21. akarja vala Danielt, nem tsak a' éáz hűz Tisztartók felett; hanem a' három Fejedelmek közzül-is fővé és elsővé tenni, e' éurá-meg a' éemeket azoknak a' Fejedelmeknek 's Tisztartóknak, mikor azért lát-nák: hogy Daniel olyan *fidelis* a' Királyhoz, a' Király' dolgaiban, hogy ő benne semmi vétet nem találhatnának, Dan. 6: 3. a' Sátannak ama-régi ravaé *praxisát* vekik elé, *Religiójában*, kezdenek alkalmatofságot keresni, mimódon törbe ejthessék 's láb alól el-tehessék.

A' Pogány Királyok igen ézeretik vala az *Apoteossit*, Istenek köz-zé való éámláltatást, kivált ha életekben nyerhetik vala meg a' köség-től, mint Augustus Tsázárnak mondja vala Horatius: *Prasenti tibi, maturos largimur honores, jurandasque tuum per nomen, ponimus Aras.* és Nagy Sándornak, némellyek: *Alexander M. si vult esse Deus, Esto.* azon kívül-is új Király lévén abban a' Birodalomban, kívánja vala meg próbálni az orzágnak hozzája való *fidelisását* Dárius, arra vézik

a' Fejedelmek, hogy adjon olyan *Edictumot* ki, hogy harmincz napig ne legyen szabad senkinek senkitől semmit kérni, se Istentől, se embertől, Dáriuson kívül, *ψ. 7.* [*postulatum impiissimum*, kegyes füleket irritoztató gonosz kívánság, hogy még imádkozni se legyen szabad, :] a' ki pedig ez ellen *impingál* vettetésék az oroelányok' vermébe. Régi gonosz szokás volt ez a' Barbarusoknál, hogy a' *Delinquenseket*, a' kegyetlen vadakkal éaggattatják vala el, mint a' *Diomedes* és *Andromeda* fabulás Historiák mutatja, így akarja vala ama' Római pohár mester *Pollio*-is, egy Krisztály üvegnek el-töréséért a' Szolgáját a' menyhalaknak ételül vettetni. Így vettette vala N. Sándor-is *Sysmachust* egy oroelánnak (: kitől mindazáltal ő meg sem sérteték :) így bálnak vala a' Kerecsyén Mátyromokkal-is a' Pogány Imperatorok. Mikor Daniel ezt a' gonosz végezést meg-hallja, semmit nem *recedál*, kegyes Isteni tiszteltetiről, hanem házába bé-menvén, annak ablakait meg-nyitván, Jérusálemfelé fordul, térdre esvén, napjába háromszor imádkozik az ő Isténének, mi lelké belőle? bé-mondják a' Királynak, hogy Daniel a' Királlyal 's a' Király parantsolatjával semmit nem gondol, 's a' t. hatalmasson erősitik hogy a' Médiai és a' Persiai Királyok' végezését törvényét a' Királynak sem lehet meg-változtatni, egyáltalában Danielnek az oroelányok' vermébe kell vettettetni, akkor vezíti ezebe magát Dárius, mire vitték ötöt az ő Tanátosfai, mint *precipitata* magát, mint-hogy Daniel nagy kedvébe vala Dáriusnak, majd meg örül, úgy búsul a' Király, óltalmazná Danielt, nem lehet, *revocálná Edictumát*, *obstul* a' haza' praxissá, törekedik egész nap nyugotig, hogy meg-abadíthassa Danielt, nem lehet, elő-hozzák Danielt, 's igaz szívbeli meg-keseredéssel, ezzel a' *propemticummal* erešti a' Király Danielt az oroelányok' vermébe: *A' te Istened, kit te tisztelék küntelen, a' tégedet szabadíson meg*, *ψ. 16.* meg-petsélti ugyan a' Király is a' háján lévő követ a' maga gyűrűjével, de nem a' Daniel' vezedelmére, hanem hogy valamint alattomban az ő vádolói ötöt el-ne vezethesék, meg-petséltik azon követ a' Fejedelmek' gyűrűjökkel-is, hogy a' dolog meg ne változtassék, ugyan Dárius nagy homorúságban vatsora nélkül megyen fekünni, semmi vigaság' tévő érzésem eleibe nem vitetterik, egész éjjel nyughatatlankodik, semmit nem alszik, alig várja mint a' virraztó a' viradtát. E' vala igaz oka hogy Daniel az oroelányok közzé vettettet vala, ama' mondás szerint: *Virtutis Comes Invidia.*

2. Mi lött ki-menetele ezen homorú *Tragediának*, meg-iratik *ψ. 19: 20.* Akkor a' Király nagy reggel mikor meg-világosodnék, gyorsan

fan az oroflánoknak verméhez menvén, így Éolítá-meg Éomorú Éó-
 val Danielt. Daniel az élő Istennek Éolgája, a' te Istened a' kinek te
 ÉolgálÉ Éüntelen, meg-tarthatott-É tégedet az oroflánnyoktól? *ψ. 20:*
 drága *encomium*mal illeti, mind a' Daniel Istenét, mind pedig magát
 Danielt, ugyanis: mitsoda az igaz Istennek, az Izrael' Istenének *épi-*
tetuma, hanem ez: élő Isten, így nevezi Dávid az Istent, 'Sólt. 42: 3.
 így É. Pál is 'Sid. 10: 21. Jér. 10: 10. Jérémiás-is. Így nevezi az Isten
 maga-is magát, É Móf. 32: É. 40. Ézék. 33: 11. *Élek én Isten*, mert az
 Isten él, Éükségesképen él magától 's magában él, mind örökké él,
 nálla vagyon az életnek kútfeje, 'Sólt. 36: 10. Ő ád életet, lehelletet
 mindeneknek Ésa. 42: 5. Ő öl, Ő elevenít, É Móf. 32: 39. Ő bir a' po-
 kolnak kultsaival, Jel. 1: 17. ezzel különböztetik meg a' pogányoknak
 híjábaváló Isteneiktől, Naptól, Hóldtól, Tsillagoktól, 's a' t. az arany,
 ezüst, réz, fa, és kö Isteneiktől, Dan. 5: 23. melyek nem látnak, sem
 hallanak, mert azokban nintsen lélek, Jér. 10: 14. Hab. 2: 19. nintsen
 elevenség, sem jót sem gonózt nem tselekedhetnek, Jér. 10: 5. a' po-
 gányok' Istenei hólt Istenek, 'Sólt. 106: 28. *insinualja* azért Dárius ma-
 gát, hogy bizony a' Daniel' Istene, az Igaz Isten, a' ki meg is tart-
 hatja 's el-is vezetheti az embert, Jak. 4: 12. sőt a' ki nem tsak a' tes-
 tet ölheti-meg hanem a' lelket-is el-vetheti a' gychennába, Mát. 10: 28.
 jól tselekedte Daniel, hogy az ő Istenének tiszteletét félben nem Éakaf-
 totta, 's a' Király' parántsolatjára hátra nem hagyta. Nem-is mondja
 maga Éolgájának Danielt; hanem Isten' Éolgájának, mert a' ki kinek
 akarátját tselekezi, az annak a' Éolgája. Drága Titulus ez-is Isten'
 Éolgája, így nevezi Isten Mósest, Jóf. 1: 2. így nevezterik Jósué-is, Jóf.
 24: 29. így a' Királyok minden Magyistratusok-is, Róm 13: 4. 11.
 Danieltől ilyen *Confessiót* tézen, hogy ő *Cultor Dei*, Istent tiszteelő,
 (*: homo piissimus* :) még pedig Istent Éüntelen tiszteelő ember, ezt *inti-*
málja É. Pál, 2 Tess. 4: 17. Éüntelen imádkozzatok, így a' Kríztus-is,
 Luk. 18: 1. mindenkor könyörögjete, azt mondja azért hogy Daniel
 fáradhatatlan az Isteni Éolgálatban és félelem miatt, abban hátra nem
 áll. *Character hujus, Deum vere colentis, veri Christiani*, óh drága
 dolog, még a' pogánytól-is, embernek maga felől ilyen *Confessiót* hal-
 lani. 111. Meg-tarthatott-É tégedet a' te Istened, nem *subdubital* az
 Istennek meg-tarthatásra való tehetségében, mert hallotta vala ama'
 három Isfajknak tüzes kementzéből lött tsudálatos Éabadulásokban, ki-
 mutatott erejét az Istennek, így-is Éólott vala Danielnek, a' te Iste-
 ned Éabaditson-meg tégedet, hanem minthogy az Istennek testi 's

külső áldásai, *commissio* hával, kérettetnek, ha Istennek tetszik, mint ama' három Ifjak-is, Dan. 3: 18. mondják vala, hatalmas a' mi Istenünk, és a' te kezedből Király ki-vézen, de ha ki-nem vézen-is, az az, ha nem tetszik-is minket ki-venni a' te kezedből, a' te Istenedet nem imádjuk.

Meg-felel Daniel 7: 21. *Király örökké élj, a' Napkeletieknél közönséges Királyi közöntsének formája vala ez, 1Sam. 10: 24. Eljen a' Király! 1Kir. 1: 39. Eljen Salamon Király! Dan. 5: 10. Király örökké élj! Dan. 6: 6. Dárius Király örökké élj! Szemlélheti itt akárki Danielnak nagy felidségét, nem parvarkodik a' Király ellen, hogy ötet ártatlan lévén, hamis vádra az oroflánok közzé vettette, sem ellenségeit nem vádolja, hanem bárányi vesztegléssel 's nagy békeséges-tűréssel emlekezik Istene' kegyelmességéről: Az én Istenem el-botsátotta az ő Angyalát.*

Josephus 'Sidó Hist. Antiqu. Jud. Libr. 10. azt írja, hogy a' Danielt vádolói azzal akarrák el-áltatni Dáriust, hogy az oroflánok nem voltak éhek, 's azért nem bántották Danielt, melyre nézve, mindjárt ki-vonatta Danielt a' veremből, 's az oroflánoknak ennük adatott bővön, azután a' Daniel' vádolóit feleségeikkel gyermekeikkel együtt bé-vettette az oroflánok' vermébe, 's minekelőtte az oroflánok' vermenek a' fenekére jutottak volna, minden tsontjaikat öfve-rontották, Dan. 6: 24. nem a' volt hát az oka, hogy Danielt nem bántották a' vadak, hanem a' mint mondja Daniel, az, hogy az Isten bé-zárolratta volt fájokat az oroflánoknak. Az én Istenem el-botsátotta 's a' t. az az, az Isten, a' ki élő Isten, az én Istenem, a' kit én tisztetek, a' nekem fővetséges Istenem le-kötötte magát, hogy nekem Istenem lézen, 1Mó. 17: 7. az az Isten meg-emlékezett az ő fővetségéről, 's az én ő hozzája való hivségemről 's ártatlanságomról, 's a' t. el-botsátotta az ő Angyalát. Nem volt ez az Angyal valami *Tusclarius* Angyal, a' mint tetszik némelyeknek, hogy minden országoknak tartományoknak, nemzetségeknek, sőt minden embernek, egy egy *Tusclarius* vagy őriző Angyala, jó vagy gonosz *genius*sa volna, nints ennek fundamentuma a' É. Irásban, mert 1. noha vagyon emlekezet, *Vizeknek Angyaláról*, Jel 16: 5. De ez nem más hanem az a' ki lábai alatt tapodja a' tengernek hatalmát, Jó. 9: 8. Mát. 14: 23,-29. olyan Angyalról a' kinek hatalma van a' tűzön, Jel. 14: 18. De ez nem más hanem az a' ki nem engedi, hogy meg-égjen Jákób, vagy meg-perfelődjék: mikor a' tűzön jár, Ésa. 43: 2. a' ki azt tselekezi, hogy a' vas

termé-

terméket ellen útkon a' vízben, 2Kir. 6: 6. a' természetnek Ura a' Krisztus. 2. Mert látjuk, hogy néhol egy embernek óltalmazására se-
reggel küldi Isten az Angyalokat, mint 1Móf. 32: 1, 2. Machanaim, Isten Serege, Jákób' óltalmára Esau ellen, 2Kir. 6: 17. Eliséus óltalmára a' Siriabéliek ellen Dothánban, ellenben néhol egyetlenegy Angyalt küld sokaknak el-vezetésére mint a' Senakérib' tábora ellen, Éz nyóltz-
van öt ezer ember ellen, 2Kir. 19: 35. Ésa. 37: 36. Az ugyan meg-
lehetett, ha úgy gondolkodnánk is, hogy az Isten teremtett Angyalt,
egy Angyalt bortsátott a' Daniel' óltalmára, mert az Angyalok *Pne-
mata Lejturgika*, Szolgálatra rendeltetett Lelkek, kik, ki-küldtetnek
azokért a' kik örökösí léfnek az idvétségnek, 'Sid. 1: 14. Élis az Isten néha az Angyalokkal, mint ezközökkel, Ésent akaratjának végben
vitelében, 'Sólt. 103: 20, 21. jóllehet nem mindenkor. Mindazáltal
ezeket félre-tévé, 3 Hellyefebb itt gondolkodni amaz Angyalról,
kiről Éól Dávid, 'Sólt. 34: 8. Táborat jár az Urnak Angyala, az öt
félök körül, és őket meg-Éabadija, olyan Angyal ez, a' kinek tábo-
ra van, *Princeps Angelorum*, az UR' Seregének Fejedelme, Jóf. 3: 14.
a' kit Isten el küldött vala régen, hogy az Izrael' népe előtt járna, 2Móf.
23: 20, 21, 22. a' kin a' Jehovának Neve vagy, É. 21. a' ki Isten' or-
tzája, 2Móf. 33: 14. Isten' ortzájának Angyala, Ésa. 63: 9. E' Éabadi-
totta-meg Jákóbot minden gonosztól, 1Mól. 48: 16. Izrael minden ve-
Éédelem, Ésa. 63: 9. Ez ama' Daniel' népért a' 'Sidóságért álló nagy
Fejedelem, a' Mihály Angyal, Dan. 12: 1. Mihály Arkangyal, Jud É. 7.
ezt Ésmérte Elihu, az Isten' akaratjának ezer közzül egy meg-magyará-
zójának és a' bünösökért való engedéltetésnek találójának, Jób. 33: 24. É. i.
a' Krisztus. hogy pedig 'Sid. 11: 33. Sz. Pál azt mondja, hogy Daniel
[mert egyenesen oda tÉéloz az Apostol:] bé-zárlotta az oroflánok-
nak Éájokat hitnek általa, így kell venni, hogy, minthogy Daniel Istenben
vetette vala reménységét, minden bizodalmát, hogy az Isten
a' Krisztus maga a' természetnek Ura *compescálta* az oroflánokat, mint
vagy, 'Sólt 91: 11, 13. a' ki a' Felséges URnak Éárnyainak árnyé-
kában nyugfik; az ilyeneket az Angyalok kezekben hordozzák, orof-
lányon és sárkányon tapodnak, az Angyalok kezekben hordozzák eze-
ket, mert az Isten maga védelmezi őket. Így zártá vala bé Isten amaz
oroflánnak Éáját, hogy meg ne sértene Ée az Isten' emberének testét,
Ée a' Éamárt Béthelben, 1Kir. 13: 28. ez az a' mit Isten mond, Ésa 43: 2.
*Mikor a' vizeken által mégy, a' habok el nem borítanak, Éem a' tűzben a' láng
meg nem perÉel tégedet, mert én veled léflek, É. 2. ide való Ésa 54: 16, 17.*
Utól.

Utólszor, végét téki-le Daniel ennek a' tsudálatos szabadulásnak, mert úgymond: *Igazság találtatott ő előtt, én bennem. Ő előtt, non in foro soli, nem az emberek között. nem az én gonóz akaróim között, hanem in foro Poli, az Isten előtt. Mitsoda igazság? nem inherens iustitia, nem valami, opus operatum, hanem innocentia, ártatlanság, 2Sam. 4: 11. Bahana 's Réhób meg-ölik Isboseret a' Saul' fiát 's azt mondja Dávid, nem kell é meg-büntetni az istentelen embereket, kik az ő ágyában ölték-meg az igaz embert, az az', az ártatlan embert. Azt mondja azért Daniel, hogy az Isten látta az én ártatlanságomat, 's meg fizetett nékem az én igazságom' érint, az én kezeimnek tisztasága érint fizetett énnékem, 'Sólt. 18: 21. a' mint szól Dávid, mert ebben az én tsudálatos meg-tartatásomban, az Isten az én ártatlanságomat akarta világ eleibe terjeszteni, hogy én ha a' Király' parantso-latjára meg nem éüntem-is az én Istenemnek tiszteletitől, mindazáltal ártatlan vagyok én ebben a' dologban, mert a' mint szólak é. Péter és é. János, Tsel. 4: 19. inkább kell az Istennek engednünk, mint az embereknek. Te ellened is Király femmi gonózságot, 's a' t. úgy hogy a' mint az Isten nékem bizonyságom az én ártatlanságom iránt, úgy a' te lelked' ésméreti-is, óh Király! bizonyság arról, hogy én te ellened femmi gonózságot nem tselekedtem, meg petséltette azért az Isten ebben a' dologban azt, a' mit mond Salamon, hogy az igazság az halálból-is ki ragad. Péld. 11: 4.*

I. T U D O M Á N Y.

Az ISTEN, mind életében, mind balálában, sőt a' balálon túl-is, még az utolsó napon-is, meg-tiszteli azt az embert, a' ki Istennek szolgál, az Istent igazán féli 's fiúntelen tiszteli. Fund. a' Letzkében nagyon.

Meg-tiszteli, vagy meg-jutalmaztatja Isten, oka (1.) mert Esa. 45: 19. maga protestál arról, nem mondotta a' Jákób Magvának hijába kerestek engemet, nem olyan az Isten, mint Lábán, hogy ingyen való szolgálót kívánjon. (2.) Mert 'Sid. 11: 6. azt mondja é. Pál, hogy a' ki az Istenhez akar járúlni, annak hinni kell hogy vagyon Isten, és hogy *Mistapodotes, Mercedis Retributor*, jutalmat ad azoknak; a' kik ötet keretik, 'Sid. 6: 10. nem hamis az Isten, hogy el-felejtkezék a' ti tselekedetetekről, 's a' t. 'Sólt. 19: 12. a' ki szolgál néked Uram, jutalmat véken, Jel 11: 18. Jutalmat ad Isten, az ő éolgainak a' kik ötet felik. (2.) Meg-tiszteli az ötet féloket, mert azok ő-néki kedve-
tek,

tek, Tsel. 10: 35. 'Sóltár. 147: 11. a' kik ötet félük kedvesek ö-néki (3.) Mert azoknak akaratajokat téfi, 'Sólt. 145: 5. 19. Jósue Istenfélő ember vala, Jóf. 24: 15. én és az én házam tiszteljük az Urat, meg-is tisztelék az Isten, mert mikor harizolna az Emoreusok ellen, parantsola a' Napnak, Nap állj-meg Gibeonban, az Hóldnak, Hóld állj-meg az Ajalon' völgyében, 's meg-állának, míg Jósue meg-állá az ő bozóját, és nem siete el-menni a' Nap, úgymint egy egész nap, és nem volt olyan nap mint az, mellyen engedett volna Isten az ember zavának, Jóf 10: 12, 13, 14. Istenfélő ember vala Ézékiás, mert a' mi igaz és állandó vala, az ő Ura Istene előtt, azt tselekezi vala, keresi vala az ő Istenét tiszta szívvel, 2Kron. 31: 20, 21. meg-is tisztelék az Isten ötet, mert a' Napot vizsgál-vivé, az ő kívánságára, napkelet-felé tizgráditstal, 2Kir. 20: 10. Ésa 38: 8. A' nagy Theodosius, Keresztyén Császárról olvassuk, hogy a' mikor Morávia' felében hadakoznék a' Marcomannusok és Quadusok ellen, a' nagy szárazság miatt csak nem meg-epedne a' Táborra, rá parantsol a' táborban lévő Keresztyénekre, hogy elsőt kérjenek az Istentől, azok térdre esvén, könyörögnek, 's az Isten az ötet félőknek akaratajokat téfi, nagy zápor lézen; hogy az egész tábor meg-elégzik vízzel. Innen mondotta Claudianus Poéta: *O nimium Dilecte DEO, Cui militat Aether. Et conjurati veniunt ad Classica Venti.* sőt Jónás durva és Istennek körödjő ember vala, Jón. 4: 7. el-is fut az Isten' országja előtt, Jón. 1: 10. De mint-hogy Proféta vala, ugyan csak, a' népnek Istenét tiszteli vala, Jón. 1: 9. az Isten-is meg-tisztelék ötet, mikor parantsola a' Czet-halnak, és kiveté ötet a' szárazra, Jón. 2: 11. mert az által lön ő híresé az egész Világ előtt mind Világ végezetéig, az által lön ő úgy *Typusa* a' Krisztusnak. Mikor töttek nagyobb tiszteléseget ama' három Ijsak az Istennek, hanem mikor az ő testeket védelemre adták a' tüzes kementzébe Istenért? Ellenben mikor tett az Isten nagyobb tiszteléseget nekik, mint mikor meg-sértődés nélkül ki-hozta őket a' tüzes kementzéből Világ' tsudájára. Mikor tett Daniel nagyobb tiszteléseget az Istennek, mint mikor kézebb volt az oroslányok' vermébe vettetni, hogy sem mint Istené' tisztelete mellől el-állani? ellenben, mikor tött Isten nagyobb tiszteléseget Danielnek, mint mikor minden meg-sértődés nélkül ki-fabadítja az oroslányok' verméből ötet Világ' tsudájára. Meg-tiszteli hát Isten az halálban-is az ötet tisztelőket, mert mikor lehetett nagyobb halálban Jónás, mint mikor az halnak gyomrába volt? Jón. 2: 4, 5, 6, 7. nem vala már reménysége, 5. 8. a' három Ijsak a' tü-

ben,

ben, Daniel a' veremben, mert ez ezer halálnál-is nagyobb vala. Meg-tiszteli a' halálon túl-is, mint Jósias Királyt, mikor az ő Attyainak koporsójokba temettetett, 2Krn. 34: 28. mint Jojada Papot, mikor a' Királyok' koporsójokba temetteri ötet. 2Krn. 24: 16. mellyet egyel-is a' Fő Papok közzül Izraelben nem tselekedtek. Mint Móseft mikor el-temette, mert ennél soha pompásabb temetés nem vólt, mert ott *sacro sancta Trias, et innumeri Angelorum Chori* parental-tanak. Mint amaz Béthelbéli óltár ellen jövendőt mondó Isten' embe-rét, kinek-is hideg teremének még tsak a' porát sem engedé hogy in-quietáltassék, hólta után, háromszáz hatvan-egy estendővel, 2Kir 23: 18. a' mint írja *Joséphus* 'Sidó Hist. meg-tisztelteti Isten az ötet félöket holtok után-is, mind itt e' Világon, mert az igaznak emlekezeti áldott, Péld. 10: 7. holott az istentelennek emlekezeti hasonló a' sár-hoz, a' hamuhoz, Jóh. 13: 12. a' neve-is rothadt, Péld. 10: 7. (2.) Mert az igaz örök emlekezetben lézen; 'Sólt. 112: 5. a' gonoznak ne-ve pedig fetétséggel fedeztetik-bé, Préd. 6: 4. 8: 10. mind a' más Vi-lágon, mert az Isteni tisztetletnek mind ezen a' Világon, mind a' más Világon való meg-jutalmaztatásáról ígérete vagyon az Istennek. 1Tim. 4: 8. Sőt még az utolsó Napon-is, mert mikor el-mennek a' hitet-lenek az örök gyötrelmekre, akkor el-mennek az igazak az örök életre. Mát. 25: 46. mikor a' gonozok vettetnek az égő kementzékbe, akkor az igazak fénlének, mint a' Nap az ő Attyoknak országában. Mát. 13: 42, 43.

II. T U D O M Á N Y.

Nintsen a' K. Embernek ennél nagyobb boldogsága, fény-sebb ditsősége, mintha az ő kegyességéről, fent és fedbetetlen éle-téről, mind az Isten, mind az emberek, mind pedig a' maga jó Lelki-esméreti jól attestálnak, jó tanubizonyságot téfnek. A' Letzkében vagyon Fund.

A' te Istened a' kit te tisztelē üintelen. Oka ez, mert a' ki fe-lől az Isten jól attestál, ki vádolja azt, hanem ha az igazság ellen ki-ván éolani, mint a' Sátán Jóh ellen, Jóh. 1: 9, 10, 11. Jóh. 2: 4, 5. Jóh. 2: 3. a' ki mellett az Isten vagyon, ki áll az ellen, Róm. 8: 31. (2.) Mert a' kit az emberek nem vádolnak, Isten sem vádolja azt, Ján. 8: 10, 11. (3.) Mert a' Lelki-esméret, *mille testes*, ha mind e' Világ ju-ustificál-is, ha a' magad Lelke vádol, elég poklod vagyon, ha e' Világ kárhoztat-is, ha a' magad Lelked esméreti *salvát*. *Murus abeneus esto,*
nil,

nil, conscire tibi, nulla pallescere culpa. Bóldog hát az Istenfelő igaz ember, mert *sat habet sauthorum, semper, qui recte facit.* Illyen ember vala Daniel, kiről mind az Isten jó tanubizonyságot tézen, Ézék. 14: 14. a' hol Noét, Danielt, Jóbot, ki-akasztja Isten Világ teremtésétől fogva élt minden emberek közzül, mint három drága gyémántot 's úgy tézi ki, követésre például minden időben élő embereknek. Jó bizonyiságot tézen Danielről Gábiel Angyal, Dan. 9: 23. Dárius Király kétfér-is, Dan. 6: 16. 6: 20. Sőt még az ő vádolói-is, Dan. 6: 5. így a' maga Lelki-esmérési-is, Dan. 6: 22. így Jób felől az Isten, Ézék. 14: 14. Jób. 1: 8. így a' maga Lelke-esmérési, Jób. 10: 7. Nőé felől, 1Móf. 7: 1. Ézék. 14: 14. Móses; 1Móf. 6: 9. így Kornélius felől az Isten' Angyala, Tsel. 10: 3. az ő ház népe, 1. 22. így Káleb, maga felől, Jób. 14: 7. Drága dolog, mikor a' K. Ember úgy emlekeztetheti az Istent az ő ézent életéről, mint Ézékiás, Ésa. 38: 3. kegyességéről, mint Néhémiás, Néhi. 13: 14. Éép az-is, mikor az emberről, a' maga háza népe-is jól *attestál*, mint Kornélius felől, a' maga felesége-is jól éól, mint amaz özvegy, 2Kir. 4: 1. óh ki rosz dolog mikor az ember felől, mind az Isten, roszúl *attestál*, mint Ákáb felől, 1Kir. 21: 25. mind az emberek, mint Saul felől, a' Gibeoniták, 2Sam. 21: 5. Saulus felől, Ananiás, Tsel. 9: 13; 14. mind a' maga háza népe, mint Saul felől, 1Sam. 25: 17. mind a' maga felesége, 1Sam. 25: 25. mind a' maga Lelke-esmérési, Luk. 18: 4. igen szép dolog hát, és nagy bóldogság, mikor az ember felől, az Isten, az emberek, és a' maga jó Lelki esmérési, jó tanubizonyságot téznek, kivált a' hol a' tselekedetek ditsérik az embert, mint Thábitát, az ő alamisnái, Tsel. 9: 39. ama' Százados a' Synagoga, mellyet ő építtetett vala, Luk. 7: 5. ide néz Salámon mikor így éól: Ditsérijk ötet az ő tselekedetei a' kapukban, Péld. 31: 31.

Hazna e' Tudománynak (1.) Tanit ez a' Tudomány K. Lélek tégedet, Mire? Isteni szolgálatra, 'Sólt. 2: 11. Szolgálatok e' hatalmas Urnak, igaz félelemmel, jámbor étellel, hogy meg ne haragudják, és el-ne vesszének a' ti útaitokban. (2.) Isteni tiszteltetre, 'Sólt. 103: 20. áldjátok vagy tiszteljétek az Urat ő Angyali, 's a' t: Nintsen olyan *perversus* ember, hogy másoktól 's mások előtt meg-tiszteltetni ne kívánjon. Saul Istenéhez engedetlen 's azért, az Istentől meg-vettetett ember vólt, még-is kíván vala, Samueltól az Izrael' vénei előtt meg-tiszteltetni, 1Sam. 15: 30. Egy fel-puffadt pogány ember vala Hámán, még-is kíván vala Márdokeustól betsültetni 's tiszteltetni, Esther. 3: 5. mennyivel inkább kíván az Isten tiszteltetni, 1Sam. 1: 30. a' kik enge-

mét meg-tisztelnék, én-is meg-tisztetem azokat, meg-is érdemli, mert Teremtő, Gondviselő, 's minden Istenek felett való. Ha ki azért akar meg-tiszteltetni az Istentől, tisztellje-meg ő-is az Istent. Mivel? buzgó imádságokkal, küntelen való könyörgésekkel, 1 Thes. 4: 17. Luk. 18: 1. igen nagy *reverentiával*, térd-hajtással mint Daniel, Dan. 6: 16. mint É. Pál, Efés. 3: 14. E' mellett hitből éarmazott gazdag alapisnák-kal, Péld. 3: 9. tiszteljed a' Jehovát a' te marhádból, és a' te egész jövedelmednek első 'sengéjéből, mert ezek olyan tisztéletek, melyek felhatnak Isten' eleibe mennybe emlékezetnek okáért, mint a' Kornéliusé, Tsel. 10: 4. De ne tsak szóval légyenek ezek, hanem a' mint mondja É. János, 1 Ján. 3: 18. tselekedettel és valósággal, hogy mások-is lássák Mát. 5: 16. a' mint Urunk mondja, úgy fénljék a' ti világosságtok az emberek előtt, hogy lássák a' ti jó tselekedeteket; 's a' t. nem azért, hogy láttassatok az emberektől, mert azt Urunk tiltja, Mát. 6: 5. és 2: 18. hanem hogy ditsőitessék az Isten ti általatok, és mások-is felindíttassanak a' ti példáitok által az Istennek ditsőitetésére, hogy így mind az Isten, mind az emberek, mind a' magad Lelked-ésmérete, jó bizonyosságot tégyen te felőled, mert úgy éred-el a' te bődögságodat, ha mindenek jól éólnak te felőled, 2 Sam. 21: 3.

(2.) Légy állhatatos az Isteni tisztületben, még életed vezedel-mével-is, mert a' ki végig meg-marad, az idővezül, Mát. 24: 13. a' ki hív mind halálíg azé az életnek koronája, Jel. 2: 7. 10.

(3.) Szolgálj ez a' Tudomány a' mi lelkünknek nagy vigasztalásá-ra, mert ha ebben a' világban még nem jutalmaztatná-is az Isten a' mi Isteni tisztéletünket, mindazáltal soha jutalom nélkül nem marad, a' mi hitünk szerint, mert annak a' ki Istenhez akar járulni, hinni kell hogy vagyon Isten, és jutalmat ad azoknak a' kik ötet keresik, 'Sid. 11: 6. meg-is ígérte, hogy a' más világon-is jutalmat ad, 1 Tim 4: 8. az Isten pedig nem tud hazudni, Tit. 1: 2. nem hamis az Isten, hogy el-telejtkezzék a' ti tselekedetetekről, 's a' t. 'Sid. 6: 10. [2.] Mert ha meg-halunk-is, az Isten, az halottakat-is meg-eleveníti. Róm 4: 17.

Igyekezzél hát K. Lélek azon, hogy kedves légy Isten előtt 2 Tim. 2: 13. erre inti É. Pál Timórhéuff. De kedves légy, ne tsak Isten előtt, hanem mind Isten 's mind emberek előtt, mert az Istennek Leke ebben ditséri Samuelt, hogy kedves volt Isten és emberek előtt, 1 Sam. 2: 26. Sz. Lukás-is a' Kristust, Luk. 2: 52. Titus Római Pogány Tsáfár volt, még-is úgy alkalmaztatta magát, hogy *Delicium Generis Humani*, Emberi Nemzet' Gyönyörűségének neveztetett, Marcus Aurelius

xélius-is Pogány Római Imperátor volt, még-is úgy szerettette magát hogy Carus Imperatornak hivattatott. Légy rajta azért K. Lélek, minden tehetséggel, hogy úgy élj, hogy te felöled-is el-mondhassák mások, hanem azt; a' mit a' Krisztus felől, Márk. 7: 17. *Omnia bene*, mindeneket jól tselekedett, avagy csak azt *plurima* vagy *multa bene*, sok jót tselekedett. Te pedig Istened előtt azzal ditselkedhefsél haláloed' óráján, mivel ama' É Ember, a' Médiolánumi Püspök Ambrosius: *Sic vixi, ut me mori non pudeat*, úgy éltem e' Világban, hogy meg-halni nem fégyenlem. Vagy a' mivel É Pál, Filip. 1: 20. Tudom hogy akar életemnek akár halálomnak általa fel-magaftaltatik én bennem a' Krisztus.

Minthogy pedig tudod, hogy jövődében meg-léhen, mind az igazaknak, mind a' hamisaknak fel-támadások, Tsel. 24: 15. az a' fel-támadás pedig, olyan-léhen, hogy azok közzül a' kik a' porban alu-fnak, fel-ferkennek, némelyek a' ditsőségre, némelyek pedig a' gyalázatra, és az utálatosságra, Dan. 12: 2. azok közzül a' kik a' koporsóban vagynak, ki-jönek, némelyek az életnek fel-támadására, némelyek pedig a' kárhozatra, Ján. 5: 29. igyekezzél azon, hogy fel-ferkenhefs, a' ditsőségre, és nem a' gyalázatra, ki-jöhefs a' koporsóból az életre, nem a' kárhozatra. Gyakoroljad azért magadat É. Pállal abban, hogy botránykozás nélkül való Lelked-esméreti lehessen Isten 's emberek előtt. Tsel. 24: 16.

A L K S A L E M U A Z T A T Á S.

Utolsó végedről meg-emlekezni kívánó, szép fából álló, de Zomorú Halotti *Panegiris!* az én eddig való tsekély befédemnek Matériája vala, ama' Jüda Nemzetéből való, Isten és emberek előtt kedves, az Isteni tiszteletben pedig éppen az irtóztató halálíg fáradhatatlan, és álhatatos fént Daniel, micsoda Zomorú Gyülekezet, ide-való gyűlésteknek az oka? kistsoda le-függeztett fővel 's bánatos ortzával, itt való hallgatástoknak a' Matériája? hanem e' sötét börtben zároltatott, mind a' két Magyar Hazában, nagy és boldog emlekezettü, Daniel Ur, néhai Tek. és Mélt. Czegei WASS DANIEL Ur, Daniel vala ez-is, mert az-Ur' Sákramentomában, a' Sz. Kerekségben, így neveztetett vala, Daniel vala, mert régi,ős, gyökeres Mélt. Familiából való vala, melyről nékem nem kükség főlanom, mert a' *Genealogia* nézi az ékesen főló Tudós Orator Uraimékat, Daniel vala felid erköltsére, és bárányi, békelséges tüdő természetire nézve, Daniel vala, látott, hallott, szép *Experientiájára*, 's a' Mennyei Titkokra nézve, tudós, értelmes, nagy *Theologus* ember, Daniel vala Isteni félelmére 's kegyességére nézve,

Vir inculcata vita, Isteni tisztetben való *assiduitássára* nézve, mert a' reggeli és estvéli magános könyörgéseken kívül, az ő háza, ugyan Isteni tisztetnek Háza, Isteni felelemnek 's a' mennyei tudománynak iskolája vala, mellyben-is még e' nehéz időben is, nagy fizetésen Prédikátort tart vala fiúntelen, az Isteni tisztetnek, és kedves Leányinak a' kegyességben való gyakoroltatásokra szereti 's betűllí vala a' Krisztus' szolgait, és azok nélkül ugyan nem kíván vala lenni. A' Próféták' fiait az Akadémiákra menőket gazdagon segíti vala, a' Collegiomokban Alumnusokat tart vala, az Isten' Házain való *ruinákat* építtetni kívánja vala, minthogy az Erdélyi Reformáta Eklésiákban való közönséges Curatelán kívül, a' Széki V. Traktusban lévő Eklésiáknak Fő Curatorais vala, úgy-hogy idegennek kell annak lenni, a' ki e' Méltóságos Urnak, Nagy Abdiásnak jóakaratiját nem vette, mellyről magam méltatlan személyemre nézve-is háládatlan vólnék, ha azt nem mondanám: Emlkezze meg az Isten ez iránt való jó illatú áldozatjáról, a' Mélt. Urnak. Daniel vala Isten 's emberek előtt való kedveségére nézve, mert szeretteti vala magát, annyira hogy megért tanátsáért, mindekhez való szeretetiért, N. Doboka Vármegyében Assessor-ságot viselve, e' mellett, Uralkodó Hatodik Károly Római Tsáfsár, és Erdélyi Kegyelmes Fejedelem Urunktól, az ő Felsége Erdélyben lévő Törvényes Királyi Táblája mellett, Tábla Fiuságot nyerne, kedveltette 's mint a' méz magát nyalattja, ugyan kívántatta, magát kedves Uri Véreivel, szerettette magát, a' közönséges roz' szokás felett, Elete' kedves Párjának T. és Mélt. VAJI JUDITH Asszonynak két testvér édes Nénnyeivel, 's azoknak, Mélt. Féjekkel, Néhai Mélt. Sz. Imperiomi, Gróf Széki TELEKI PÁL Urammal, Mélt. KEMENY SIMON Urral, holtok után, azoknak Árvaikkal 's Özvegyeikkel Mélt. Néhai KEMENY SIMONNE Asszonyom, M. VAJI ANNA Asszonnyal, M. VAJI KATA Asszonnyal, úgy-hogy tsudálta a' ki látta, a' M. Urnak ezekhez való szeretett, nyájaskodását, szeretre két Ágon lévő kedves gyermekeit, mint a' maga Lelkét féltette mint a' zeme fényét.

Szerettette magát kiváltképen lelkének felével édes Párjával Tek. Mélt. VAJI JUDITH Asszonnyal, kivel-is mint a' lélek a' testtel elbomolhatatlan szeretettel, épen emberek' tsudájára, nagy békeességben 's minden zendülés nélkül, folytatja vala maga életét, úgy-hogy két testben egy lélek, egy akarat, egy szív vala, mind addig miglen Életének 66-dik, keserves MÁRJAVAL együtt való lakásának 23-dik est. ez mostan folyó 1741-dik boldogtalan éntendőben, Kis Asszony havá-

nak

nak 18-dik napjára virradolag, éjjeli 4. óra tájba [: hozzás idő alatt, rajta tartott közvényi nyavalyája felett való betegsége igen meg-ful-lyosodván:] sok Istenes bekédei 's buzgó fohászkodásai között: Lelkét Hiv Teremtőjének, Kitől vette vala, meg-adá, keserves Lelkü Özve-gyének, két Ágon lévő szerelmes Gyermekének, Mélt. Uri Fő Attya-fainak el-felejthetetlen Éomorúságokra.

Minthogy pedig az Istent féli 's tiszteli vala, az Isten-is meg-tízte é-őret mind életében 's mind halálában, életében, mind Isten 's emberek előtt való kedvességgel, mind e' világi életre tartozó áldásokkal 's szép idő-vel, meg-áldotta vala Isten tsendes elmével, béke-séges-tűréssel, úgy hogy lévén nagy időtűlfogva közvényes nyavalyában, kivált most utóléor felette fájdalmoson, még-is zugolódás nélkül viseli vala nya-valyáját.

Meg-tíztele vala mind kétféle Házaságában hiv és kedve kereső Párokkal, két Ágon lévő szerelmes Magzatokkal, ugyanis: 1697. Isten Törvénye szerint vette vala-el, néhai T. Mélt. MIKO ILONA AÉ-zonyt, kitől valók, Édes Atyjoknak halálát erős Lélekkel emlé-lő, Tek. Mélt. WASS MIKLOS és Tek. Mélt. WASS GYÖRGY Ifjú Urak, néhai Tek. Mélt. WASS DANIEL Urfi, pedig, már az örökkévaló-ságra által-költözött. El-vegezvén életét, néhai T. M. MIKO ILONA AÉ-zony 1716-ban Házasági szent Éövétséggel költ vala egyben 1718-ban, mostan gyászos koporsóját forró könyhullatá-fival, sűrűen öntö-zö.élete' kedves Párjával, Émeinek Gyönyörűségével, T. M. VAJI JUDITH AÉ-zonnyal, kitől való, a' Fiú Ágon, a' Hazának, 's az Isten' Hazának nagy Reménségére Éépen zöldellő fel-ferdült Ifjú, T. Mélt WASS ADÁM Urfi, a' Leányi Renden, T. M. WASS ANNA, WASS KATA, WASS KRISTINA, WASS KLÁRA, WASS JU-LIS Kis-AÉ-zonyok, kik-is, Isten' Kegyelme-ből még élnek, az egyik pedig a' mennyci Sion' Hegyén a' BARÁNYT követi, a' Éáz-negyven-négy ezer Szűzekkel. Meg-tízeli az Isten halálában-is, a' mikor nem tsak azt engedé-meg, hogy édes Eleinek Temető Sirjokban vélek együtt nyughatnék, hanem e' mellett ilyen roppant Éámból álló Halotti Pom-pával kísérteti Ti-veletek ebben a' Mausoleumban, meg-tízeli tudom ígérte szerint, az Utolsó Napon-is az egész Világ előtt. mikor ő-is el-mégyen az Igazakkal együtt az örök életre, és ugyan azon Igazak-kal együtt, mint a' Nap, az ő erejében, fényeskedik, az ő Attyának Országában mind örökké.

Mélt.

Mélt. meg keferedett Özvegy, Tek. Mélt. VAI JUDITH AÉ-
 zony! vagyon, el-hittem, Lelkednek mélységes sebe, mert az Isten,
 Istenedet veled együtt Eüntelen tisztelő, Isten 's emberek előtt nagy
 bensben lévő drága jó Féjdedtől Éakafta-el. Szélesen ki-terjedett ágas
 bogas bőv gyümölstü Fejednek kies árnyékot tartó nagy Élő fát döj-
 te-ki tövéből, a' Fejed felül, mert ámbátor nyavalyája miatt az id-
 vezült Mélt Urnak, ez életnek nem kitsin terhét víseled vala, mind-
 azáltal, mind azok tsak semminek látzanak vala, az egymás között
 lévő tsendes életre, 's nagy Ézeretetre nézve, úgy-hogy el-mondhatod
 Jóbbal, a' mi van, Jób. 29: 2, 3, 4, 5. mert valóba bódogul tart va-
 la az Isten, bódog Ház vala a' te Házad; de az Isten meg háborítá,
 hogy a' földre le-ülneél 's hallgatnál, mikor hallgatásra hívott az Isten,
 jó Emlékezetű első Féjdedtől való kedves Tsemereidtól meg-foztván
 az Isten, egyedül maradtál vala mint a' perlikán a' puftában; de óh melly
 Ézeen el-felejtette vala az Isten te veled ezt a' nyomorúságot, tellyes
 házzal, Éép tseléddel meg-ékesített vala a' menyeyi Ur, kiket-is a'
 nagy kegyelmű Ur Isten a' Mélt Uron kívül, hogy meg-ne eméztet-
 nél, Lelked' öröme még eddig meg-hagyott, el-mondhatod azt: *Ne
 hívjatok engemet Naominak; hanem Marának, mert a' Mindenható kefe-
 rüséggel illetett engemet.* Álljatok-meg a' kik ez úton által-mentek,
 látsátok, ha vagyon-e olyan bánat mint az enyim, mert az UR tü-
 zet bösátott az égből az én tsontaimra.

Vagyon minn keferedgetek Mélt. Ihu Urak, T. Mélt. WASS
 MIKKOS, T. M. WASS GYÖRGY, T. M. WASS ÁDÁM Urfi,
 mert oda vagyon az óltalmazó Kérub, a' ki Titeket, mint a' nagy ías
 az ő fiait, Éárnyaival fedezget vala, a' ki elő-meneteleteken Éintén
 úgy örül vala, mint a' magáén, Éátokban vehetitek Ti-is Jérémiással:
Arvákka maradtunk Atya nélkül; 's a' t.

Sírhattok méltán Ti-is a' Mélt. WASS Háznak ereftett aranyál
 drágább ékesegei, Mélt Kis-AÉzonymok, M. WASS ANNA, WASS
 KATA, WASS KRISTINA, WASS KLÁRA, WASS JULIS, mert
 oda van a' ki Titeket selyem ruhával ruház vala, arannyal ékesít vala,
 el-mondhatjátok Ti-is: *El-efett a' mi Fejünknek ékes Koronája,* a' mi édes
 Atyánk meg holt, *jaj minékünk!* kivált a' kik idővel a' többi felett
 nagyobbak valátok, óh melly-igen kívánja vala az idvezült Ur, ha
 Titeket avagy tsak Éárnyaitokra repíthet vala, mint a' madár, az ő
 fiait.

Bánkod.

Bánkodhatol, nem kevésé Méltóságos Gróf TELEKI PÁLNE Azzonyom, a' meg-keferedett Azzonynak Vér érint való igen kedves Édes Nénnye Azzony, mert az Ur Isten olyan kedves Rokondtól foſta-meg, a' ki gyakorta árvaságodban vigasztalást nyujt vala, kétséges dolgaiddban útát mutat vala.

Fájlalhatod, Méltóságos Confiliarius, L. B. BÁNFFI 'SIGMOND Uram, a' Mélt. WASS Házban esett nagy romlást, mert olyan kedves Véredtől váltál-meg, a' ki Tégedet, Mélt. Párodát, 's Uri kedves Tsemetéidet, Éin-mutatás nélkül való éretettel éretet, tisztel 's betsül vala.

El-mondhatod magad-is, Mélt. SZILVÁSI BOLDISAR Ur, Dáviddal, nem tudjátok-é, hogy e' mai napon nagy Fejedelem esett-el a' Mélt. WASS Házból.

Igen gyenge Ágra állott, Mélt. Árva, néhai T. M. WASS LASZLO Uram Özvegye, KEMENY KATA Azzony, egyetlen-egy kitsin Szikrátskáddal, gondolkodhatol magad-is, mert az Ur Isten bódogtalan árvaságodban, jó tanáts-adó Apollódtól foſta meg, Tégedet-is.

Igen kedves két Menyei, fokör nyavalyáiban meg-enyhítő, Leányi helyért való, kedves Leányi, T. M. Gróf Széki TELEKI ÉVA Azzony, T. M. WASS MIKLOS Uram ö Kegyelme kedves Párja. T. Mélt. SZENT-PÉTERI ERSEBET Azzony, T. M. WASS GYÖRGY Szerelmes Párja, éomorkodhatol méltán Ti-is, mert mindketten nem annyira Ipátok Uratoktól, mint édes Atyátok helyért való jó Atyátoktól váltatok-meg.

Minden Renden közel és távol lévő kedves Véreik az idvezült M. Úrnak éemlélhetitek Ti-is az Istennek verekedő kezét kefervefen, miképen puſtitja 's őſlatja-meg Isten az Atyafiságot, panaszkodhatok Dáviddal Ti-is ekképen: Nagy keferűségben vagyok Te éretted Édes Atyámfia; 's a' ti.

El-mondhatjátok Ti-is Nemes Doboka Várnegyének aprólékosabb Haza fia, közönséges Kölség, Zakariással: Ordits Jegenye-fa, mert el-esett a' Tzedus-fa; 's a' ti.

Kefereghettek Ti-is Krisztus' Éolgai, Próféta' fia, fok éükölködő özvegyek, árvák, mert igen kegyes Dajkátoktól, nagy Abdiátoktól váltatok meg.

Gyáéolhatjátok Ti-is jó Éolgai, Éolgalói, jobbágyi, tölerek elköltözött Uratokat, mert nem annyira Uratoktól, mint jó Atyátoktól maradtatok-el ti-is.

De ki kérheti meg az Istent az ő tselekedetinek okáról, megáll az Istennek tanácsa, álljunk meg hát mi-is az Ő Felsége szabadosságán, 's adjunk ditsőséget Istennek.

Várnád mélyjen meg, keseredett Lelkü keserves Özvegy, mivel vigasztallak, de mit tehetsz nagyobb az eset mint sem én azt orvafolhatnám, vagyon Izraelben Orvos, vagyon Gileádban Balsamum, oda igazítalak, a' minden vigasztalásoknak Istenéhez. Azzal Mélt. Uri Férjed iránt, vigasztalhatod magadat, hogyha meg-hólt-is testében, él mind örökké drága emlékezetiben, mert az igaz örök emlékezetben lézen. Magad iránt azzal, a' mi vagyon Jér. 49: 11. *Hagyd-el a' te Árvaidat, és Én el tartom*, és a' te Özvegyeid én bennem velsék az ő Reménségeket, mind Magad mind Árváid Istenre maradtanak, a' ki magát le-kötötte, hogy az Árváknak és Özvegyeknek Istene lézen. Ezen kívül hagyott az Ur Isten még a' Kebeledben olyan drága kintteket, a' kikben mostani egyes éomoruságodban sok izben meg-vigasztalhat, meg-is vigasztal az Isten. Máhhald-öfve hát és hagyjad az URra a' te terhedet, ezt mondván: Imhol vagyok én Istenem én, és a' gyermekek a' kiket énnékem adtál, tselekedjél úgy én velem a' mint Tenéked tetézik. URam ha meg-öf-is benned reménlek.

Vigasztalhatjátok Ti-is magatokat, Mélt. Ifjú WASS Urak, Mélt. Urfi, *hazzal, hogy jó az Ifjúnak*, mikor ifjúságában vífeli az igát, esmérkedik az Isten veletek, fokjatok hát az ő Felsége kezeihez, mert az URnak haragja egy szempillantásig van, az ő irgalmasága pedig örökké tart, ha bánattal illet, ismét kegyelmes lézen.

Keserü pohárt ada az Isten gyenge korotokban kezeitekben, M. WASS Kis-Azékonyok, hogy meg-esmérnétek, hogy a' Nap alatt állandó öröm nintsen, és a' változhatatlan Fő Jót az Egekben keresnétek, vigasztaljátok hát Ti-is magatokat, hogyha Edes M. Atyátok meg-hólt-is, az Isten veletek lézen, mondjátok hát Ti-is az Ur Jéfussal: Edes Atyám nem úgy légyen a' mint mi akarjuk; hanem a' mint Te akarod.

Egy fava vagyon még hozzád meg-keseredett Mélt. Özvegy! Tőled igen hozzéú útra indult Edes Kedves Férjednek, hogy velled való bujdosásának napjaiban ellened esett fogyatkozásait felejtssd-el, hozzája való ézeretetednek palástjával fedezzed-el, mellette való fáradhatatlan hív dajkaságodat, hozzája való évies ézeretetedet, mennyei jutalmas bérrel fizesse meg, mostani nehéz Árvaságodban, légyen jó Istened, Lelkeden esett mélységes sebeidet irgalmaságával kötözze-bé. Vigas-

Vigasztaljon minden gonoszidban, miglen e' változásnak helyéről Te is ő hozzája fel-érkezel az Egekben.

Azt kívánja Ti-néktek-is kedves Fiainak, a' Mélt. WASS HÁZBÓL álló Éép Fiatál Czedrusoknak Edes Atyátok, hogy az Isten földi Sionának Hegyén örökösítsen-meg benneteket, hogy nevedkedhessetek, terjedhessetek, miglen léstek Ti-is az Isten' Házának Pitvariban Éép Ágaitokkal ékeskedő jeles árnyék-tartói, az Isten' Házának Tselédinek, El-enyézék émeiteik előtt, Dávidnak amaz utolsó éavaival, En el-mégyek az egész Földnek Után, erősödjete-meg, és légyetek Emberek.

Árva Házának kedves ékeségének Lelkének mindennapi örömének azt kívánja Ti-néktek-is édes Atyátok, Mélt. WAS Kis-Aéfonyok, hogy a' miben irántatok meg-fogyatkozott, örömtöket egész Lélekkel kívánó földi édes Atyátok, pótolja-ki azt mindenre elégséges mennyei Atyátok hétzseresen, és a' mint Ti-is véle együtt az Istent tiszteltétek, úgy az Isten tiszteljen meg, 's tiszteltesen-meg Titeket-is mikor ő Felségének tétzik.

Mélt. Sz. Imperiumi Gróf TELEKI PÁLNE Aéfonyom, köszöni nagy háládással a' Mélt. Ur hozzája mutatott Éives Atyafiságát, nagy ézeretétit, nyavalyái között mellette-való fáradságát Nagyságodnak, kívánja hogy az Ur Isten Nagyságod Mélt. Szerelmeseit, Nagyságod Lelkének örömére, ~~hosszú~~ **idő**ig éltesse, árva Özvegységeben Nagyságod Lelkét hathatóson vigasztalja-meg, e' változásnak helyjén való pálya-futása után pedig ültessé a' maga Királyi éékiben az Egekben.

Szerető Menyeinek; Házának drága ékeségeinek, T. M. WASS MIKLOSné, T. M. WASS GYÖRGYNé Aéfonyomnak, köszöni igen Éépen Kegyelmereknék-is, idvezült jó Uram, hozzája mutatott engedelmeségeket, ézereteket, és kíván kedves Párjokkal együtt élni, 's érne homály nélkül való napokat.

Vegezetre, köszöni nagy háládással az Idvezült M. Ur mindeneknek, valakik fáradságokat nem sajnállották, hanem utolsó Tisztesség' tételére el-jötte-nek, azt mondván, a' mit Dávid a' Jábes Gileádbélieknék: Hogy a' mint ti irgalmaságot tselekedtetek ő-vele, úgy az Ur Isten Ti-veletek-is tselekedjék irgalmaságot, és a' mint ti ötet megtiszteltétek halálában, úgy az Ur Isten tiszteljen 's tiszteltesen-meg Titeket-is a' változásnak kapujában hatonló Tisztesség' tétellel.

Te pedig az URban meg-bóldogúlt Mélt. Ur, néhai T. Mélt.
 Czegei WASS DANIEL. Uram! ki már Lelkedre nézve e' Földről az
 Egekbe, a' tökéletessé tétetett Igazaknak Gyülekezetekbe, által-
 költöztél, kézülj Testedre nézve-is ezennel a' te nyugodalmadnak
 örökösőbb Ágyas-házába, Mélt. Eleidnek Temető sírjokba ebben a'
Mausoleumba, holott-is az Isten örizetinek árnyai alatt nyugodjál
 tsendesen mind addig, miglen az Igazakkal együtt, a' napok-
 nak végén állasz a' te Állapotodra, és fényeskedel mint
 a' Nap az ő erejében, a' te mennyei Atyádnak
 országában, mind örökké,

A M E N.

Haáz Rezső és Szász Miklós könyvtára
 50/100/100/100

RARA AVIS IN TERRIS,
^{Sive}
CHRISTIANUS SAPIENS.
RITKA MADÁR E' FÖLDEN,
^{avagy}
KERESZTYÉN BÖLTS.

Mellyet

NÉHAI MÉLTÓSÁGOS CZEGEI
WASS DANIEL Urnak,
az Erdély-Országi Törvényes Táblán egyik ré-
gi és elsőbb ASSESSOR-nak, ez Hazában és az
ISTEN Hazában nagy HERŐS-nak ábrá-
zatjából, egy igen tsekély

HALOTTI ORATIOBAN,
A Méltóságos VASS FAMILIA Czegei Ös-
Temető helyénél, hirtelen készült penicillusal
's festékekkel Tumultuariò le-ábrázolt
NADUDVARI SAMUEL,

A Maros-Vásárhelyi Ref. Nemes Kollegiumban
Rektor és ugyan Philos. & Mathes. Professor.

PARENTATIO.

Uid Novi, AUDITORES O. Ordd.
Aestumatissimi? Quid Novi? Mi Ujságotok vagyon
 MÉLTOSÁGOS, TEKINTETES, TISZTELETES,
 és NEMZETES, egyzer'smind igen kedves Hall-
 gatóim? Mi Ujságotok vagyon? Ne tagadjátok-el tőlem a'
 mit tudtok, én sem titkolom-el Tőletek a' mit mondhatok.
 Tudom ugyan, hogy e' féle *Curiositas*ért már régen fekete
 fénnel jegyeztettenek meg az *Athenabéliek*; de híremmel va-
 gyon az-is, hogy, melly-igcn Ézereti a' hal a' vizet; a' ma-
 dár a' levegő-eket; a' vad az erdőt és ligetet; olly kedves
 eledele legyen az elmének az Ujság. Innen vagyon, hogy
 nem vólt soha olly hagymázban bolondoskodó *Filosofus*, vagy
 olly *Enthusiasta Theologus*, ki, maga, semmire-kellő, de új
 Tudományának nem talált volna Követőket. Mert *Natura*
Hominum Nouitatis auida. Termézetünk' hajlandósága hozza
 magával az Ujság' Ézeretését. *Vetera fastidimus, Noua cupimus*:
 A' Régieket unjuk. az Ujjakat kívánjuk.

Hányzor változtatják az Emberek ez Ujság'-Ézeretésből
 Köntöseiknek formájokat? hányzor életeknek módját? men-
 nyízer magok-viseléseket, ételeket, épületeiket, 's egyebe-
 ket? Hányzor változtatja minden Nemzet' Nyelve' *Diale-*
ctusát? hányzor a' Szókat?

Multa renascentur, quae jam cecidere, cadentque

Quae nunc sunt in honore Vocabula, cum volet Usus,

Quem penes arbitrium est et vis et norma loquendi.

Paulo maiora canamus. Mi lehetett Ézbb, kedvesebb és jobb
 a' Paraditsomi gyönyörűségnél, és minden rézből bódog ál-
 lapot-

lapotnál? Az sem tetézett az embernek: Negyven ezrendő
mulva újjat kívánt; Istenne akart lenni.

Adsurge Anime! dic aliquid sublimius.

Sőt az Emberbe annyira öltotta az Ujságnak Szeretetét a'
Termézet' Köz-Annya, hogy néki még az Isten sem tetézik
ha régi. Újjat szeret. Mennyin voltak eleitől-fogva, nem
csak a' Pogányok, hanem még a' 'Sidók között-is, kik ama'
Régi-idejű Istent meg-únván, magoknak, *pro libidine et libitu*,
új Isteneket nem csak gondoltanak 's válasszottanak, hanem
öntöttek aranyból, formáltak ezüstről, faragtak fából,
ástanak és véstének köből? és elébb kívánták az oktalán ál-
latokat tisztelni, mint a' régi Istenekkel maradván, újjakat
nem imádni. Hogyha pedig, mint valami Prometheusok, egy
új Istenetskét költhetnek 's koholhattanak, mint-hogy, *No-
uum Cribrum noua indiget Clauē*, annak új Templomot építet-
tenek; vagy az új Istent régi Templomban, mint a' Rómaiak
a' Pantheumban új szegre akasztották.

Sőt eleitől-fogva, az Isteneken kívül-is, ha mi ritka új-
ságokat kaphattanak az emberek, azokat drága Kintseik köz-
zé rakták, és ha újságokon kívül semmit nem értenek-is,
igen nagyra *aestimáltak*. Kérlek benneteket K. H. mit keres
a' Bétsi *Gazophylaciumban*, amaz egy aranyos rosdás parafát
kés? Vallyon nem azért tétetett-e olly magas póltzra, hogy
1602-ben, Prága-Városában, egy embertől italban el-nyelet-
tetett, és 9. hónapok múlva, azon ember' élete' vezédelme
nélkül, oldalából ki-vágattatott? Mit lattok itt egyebet rit-
ka Ujság betsüllésnél? Mit keresnek ugyan ott két darab
közönséges Kövek, mellyeket az úton sem rugnátok-fel? Nem
azért tartattatnak-e a' drága Kintsek, és véghetetlen árrú Kö-
vek között, hogy azoknak egyikével Szent István verettetett
agyon; másikk pedig Schemnitzben, Magyar-Országban, 1672-
ben, Vasárnap sült Kenyérből változott által.

Miért

Miért tartattatik fok ezteendőktől-fogva olly nagy *curiositas* az említett Kintses-Házban az aranyak 's ezüstök között, amaz egy Vas-Ég? Nem azért-é tsak, hogy az, Idvezitönk' kezét Égezte volt régen a' kereftfához? Miért mutogattatik ugyan ott nagy *Veneratio*val, minden azt felyül-haladó óltáron egynéhány tsepp Vér? Nem azért-é, hogy az, a' Jéhus Krisztusnak az Itten' Fijának Vére, mellyel e' Világot meg-váltotta? Mit keres ott a' Tövis, egy darab Éakadozott Kötél, egynéhány Ször-Éál, 's egy tenyérfyi rongyos Gyólt? *De mite pretium affectionis*; vonjátok-le rólok ritka újságokat, mind együtt sem érnek tíz fillért; De ha a' tövis, Urunk' Koronájának, a' kötél, Ostorának; a' Éör, Szakállának; a' gyólt, Koporsóbéli *mundus*ának része volt, nem tsak meg-érdemlik ott tartattatni, hanem az ott lévő több Kintseket-is árrokkal mind felyül haladják.

Ugyan ezokon tartattatik Rómában a' Bóldogságos Szüz Mária' Templomában a' Krisztus' jázla: A' Szent Pál Templomában a' gyólt, mellyel Születtetésekor URünk bé-poláltatott: Az a'Étal, mellyen az Ur Vatsorája ő Felségétől ki-Éol-gáltatott: A' kés, mellyel az Húsvéti Bárány valamellyik Tanítványtól fel-vagdaltatott. Lugdunumhoz közel Frantzia Országban az Új Testamentumnak pohára. Rómában a' kendő, mellyel Urunk Tanítványinak lábaikat meg-törlötte. Ugyan ott egy darabotska a' kenyérből, mellyel Idvezitönk a' puftában 5000. embereket meg-elégített. A' nád-páltza, mellyel ő Felsége verettetett. Ezért tartattatnak drága óltárokon, Királyi épületű roppant Templomokban, Nuceriában, Sánfloridumban és másutt a' Bóldogságos Szüz' haj-Éálai. Ugyan ott, és egyéb helyeken-is tejének tsepei. Carnutumban Inge Pratumban öve, másutt rzipellőse. Füsűje Byzantiumban, Meny-AÉÉzonyi gyűrűje Perusiában.

De mit

De mit járok én Országáról Orzágára, Városból Városba egy két ritka 's új dolgok után? holott már annyira ment 's nevékedett a' ritka Ujság' kívánása, hogy mint régen a' Pogányok Istenjeiknek Templomokat; úgy ma az emberek az Ujságoknak roppant nagy Házakat építenek, és azokat *Domos Raritatum*, Ritka-újságok, vagy Uj-ritkaságok Háznak nevezik. Mellyek közzül némellyikben mutogatatik Achatés nevű drága-köböl termett Tál: mellyre nem a' mesterség, hanem maga a' Termézet e' ékeket írta; *Beato Christo*. mintha ugyan tudta volna a' Termézet, hogy e' maga Remekmunkáját, nem lehet másnak *dedicálni*, hanem egyedül a' Termézet' Urának. Némellyikben láttatik, harmintz harmintz fínges két kigyó bőr, melly kigyók közzül egyik életében öt Mauritaniai embert nyelt-el, másik hármat. Némellyekben vagynak köfeklák közzül ki-vágattatott madarak, halak, vadak és egyebek, mint a' mindeneket fel-forgatott 's öfve zavart öfön-víznek *reliquiai*. Másokban vagynak Brasiáliából hozott külömbkülömb-féle tsudálatos kigyók: 150 fontot nyomó tsiga-haj: *Crocodilus*: Krisztus Urunk születése előtt megholt gyermeknek ép teste, Örökké-tartó koporsói tűznek lámpája: *Echinus*: Tengeri Leány' keze, repülő halnak szárnya, és véghetetlenül többek.

De tudok én egy *DOMUM RARITATIS*, K. H. melly benne lévő ritka Ujságaival a' többit annyira felyül-haladja, *quantum lenta Viburna Cupressi*, mennyire a' Királyi Palota, a' ézalmás kunyhót. Ha akarjátok tudni, mitsoda ritkaságok vagynak benne; figyelmezzetek: *Raræ Aues in Terris*. *Nigri Cyni*, *Albi Corui*. Mind tsak Ritka Madarak: Fekete Hattyúk, Fejér Hollók. Hát mitsoda Ház és hol vagyon az? Kedves Hallgatóim! ez a' Ház, az Isten' Anya-Éntegyházában lévő *Szente*eknek *Szente*.

De talám homályos *Paradoxum* a' mit mondek. Halljátok-

játok-meg azért: Az Eklésiának e' Világon, mint régen a' 'Sidók' Templomjoknak, három nevezetes részei vagynak. A' *Tornáztban* mulatoznak a' gyenge és erőtelen, de ugyan tsak valóságos Kerefityének. A' *Szentséges Helyben* vagynak a' gyakoroltatott érzékenységgű, *Ézlid* természetű, jó erkölcsű, jámbor életű, de még a' testel és világgal viaskodó 's küzködő Hívek. A' *Szenteknek Szentében* pedig az már magokat megtagadott, a' testen és véren *triumphált*, e' Világon győzedelmeskedett, minden ellenkező, kedvetlen, másokat éomorító gonoszokon erőt vett, *magnanimus*, erős hitű, bátor *Éivü*, nemes elméjű KERESZTYÉN BÖLTSEK: Kik, mint valami erős Sámsonok vagy Herculesek, mint nagy *Herosok* vagy Fél-Istenek, úgy vagynak az ISTEN' Házának belső rejtek helyében, Szentek' Szentében.

Azt mondjátok talám K. H. Hát ezeket a' Kerefityén *Szentelt Vitézeket* neveztem-é én *Fekete Hollóknak*? De vegyéték észre kérlek, hogy őket tsak *ritka Upságokért* illetem e' Titulussal: Külömben tudom, hogy ezek nem egyebek, hanem *Ézlid* és ártatlan *fejér galambok*, vagy ha néktek más nevezet inkább tetszik, az Egekig fel-emelkedett, minden felhőket, villámásokat, menydörgéseket, jég-esőket, és menyköveket felyül-haladott erős és nemes *Sas-keselyűk*.

Melly ritkák légyenek pedig ezek, és melly méltán neveztem őket *Fekete Hattyuknak*, 's *Fejér Hollóknak*, meg-láthatjátok, ha egy ilyen KERESZTYÉN BÖLTSEK, tsekély 's földön mázó Oratióban leendő le-írását, figyelmetes fülekkel, és jó indulatú *Éivel* meg-hallgatjátok: mellyet, hogy mindnyájan tselekedni méltoztassátok, igen alázatosan kívánom 's kérem.

Mindeneknek előtte azért e' KERESZTYÉN BÖLTSEK bujdosó helyje ez egész Föld, HAZÁJA az ÉG: ATTJA, hogy Nemzetségét-is említsem, az HALHATATLAN ISTEN.

Ezt

Ezt Véghetetlennek, Mindenütt jelenvalónak, Kegyesnek és Jónak; de főképen *Pronidusnak*, Gondviselőnek tartja és vallja. Nem hogy csak némelly dolgokat igazgasson, másokat pedig magokra hadjon; a' nagyokra ugyan vigyázzon, a' kicsinyekkel pedig ne gondöljon; Az Égeknek forgásait 's az Országok' változásait birja ugyan; de a' különös és magános dolgokat *fus deque ferri*, történet szerént magoktól folyini megengedje; hanem a' Ki *mindenekre és mindenütt* magát egyaránt kiterjeszti.

E' Gondviselés körül pedig kettőt tselekezik: *Elsőben* minden dolgokat, mellyek körülötte vagynak, Eget, Földet, Tengert, Napot, Hóldat, Tsillagokat, nagy Éorgalmatossággal el-néz, meg-visgál és szemlél. Annakutánna e' Theoriához, e' vizsgáláshoz illendő Praxist, az az hálá adó és a' jó-téteményről meg emlekező Éivet ragaft: mivel látja, hogy az a' véghetetlen Valóság, az a' Közöséges Nagy ATYA, e' nagy Világ' alkotványában híjjában semmi sem; többire pedig mindeneket az ő hasznáért 's kedvéért rendelt és tselekedett.

Az honnan maga Hazájának *Pomoeriumát* nem egy Ország' határával, nem egy Város' kerítésével vagy köfalával, hanem az egész Föld' kerektségével, és a' tágas Ég' ki-terjedésével határozza. Hogy illy nagy Város' lakója, és magának az If-tennek *Popularisa*, sőt Fija, valami alattson, és eredetéhez illetlen dolgot ne *imagináljon*. A' bujdosásokat pedig, Éamkivetéseket 's e' féleket, Hazájában való lakásnak tartsa: és e'képen ama' Éáz fejü *Belluának*, a' *Vulgusnak peruersa persuasio*-ja 's vezett ítélet-tétele felett, Nemes elmével, 's *Heroicus affectus*-sal az Egekig emelkedjék.

Tudja, hogy az ELME, a' minden dolgoknak formálójoktól 's minden Lelkeknek Attyoktól, Éabadon, *passiók* az az háborodott indulatok nélkül adattatott testébe. Ennek tsak cökzőe a' test, és véghetetlenül meg-külömböztetett tőle.

Az ember pedig nem egyéb, hanem a' LÉLFK vagy ELME. Azért a' mellyek az *Elmének*, ugyan azok, sőt tsak azok az *Embernek* is Javai's gonofzai. Egyebek mind kívülötte vagynak, és az Ember' boldogságára vagy boldogtalanságára nem inkább tartoznak, mint a' Napnak világofságára a' Hóld vagy a' fetét Föld.

Valamellyek azért a' testre tartoznak, nem is kívánja azokat mód nélkül, ha jóknak látzanak, minéműek a' Méltóság, gazdagság, szépség, egétség és egyebek: mert idegen jók, nem tartoznak ö reá, mivel az *Emberen*, az az, az *Elmén* kívül vagynak, és femmiben is az ö Termézetének tökéletességére nem használnak; de nem is kerüli és futtja *anxie*, ha rozzaknak és gonofzoknak tetzenek, a' mellyek körülötte vagynak, minéműek a' Szegénység, gyalázat, betegség, 's e' félek többek, mert azok nem a' természetnek, hanem tsak a' Szerentsének és vélekedésnek; nem az *Elmének*, hanem tsak a' Testnek gonofzai. És ekképen a' KERESZTYÉN BÖLTS mindenkor szabad, mindenkor boldog, mindenkor tsendes, mindenkor vig, egy főval mindenkor magához hasonló. *Si fractus illabatur Orbis, impavidum ferient ruinae.* Mert ö azt kívánja a' mit akar, melly nagy szabadság: azt kívánja tsak, a' mit kívánni illő és kell, melly a' dolgok felöl való jó ítélettelnek tulajdona: és tsak azt kívánja, a' mit meg-nyerhet 's el-érhet, mellyben állani a' Boldogságnak leg-felsőbb pontyát mindenek meg-engedik.

Annakokaért a' KERESZTYÉN BÖLTS a' Köz-nép' ítélet-tétele, a' Méltóság, gazdagság, nyomorúság, betegség, fámkivettetés, és egyéb efféle jók, vagy gonofzok felett vagyon: mivel ezeket nem tulajdon, hanem idegen 's külső jóknak vagy gonofzoknak tartja. *Est major, quam cui posset Fortuna nocere*, fellyebb vagyon a' Szerentsénél, fellyebb a' Szerentsétlenségénél is: mivel tsak a' *Lélek* Javát keresi, tsak annak

annak gonoszait kerüli, mind a' kettőt pedig meg-nyerheti Elméjét *excolálja*, elméjét formálja, és Istenhez jobban jobban hasonlóvá tenni igyekezi: és midőn azt minden dolgok felibe emelte, Istennek alája erefzi. És valamit a' Köz-nép történetnek vagy szerentsének tart, Isten' örökkévaló böltességének, 's idő szerint való gondviselésének tulajdonitja. Azért a' fegénységet, árvaságot, kedves Házastársától, Züléitől, gyermekeitől, barátitól v. még-fosztatást, betegséget, fámkivettetést, rágalmaztatást, és egyebeket, mellyektől hijában félünk, hazonatlan irtózunk, gonoszoknak lenni tagadja, és így bátor Zivel 's békefséges-türeffel el-fenvedi, mivel Fő Böltesség' rendeléséből fázimaznak.

Elméjének ez erősségével, és indulatnak illy álhatatosságokkal fel-fogyverkezve, mint erős-Vitéz, és tanult Voluntér bajnok, meg-veti lábát e' hartznak helyén, vigan várván és bátran, valami reá fogna következni. Miképen azért a' Hajókázók, a' felet, esőt, havat, habot, és a' mellyek minden-nap történnek, sem nem tsudálják, sem nehezen nem fenvedik, sőt nem-is kerülik pedig, azonképen ő ez életnek fél-vezeit, az, Zükségesképen minden-nap történni szokott dolgok közzé fámálja. Ha a' szerentsetlen szerentse minden erejével reá nehezedik, álhatatosságot; ha betegség jö reá, békefséges-türeést; ha fegénység vagy egyéb nyomoruság nyomja vállát, azok felől való *recta opiniót* jó ítélet-tételt vézen-elő, és ezekkel mint erős fegyverekkel viaskodik ellenek. Tudja hogy a' betegségek, mellyeket az Orvos Doktorok szoktak gyógyítani, vagy Főnek, Szemnek, Fülnek, Melynek, Kéznek, Lábnak, vagy egyéb Tagoknak, egy Zóval a' Testnek nyavalyái: egyik sem a' Léleké. Ha fáj feje, vallyon azért Lelke-is fáj-é? Ha homályos Zeme, vallyon azért Elméje-is vak-é? Ha keze tsonka, vallyon Lelke-is az-é? Ha lába közvényes, vallyon azért Elméje-is fugarodott-é?

Távol vagyon az az ilyen KERESZTYÉN BÖLTSTÖL. Tsak az néki jó, a' mi Elméjére tartozik, és magában-is jó: és semmi nem gonosz azok között, mellyek az Elmét nem illetik. Valami rajta eshetik, mind azt egyenlő ábrázattal 's hasonló indulattal vézi, minthogy annak történni kellett. Követni akarja Istent, nem tőle vonattatni. Azt szokta mondani ama' Böltsele:

*Duc me Summe Pater, Altique Dominator Poli,
Quocunque placuerit: parendi nulla mora est.
Adsum impiger.*

Meg-esméri és jól látja azt-is, hogy Isten e' Világ' nagy Respublicájában mindeneknek rendet szabott: hogy ez Fán-tson, ez hajókázzon, ez vitézkedjék, ez Országot ez Várost igazgasson, ez tanítson, ez tanuljon. Ezekben kinek kinek úgy viselni magát mint kell és illik, fő tizt és kötelesség. E' rendet ki öze-zavarja, ki más tiztséget és hivatalját irigyl, ki más dolgába avarja magát, KERESZTYÉN BÖLTSHÖZ illetlen dolgot tselekeznek. mert tulajdon tiztit is el-múlatja, azonban Isten ellen-is haladatlan, ki mindenütt és mindenekben helyet hagyott a' Böltseleg' gyakorlásának. A' Törvény-Házban, a' hadakozásban, a' tseléd között, az Országban, a' mezőn Fántásban-verésben, úton, út-felen, és egyébütt. Ha Fegénysége miatt meg akadályoztatik az Ország' igazgatásában; ugyan tsak azt meg-mutatja a' tselekedettel és valóság-gal, miképen kell a' Fegénységet, és abban magát az embert igazgatni. Ha betegsége miatt nagy dolgoknak véghez-vitelekben meg-gátoltatik; ki mutatja abban Böltselegét, miképen kell a' betegséget békeségesen Fenvedni. Így semmi Ferentse vagy Ferentsétlenség, semmi munka, semmi történet a' BÖLTSENEK Böltselegét ki-nem rekeztí.

Phidiás nem tsak Eléfant-tetemből, tsinált álló-képeket; tsinált rézből-is. Ha követ, ha fat, ha ennél-is alább való

matéria-

matériát adtál volna kezébe, olly képet képzített volna belőle, mellynél jobb nem lehetett volna. Így a' KERESZTYÉN BÖLTS a' Virtuust és Böltseséget ha lehetett a' gazdagságban gyakorolja; ha nem, a' Fegénységben. Ha lehet orzáglásban, Váras' és egyéb Respublica' igazgatásában; ha nem, vírtézkedésben, engedelmeskedésben. Ha lehet Uraságban; ha nem, Szolgaságban. Ha lehet egétségben; ha nem, betegségben, akárminemű Szerentse találja, abból valami nevezetést formál-ki.

Vagynak emberek, kik az ifonyú fene-vadakat, melyeknek látásokra meg-retten a' gyenge és fegyver nélkül termett emberi Termézet, nem csak meg-felidítik, hanem majd ugyan emberségre-is tanítják. Az orózlánnak szájába félelem nélkül bocsátja kezét Tanító Mestere: A' fene Tigrist apolgatgatja Táplálója: Az Elefántot térdeire állítja, és csak nem megtántoltatja, ha nem kötélen-is jártatja Szeretsen Oktatója. Így a' KERESZTYÉN BÖLTS minden ellenkező gonoszoknak meg-felidítője. Betegség, gyalázat, Fegénység, tömlőzt, és ha vagyon valami ezeknél nagyobb, mihelyt ehhez érkeznék, meg-felidülnek.

Meg-holt Attya, Anyja, kedves Házastársa, jó reménységű fíja, tsátsogó's hazudozó leánykája; oda vagyon betsülete, tisztessége, el-vezett jó híre neve, józága, pénze: Oztán! Vallyon nem tudta-e annakelőtte, hogy ezek meg-eshetnek? és ha már meg-lettenek, vallyon azokat akárminemű nagy *anxietással*, *szomorkodással*, gyötrődéssel lehet-e meg-változtatni? Mit tselekeznek hát? Valaminek meg-kell lenni, úgy akarja a' mint meg-lett: mert Istent követi, nem vezeti, mellyet hogy ne kénytelen tselekedjék, hanem örömeft és önként, boldogságára tartozó dolognak itéli: *Ducunt enim volentem Fata, nolentem trahunt*. Ha valakit lát, kinek az ilyen dolgok nehezen esnek, azt mondja néki: Hallod-e? Atyád', Anyád'

Anyád' halálát siratod-e? add hozzá házas-társadat, gyermekeidet, atyádfiait, jó-akaróidat, barátidat: mit Éamláltál egyebet elő, hanem embert? Ki, ha a' természet' törvényének eleget tett, azt Éenvedte, a' mivel el kerülhetetlenül tartozott. Ha nem akarod hogy a' halandó meghaljon; vádold Istent és a' tetmézetet azzal-is, hogy télben rósát nem terem, nyárban havat nem hullat; 's jeget nem fagylal, mellyel meleg borodat nagy Imperator meg-hívesítsed. AkarÉ-e ílmét Istennel, akarÉ-e magaddal meg-békélleni? Tanuld és esmérd-meg magadat annak lenni a' ki vagy: E' Világ' nagy Városának lakosa, nem Praefectusa; e' nagy hajóban evező, nem Kormányos; Vitéz e' táborban és hartzon, nem Vezér.

Már hogy tovább mennjek el-kezdett rendemben; sokan az embereknek rágalmazó nyelvektől-is igen félnek 's irtóznak. Mit tselekezik erre nézve a' KERESZTYÉN BÖLTS? Semmit nem gondol azokkal, kik felőle helytelenül ítélnék. Mindenekben az, a' ki vólt: *inconcussus*, mozdithatatlan, erős, álhatatos. Valamiképen semmit nem tselekezik, hanem Éabad akarátja Éerint; úgy hanemha akarja, semmit nem Éenved. Mert ha meg-nem háborodik, ha meg-nem indul, ha nem boÉÉonkodik, ha nem fájlal valamit, a' gonozoktól nem ér-dekeltethetik, a' rágalmazó nyelvektől nem illetethetik. *Nemo enim laedi potest, nisi a se ipso.*

Ha a' KÉRETZTYÉN BÖLTS e' nagy hatalmát, 's e' Nemefi Éabadságát másnak engedné; ha el-tsüggedett lélekkel, le-ereÉkedett érzékenységekkel hallgatná 's Éenvedné a' rágalmazáÉt, rettegné a' Éót, el-halna a' Éidalmazásokra; már akkor bóldogtalan vólna, alaton és földön tsuÉó indularú, mások hatalmok alatt, *degeneres sanguinis*, és mindeneÉtől boÉÉusággal való ílletésre méltó vólna. Ugy tselekednék ugyanis, mint ki, maga testét másnak a' vagdalásra önként kitézi: mert akarátjának Éabadságát, ezt a' nagy és mennyei Jót,

Jót, más hatalma alá adná. A' ditséret' Egén-is felyül-haladott Lacedaemonbéliék, azt, ki a' hartzon pai'sát el-vetette, hogy másokkal egy Respublicában éljen, méltatlannak ítélték. Látták ugyanis ezek az mások felett Virtuofus emberek, hogy semmi nagy és nevezetes dolgot nem vihet véghez, ki testének óltalmazó erőtségét, melyet Hadi-vezérétől vett, életében más kezébe 's hatalma alá engedi. Hát a' KERESZTYÉN BÖLTS holott a' halhatatlan Istentől, e' Világi Vitézségnek Fő Vezérétől, a' dolgok felől való szabad és jó ítélet-tételnek és álhatatos erőségnek *impenetrabilis* pai'sát vette, azt minden ember' *Occursus*ára úgy el-veffe-é, hogy maga tsendefségét és bódogságát mindennek háborítani ki-tégye? Hát egy alá-való, rá-galmazó, mások' fídalalmazásokhoz fokott embernek hatalmában álljon-é, hogy ő bódog légyen vagy bódogtalan? tsendes vagy háború? Éomorú vagy vig? Ne engedjék azt, se az Isten, se a' Termézet, se az Emberek!

Ezenképen íté a' betegség, a' kín, a' fájdalom felől-is. Mint a' Tyrannusok egy Várat, olly erős helyen, és olly mesterséggel fökták *fortificálni*, hogy az semmi erővel meg-ne vétettethessék; éppen így erősítette-meg a' K. B. maga tsendefségének és bátorságának Várat, Elméjét. Magas az, nagy az, erős az, győzhetetlen az, melyet semmi nyomorúságnak balistája, semmi kinzásnak koffa, semmi fájdalomnak ereje, meg-nem erőtelenithet, melly nem árokkal, nem sántzal, nem köfállal, bástyákkal, Ravelinekkal, hanem jó Opinióval, hozzas föktatással, 's álhatatos keménységgel erősített-meg.

Hát a' Haláltól, Bódog Isten! hogy irtóznék a' K. Bölts? hiszem az nem egyéb, hanem hozzas és nagy betegségeknek igen bizonyos orvóságok: E' tömlőzből 's fogságból való ki-fabadulás: fok keserves kinnak vége: e' világon fönetlenül tarto hartznak meg-fűnése: az el-fáradott testnek nyugalmas

aluvása: E' Világ' nagy Tengerétől hanyattatott hajótskánk-
nak tsendes rév-partja: Mennyorlág' útja: az örökké-tartó
bóldogságnak első órája.

Ekképen festé 's írá-le, effeléleben igen tanulatlan pen-
nám a' KERESZTYÉN BÖLTSET előttetek Kegyes Hallga-
tók! Mondjátok-meg már énnékem kedvezés nélkül, Ritka-é
az ilyen Bölts? Nem újság-é? Nem helyesen neveztem-é
Elöl-járó Befédebben, *Raram Auem in Terris*, Igen Ritka
Madárnak? Fekete Hattyúnak 's fejer Hollónak?

Gondoljátok talám: Söt inkább vagyon-é ma, vólt-é ez
előtt, 's lézen-é ez után illy *Perfectus Sapiens*, illy tökéletes
Böltseségü Keresztyén? Igen-is Kegyes Hallgatók.

Tudnék, noha nem sokat, egynéhány illy KERESZ-
TYÉN BÖLTSET, mind a' régibb aetasból, mind a' köze-
lebb időben élt nagy Keresztyének közzül nevezni, és példá-
úl előtökbe hozni; de mi fűkségünk idegen példákra, ha
Házi vagyon? és miért hoznék ide másfunnan, ha itten talál-
tatik? Ihol azért a' Példa! Szemléljetek kérlek egy illy *Keresz-
tyén Bölts*. Ajándékon mutatom-meg mindnyájatoknak e'
nagy Ujságot és drága Ritkaságot: *Adeste auribus, oculis, &
animis. Quis Ille?*

Ab pulchrum est monstrari, & dicier:

HIC EST.

Illy KERESZTYÉN BÖLTS vólt életében, Lelkére nézve
Mennyei eredetére már vízfá-tért, Testére nézve pedig, e'
fekete gyáf Zinnel borzasztó koporsóban zárattatott Néhai
Méltóságos Czegei WASS DANIEL Ur.

Régen *Augustus Tsáfár* Rómában Játék-néző helyen lé-
vén, és az *Actor DOMINUM et PRINCIPEM BONUM*, Jó
Urat és Fejedelmet említvén, a' *Spectator*oknak sok ezerekből
álló fokasága, *tanquam ex composito*, egy fempillantásban a'
Csáfárra tekintett, és azzal minden reá alkalmaztatta a' mit
hallott.

hallott. Ugy itélek K.H. nintsen senki közzületek, ki eleve észre nem vette volna, hogy tsekély Oratiom' folyásában, ez említett Méltóságos Urra tzeloztam legyen. El-hízem, senki nintsen, ki tölem, bezedemnek e' Néh. Méltóságos Urra alkalmaztatását kívánná. Jól tudom, mióta előtettek Éokatlan nyelvem rebegve bezel, fületek Éavaimon, elmétek pedig e' Koporsón járt: és a' mit tölem hallottatok érzékenységetekkel, már azt régen, a' benne tsendesen nyugovó Mélt. Urra alkalmaztattatok Éivetekkel. Terheljelek-é hát én mégis Titeket effélével illy Éoros időn? Nem tselekezem. Hízem jól tudja felöle minden, a' mit a' KERESZTYÉN BÖLTS' nevezete alatt leg-elsőben róla fellyebb említettem, hogy Ő, mind egyedül való URának, mind édes Atyjának, a' Lelkeknek Atyjokat, és ama' minden dolgoknak formálójokat az ISTENT tartotta: Ez URAT félte mint hűséges Szolga; egyedül e' TEREMTŐT tisztelte mint háládatos Teremtett-állat; ez ATYÁT tisztelte 's suspiciálta, mint Jó Fijú: Ezt vallotta, Ezt imáda, Ennek Éolgalt; mint Igaz és Valóságos Keresztyén. És mivel tudta Igaznak lenni a' mit Augustinus mondott: *Optimam esse Religionem imitari Eum, quem colis*, minden tselekedeteiben az Istent nem tsak Éüntelen maga előtt tartotta, mint valami új Énók; hanem gondolatiban, bezedében, munkáiban, járásában - kelésében, társalkodásában, ki-ábrázolni-is igyekezik vala, mint annak a' véghetetlen Méltóságnak igaz Fija, és mint Kinn e' Nagy Atyának Éép Képe, és mindenektől könnyen meg-ésmértethető ábrázatja vala.

E' gyönyörűséges és kies Kút-föből vett eredetet az ISTENI Gondviseelésben való tökéletes meg-nyugovása, példás Kegyeisége, fedhetetlen ártatlanságú élete, senkit meg nem sértő, mindeneket ellenben építhető bölts bezedé: fok Éegényekkel, Kollégyiomokkal, Oskolákkal 's Papokkal jól-té-

tele: az Isten' Beſzédének és a' mindennapi közönséges's ma-
gános Könyörgéseknek ſzeretése, és több nevezetes Virtusa,
mellyel ötet *ad inuidiam usque* ékefitette fok Méltóságok fe-
lett az Isten, 's áldotta a' Termézet. Tudja ez egész Pom-
pás *Frequentia*, melly *Magnanimus*, erős, bátor, és kemény
Szivü; a' gonoszokban *infraſtus*, *illaeſus*, *immutus*, *inconcus-
sus Heros*, áthatatos és helyéből ki-mozdithatatlan Méltóságos
Uri Ember vala ez. Egy elmével, egy indulattal, haſonló
ſzível vette mind a' két Szerentsét. A' kedve ſzerint való dol-
gokban, Méltóságban, Gazdagságban, ſzép Hirben 's Név-
ben, Jó Házas-Társában, Jeles Gyermekeiben és egyebekben
mellyekben tartják fokban e' Világi Fő Bóldogságot, nem vólt
elatus, negédes, fel-fuvalkodott, vagy az ellenkezőkben el-
tsüggedt, puſillanimis, kitsiny hitü; hanem mint tanult és
próbált jó Vitéz, mind a' jó mind a' bal ſzerentsén, egyaránt
triumphált, győzedelmeskedett. Ha valaki ellene kedvetlenül
élótt, vagy felöle balul ítélt, meg-nem indúlt. *Mendaces Jo-
nos unus aſſis habuit.* az hijjában való hazug ſzókra nem haj-
tott ſemmit.

A' betegségeket, kinokat, fájdalmakat ſokſzor, de bé-
keſégelen ſzenvedte, elégségesnek tartván bóldogságára, hogy
fájdalmas Teſtében egészséges vólna Nemes Lelke: melyet e-
leitől-fogva a' teſt felett annyira exercealt, excolált, formált,
hogy jóllehet Kollégyiomokban keveſet tanúlt; mindazáltal
ſorgalmatos induſtriája, a' dolgokra való *prudens* figyelmezése,
ditséretes *Curioſitása*, gyakor *Experientiája*, termézetű *Judici-
oſitása*, *Memoriájának Capacitása* és Elméjének véle ſzületett
Neméſége által, ez Hazában a' közönséges Theologuſokat fe-
lyül haladta, a' Fő *Juris Conſultus*okat pedig *aequalta*, annyira
hogy Erdélyben e' Nagy Ember, a' Törvényes Szövevények-
ben mint egy Oraculum gyanánt tartattatnék. Én bizony
ötet eleitől-fogva a' Nagy és Ritka Emberek közzé ſzámláltam:
és mi-

és mikor halálát meg-hallottam, azt mondtam: Nagy Fejedem esett-el az Erdélyi Magyar Izraelben.

Nem lézen még kevésé Vége tsekély befédemnek K. H! De tsak addig tartóztatlak benneteket, mig Ez, régi és a' két Magyar Hazában Nevezetes Nagy Familiából eredetet vett Néhai Méltóságos Urnak Bútsúzó szavait elő-bezélem: nem a' mint Ő tudná ha szólhatna; hanem a' mint tölem, időm' rövid vólta szerént rendbe fedegettethetett, az az, igen tsekélyen:

Méltóságos Gróf, Hallerkői HALLER JÁNOS Ur, Felséges Királyunk' Belső Tanács-Ur Hive, és Nemes Erdély-Országának Méltóságos GUBERNATORA! E' Néhai Méltóságos Ur, EXCELLENTIÁD-hoz, életében egész reverentiával vi-feltetett: Ama' Supremus Belli-Dux, e' Világnak Nagy GUBERNATORA, hozzáfson tartott Vitézkedése 's Szolgálatja után már Őtet *rude donálta*, EXCELLENTIÁDAT pedig még Hazánk' Javára meg-maráztotta, azért kívánja: ISTEN, Ki EXCELLENTIÁDAT Erdeme szerént ez HAZÁBAN leg-felsőbb Méltóságra emelte, GUBERNATORI Székét erősítse: Özvegyek' és Árvák' Edes Atyjoknak ditsőséges Titulusával ékefitse: Méltóságos Familiáját nagyobbra-is nevelje: Grófi Házát minden Jókkal szeresse: és végre Fejét a' Ditsőségnek hervadhatatlan Koronájával dízesítse.

Méltóságos és Excelsum KIRÁLYI GUBERNIUM, FELSÉGES ASZSZONYUNK' TANÁTSOS UR HIVEI, Hazánk-nak erős Őzlopai! Reátok-is Áldást mond utolsó Szavaiban e' Néhai Méltóságos Ur, és kívánja, hogy a' Ti Igazgatástok alatt, bölts Tanácsaitok által, ez Hazában ISTEN' Ditsősége, FELSEGES ASZSZONYVUNK' Házna, Országunk' Bóldogsága, az Igazságnak ki-éolgáltatása, és az Özvegyeknek, Árváknak 's meg-nyomorítottaknak óltalmazások nevedekést végyen 's elő-mennjen. Kegyességteknek pedig, hűségteknek 's igaz

irélet-tételeknek jutalma e' Világon, hozzú élet' kedvessé-
gével együtt mindenféle Aldás' bövsége, Mennyben pedig
amaz igaz Itélő Birótól örök Bóldogság' Koronája légyen.

FELSÉGES ASZSZONYUNK' Erdélyi Királyi Törvényes
Táblájának nagy érdemü Affessorai, Ez Hazának Köz Birái, 's
nagy Erősségei! *Dum Fata Deusque sinebant*, e' Néhai Méltó-
ságos Ur egybe-verett vállakkal viselte veletek e' bajos és ne-
héz időkben Országunk' terhét. De a' Fő PRAESIDENS, Ki
mikor ítéltetek mindenkor Gyülekezetetekben állott, és Ben-
neteket ugyan Isteneknek 's ISTEN' Fiainak Titulusokra méltó-
ztatott; de ki egyzer'smind azt-is mondotta, hogy mint
egyéb Emberek Ti-is meg-haltok: Öret a' Ti Gyülekezetetek-
ből már név szerént ki-főlitotta. Oh vajha Titeket annyi
éztendők alatt való conversatióban, egy Consensusban soha
meg nem bántott volna! De; *Homo fuit, nec quicquam unquam
humani alienum a se putavit*. Azért Méltóságos Urak, meg-
eshetett fogyatkozásairól Benneteket belső affectusból követ:
mind közönségesen mind zemély szerént Istennek ajánl: Ki-
vánván egyenes szívűből, hogy Isten mindnyájatokat ez Ország-
nak nagy hasznára, az Igazságnak ki-főlgáltatására, sok igye-
fogyottaknak vigasztalásokra tovább-is bóldogul meg-tartsion,
és ez élet után az Igazságnak Koronájával ékefitsen.

Mit mondjak Tenéked, valósággal árván maradott ke-
serves Özvegy, régi Kegyes és Jó Patrona Azzonyom, Méltó-
ságos VAJI JUDITH Azzony? Mit mondjak? Vajha né-
ked hallgatással eleget tehetnék, mint régen ama' nevezetes
Kép-író Tymantes Iphigenia Atyja' Ábrázatjának bé-fedésé-
vel? Vagy, vajha mind ékefen főló nyelvet, mind éles, se-
rény, és bölts elmét e' főmorú alkalmatosságra, kiváltképen
vigasztalásodra árron vagy költsön vehettem volna! De fé-
lek, hogy elmém' tsekélysege, és e' félékhez nem főkott re-
begő nyelvem' idétlensége főmorúságotat nem enyhíti, ha-
nem

nem többíti, és orvosláshoz igen durva kezem, Szived' sebé-
nem gyógyítja, hanem újítja. Mindazáltal kedvezz nékem
természeti jószágod érént e' dologban, és az én tsekélységem-
nek el-zenvedésében, mutasd-meg azt ez Halotti Méltóságos
Frequentia előtt, hogy te mostan-is erántam az vagy, ki en-
nekelötte mindenekhez vóltál, VAJI JUDITH.

Ama' Jó Feleség'-tartó Király, Salamon, a' Jó Affzonyt
Férje' Koronájának nevezi. Tudja Országunknak egész népe,
tudja e' nagy Sokaság-is, nem hizelkedésből szólok mikor azt
mondom, hogy Te Méltóságos néhai Férjednek Koronája, és
nem tövis, hanem ékes és drága Koronája valál. De tudom
azt-is, 's tudod magad is, hogy Tenéked-is el-múlt Kedves
Férjed dízes Koronád vala. Hallgassanak mások a' *Muralis*,
Ciuvica, *Triumphalis*, borostyán, tserfa, és arany Koronákról!
Hallgassanak! Illyen Koronával áldattatik az meg, a' ki féli
az URat.

Melly példás Házasági Szeretet vala közöttetek, hire va-
gyon mindeneknél az Országban: Es el-híszem, hogy nem fog
esni Lelkednek Testedtől leendő el-válása nehezebben, mint
mikor illy nagy tekintetü, 's mindenek előtt fő *Respectusú*, e'
mellett Tégedet fíve érént szeretett jó Férjedtől el-éakadtál.
Söt, minthogy a' Lélek, a' Példa-Beféd érént, nem ott va-
gyon a' hol lelkesít, hanem a' hol éret; és ennekfelette, mi-
vel kedves Férjeddél az Házasági köteletség érént egy Test,
és az Igaz Hit által egy Lélek vóltál; zenvedj-el ha azt mon-
dom, hogy tulajdon Lelked vált-meg egy rézről e' drága, és
Istentől fok ajándékokkal ékesítettett Testtől.

Eberus, (: Vittebergai Professor :) azt mondotta régen:
hogy Felesége' halálakor úgy tetfzett neki, mintha fíve két-
felé hasíttatván, egy része Feleségével a' Koporsóba tétette-
tett, más része Melyében vérrel tsepegve maradtott volna. El-
híszem Méltóságos Affzony, hogy Néked sem lett kevesebb
fájda-

hajdalommal néhai Kedves Férjedtől lett el-vágattatásod, mivel Kettőtöknek egy Szivetek vala, mellyet a' könnyörületlen Halál kardja már kétfelé hasíta. Egy Kegyes Férj festetett régen két Szivet: az egyikre iratta maga nevét, másakra feleségét: De festetett harmadikat-is olly formán, hogy mind a' két Szivet egybe foglalta, és arra a' JESUS' Nevét iratta illy Epigraphéval: *In JESU unum*. A' JESUSban egy a' két Sziv. Tudom, hogy a' Ti Szivetek-is egy vólt a' JESUS' Éivében 's Szeretetében.

De hogy-ne ragadott volna édes Férjed' Szive Szivedhez? hogy ne lett volna azzal egyé? holott Ötet Isten Te benned mind azokkal meg-áldotta vala, valamelyeket a' Jó Feleségben a' Férj meg-kivánhat. El-hízem, nehezen szenveded, ha ditséretedre valamit Éólok, mint ki inkább akaré ditséretre méltó dolgokat tselekedni, mint ditsértetni; de kérlek, ne legyek terhedre egy kevésbé: mert valamit mondok, nem a' Te ditséretedre, hanem néhai Méltóságos édes Férjed' utolsó Tisztesség-tételére való tzelozásból mondok. A' Te ditséreteidről Éóljon holtod után az az Orator, kit Isten azzal a' Éép Spartával fog meg-tisztelni. Mit mondhatnék azért én most néhai Méltóságos Jó Uramnak Tisztességére nagyobb, mint-hogy Isten ötöt Jó Feleséggel meg-áldotta? Ugy tetézik nekem, lássák mások mint ítélnék, ha csak ez egynéhány Éóból állott volna is tsekély Oratziom, nem mondtam volna keveset. Mert az Isten' áldása minden Jót magába foglal; a' Koronás Próféta' Éava Szerint pedig Jó Feleséggel áldattatik-meg, a' ki féli az Urat.

Az Egyiptziusok magok Feleségeiket olly arany-lántzokkal és Medaillokkal ékesítették régen, melyekre öt madarak vóltanak rajzolva 's metézve: *Első Galamb* illy Inscriptióval: *Sic Casta*. *Második Sas* illy Epigraphéval: *Sic Prompta*. *Harmadik Éfeterag* ez Irással: *Sic Pia*. *Negyedik Éjjeli Madár* illy Felyül-irással: *Sic Vigilans*. *Ötödik Patsirta* ez Inscriptioval:

Sic

Sic deuota. Azt akarván jelenteni e' bölts emberek, hogy a' Feleségnek Férjéhez Hívnek; Serénynek, Kegyesnek, Vigyázónak és Religiosának kellene lenni. Mivel azért mind ezeket, sőt több Virtufokat-is talált Benned Kedves Férjed nagy mértékben, mit tsudálom én, vagy más, ha Tégedet annyira kedvellett? és minthogy Isten Ötet-is az emberek előtt annyira meg-tisztelte, 's olly ritka és drága ajándékokkal Ézerette, mit tsudálom, ha Te-is Méltóságos Azzony, néki a' Ézeretben úgy meg-feleltél, hogy nem tsak halálakor, hanem sokszor betegségében-is, Éivbéli bánatidban annyira el-bádjadtál, hogy tégedet mindenek terhes és igen nagy nyavalyáktól féltnek vala!

No! oda vagyon már e' Te kedves Férjed! oda vagyon az egész Ország előtt nagy respectusú, 's Tégedet hűségesen Ézerető VASS DANIELED! Jóllehet azért nem mérézellek kérni, hogy illy nagy károdon ne Éomorkodjál 's síránkoddál; mindazonáltal bátorlakodom arra inteni: Légyen keferüségedben MÓD.

Kövesd amaz Istent-felő Házas-Társ' Példáját, ki hűséges Férje halálakor tsak ezt mondotta Istennek: *Vízbe vetted Uram kit nékem világi bujdosásomnak társául könnyebbitésemre 's vigasztalásomra rendeltél vólt: Nem zugolódom, hogy vízbe vetted, hanem halálat adok, hogy adtad vólt. Isten, az Archiater, ama' nagy és Fő Orvos, mindenkor használó kezeivel kösse-bé sebes Éivedet, öntözze vigasztalásának harmatjával el-epedt lelkedet, tégye minden jó Azzonyoknak példává életedet 's Férjedhez való Ézeretetedet, és mütassamag néked tselekedettel 's valósággal, az én beÉédemben való tehetetlenség helyett, hogy Ő minden vigasztalásoknak Istene!*

Isten' Kegyelmezségéből nem tsak már Éárnyaitokra költ, hanem nagyra-is emelkedett 's nevekedett Mélt. Urak: e' Jó Atyának három Jó Gyermekai, kedves test-vér Atyafiak, M. Czegei VASS MIKLOS, és VASS GYÖRGY Urak, és M. VASS ÁDÁM Urfi. Ha titeket az halál Néh. M. Atyátoktól el Éakasztott, én-is el-válaszÉalak-é egymástól? nem tselekeÉem. N Mi

Minthogy a' nagy Nemzetből való Éarmazással rend Szerént együtt jár az elmének ékefsége, az ítélet-tételnék egyenefsége, és a' Memoriának capax ékefsége, egy szóval *Heroicus Animus*, a' nagy Elme. Igen sokkal tartoztok Istennek 's a' Termézetnek, hogy Tinéktek *nascendi Sorte*, illy nagy Méltóságú, ritka tekintetű és fok Virtusokkal édes Atyát ajándékozott.

Mikor rólatok gondolkozom Mélt. Atyafiak, a' Nemes Elme mellett, ez három szép Virtusokat szemlélem körülöttetek: Az Isteni félelmet, Szüléiteknek Szeretettel egybe-kötöttetett tiszteleteket, és az egymás között való Atyafiúi egyefséget 's Szeretetet. Vagyon azért ez órában a' nagy Éomoruság között-is min örüljek; vagyon mit felöletek nagy ditsekedéssel depraedikáljak, hogy nem találom-fel bennetek, a' mi felől a' Poéta már régen panaszkodott:

Filius ante diem Patrios inquirat in Amos.

Fratrium quoque Gratia rara est.

Tudom M. Uci Atyafiak, hogy mind Néhaj M. édes Atyátokat holtáig fiúi engedelmeiséggel tiszteltetek, és mostan-is örömeft mondanátok, a' mit **régen a' Római nép** a' meg-holt *Brutus*' képeire írt: *Utinam viueres!* Vajha élnél! mind pedig magatok közt a' Szeretetnek hármass kötele nem csak ki nem fessett, 's elnem szakadt eddig, hanem naponként erősödik-is.

Quis poterit triplicem rumpere Funiculum?

Oh melly szép dolog az Atyafiaknak egyefségben élni! a' melly szép, olly ritka: a' melly ritka, olly hasznos. *Concordia res parvae crescunt, discordia maximae dilabuntur.*

Mit hagyott kérlek Tinéktek Néh. M. Atyátok és Uratok holtá után? gazdagságot, pénzt, jószágot-é? Tudom. De ne tartsátok ezeknél alább valónak, a' mi róla ezekkel együtt reátok állott: t. i. az ő Kegyefségét, Házasági szép életét, 's Atyafiúi igaz Szeretetet. Isten benneteket Mélt. Urak és Urfi fokáig virágzó 's bődög állapotban meg-tartszon. Kivánságotok Szerént

Érént való Jókkal áldjon, 's vénségre juttasson. Mind hármatokban a' Méltóságos és régen virágzó VASS FAMILIÁT továbbra-is terjeffze. A' Tisztességnak és Méltóságnak magassabb Egére-is emelje: Nagy Herosoknak és nevezetes Fjedelmi Embereknek Zülö Annyokká régye: maga Házát és ez Hazát támogató OZloppá nevelje: és olly Házzá építtse, mellyben a' Éamkivettettek nyugodalmas Éállást, a' megnyomorítottak refugiumot, és Éabadúlást, az éhezők kenyeret, a' mezitelenek ruházatot, az Özvegyek óltalmat, az Árvák pedig édes Atyát és Anyát mindenkor találhassanak. Birja a' Ti Familiátok Isten' jobb és bal Kezének Áldását örökség Érént firól-fira: és láttassék-meg mindenektől nyilván Jó-kedve Ti rajtatok Nemzetségről Nemzetségre: és ne tse-lekedje soha, hogy ez a' Éép Nemzetség a' Magyar Izrael-ből ki vágattassék:

Méltóságos VASS ANNA, KATA, KLÁRA és JULIÁNA Kis-ÁÉÉzonyok, Néh. Méltóságos édes Atyátoknak életében kedves Leányi, Szemeinek gyönyörűségei, Szívének örömei, Lelkének vidámságai, Világi bujdosásának vigasztalásai, mostan pedig töle el-maradott édes Árvái! Bizony ha régen *Jeste*, látván kedves Leányától nem sokára lejendő meg-fosztattatását, keservefen azt mondotta: Ah ah Éerelmes Leányom, melly igen meg-háborítál engemet! Ti ellenben méltábban fel-Ézóval kiálthattok 's azt mondhatjátok: Ah ah édes Atyánk, Éerelmes Atyánk, melly-igen meg-Éomorítál bennünket! El-mondhatjátok, és magatokra Éabhatjátok, ama' fíralmas Ének' e' réÉzetskéjét: Árvákká maradtunk Atya nélkül, és a' mi Anyánk-is már Özvegy.

De ne fíránkozzatok Méltóságos Kis-ÁÉÉzonyok felettébb! eleget kellett tenni Méltóságos édes Atyátoknak mind a' Termézet' Törvényének, mind a' Mennyei Nagy Atya' parantso-latjának. Ugyan csak meg-hagyta még Isten örömetekre,

Ézerentsétekre, vigasztalástokra, Méltóságos Jó Azzony-Anyá-
tokat. Él még édes Atyátok-is a' Mennyben, Ki már ez u-
tán ket juffon tartozik reátok gondot viselni, mint Leányira
és mint Arváira: mert Ő Árváknak Atyjok. Isten Titeket
árvaságotokban soha el-ne hagyjon: Szomorúságotokban fel-
lyebb, mint sem én kívánni tudom, vigasztaljon: minden
fűkséges jókkal áldjon: Sorsotok 's Méltóságos Familiátokhoz
illő állapotra magasztaljon: és mindnyájatokban, Méltóságos
édes Azzony-Anyátoknak, Szomorúságai 's gyászai között-is
örömet érni engedjen.

Édes két Fijai után Kedves Menyei, Méltóságos VASS
MIKLOS Ur' Ézerelmes Házas-Társá, Méltóságos Gróf TELE-
KI EVA Azzony, és Méltóságos VASS GYÖRGY Ur' életé-
nek kedves Párja, Méltóságos SZENT-PÉTERI ERSÉBETH
Azzony. Tudjátok, ha én hallgatok-is, melly nagy Éze-
rettel és Atyai indulattal viseltetett hozzátok e' Néhai Mélt.
Jó Atyátok, és melly nagy gyönyörűsége volt mind kettő-
tökben! Oh ha tovább-is bennetek Ézeme gyönyörködhetett,
's Ézive örvendezhetett volna! De el-kellett már néki-is in-
dulni a' minden Élőknek útjokon. El-hágy azért bennete-
ket-is, de Ézivesen és Atyai indulatból kívánja: Isten mind
Kettőteket, Kedves Unokátskáival együtt fokkáig bóldogúl é-
letben meg-tartson: hozzá való Ézeretetekért fok jókkal áld-
jon: Kedves Férjeitek előtt példás kedveséget adjon: időtök-
höz éztendőket töldjon: mint Rebekát és Rákelt olyyakká té-
gyen; végre életetekkel meg-elégedéstek után a' Mennyben
meg-ditsöitsen.

Méltóságos Lib. Baro Isjabb Losontzi BÁNFI 'SIGMOND
Ur, Néhai Felséges VI-dik KÁROLY ROMAI IMPERATOR-
nak és ő FELSÉGE' decessusa után, mostani Felséges ASZ-
SZONYUNKNAK Erdélyi Királyi Guberniumában egyik Ta-
náts Ur Hive, egyÉzer'smind ugyan ezen Erdélyi egy réz Pro-
testans

testans Eklésiaknak és Kollegiomoknak Fő Curator Urok, ISTEN után állapotunknak 's reménységünknek egyik erős gyámol Oázisa! Valamiképen e' Néhai Méltóságos Ur életében Nagyságod iránt egész reverentiával és Atyafiúi igaz szeretettel viseltetett; azonképen betegségében és halála' óráján is, ha Nagyságod' Méltóságos Személyének praesentiájához szerentséje lett volna, meg-köszönte volna élő-őzével Nagyságod' reciprocus affectusát, és igaz Atyafiúi vérségének fokozott bizonyos contestatióját, 's holtig való fenn-tartását: De minthogy utolsó óráján olly szerentsés és bódog nem lehetett, úgy reputálja Nagyságod, mintha azt most élves indulatból köszönné én általam: sőt köszöni-is egész háldatossággal, és egész árva Házát, Nagyságodnak nem annyira Atyafiúi, mint édes Atyai Patrociniumjába 's protectiojába ajánlván, kívánja: Isten Nagyságod' házias életének Méltóságos Párjával együtt fok elztendőkig kedvezen. Nagyságodat minden szerentsétlenségek felibe emelje: Méltóságos Személyét Felséges ASZSZONYUNK' Szemei előtt betsületesse 's kedvesse tégye: Uri Házát, a' közönséges és élves kívánság szerént gyümöltsoztesse: minden ki-gondoltatható áldásokkal bővölkedtesse: és midőn végre, de igen későre, bódog meg-özlattatásának óráját el-hozza, Ditsőséggel, Méltósággal, Gazdagsággal, hozzú élettel, 's kedves gyermekeken való örömmel meg-elégedve állítsa alá a' Koporsóba.

Méltóságos Ur, THOROTZKAI 'SIGMOND Uram! meg-esméri e' Néh. Ur, nem tsak vérrel, hanem igaz szeretettel és indulattal való Atyafiságodat-is: melyet Tenéked egész háldatossággal köszön, kívánván egy szer'mind, hogy Isten Tégedet Méltóságos Kedveseiddel fázos elztendőkig éltesen. Méltóságos Házadban fok és nagy örömeiket ezután-is érni engedjen: és Nagy Familiádat mind addig virágzó állapotban fenn-tartsa, míg a' Nap és Hóld tart az Égen.

Tekintetes Csehelitzkei SZILVÁSI BOLDISAR Ur!
Egy, Tégedet igen Szerető 's betsüllő Véred, Méltóságos és
Tekintetes mezejére ki-terjedett Rokonságotoknak Egeről,
mint valami fényes Nap, le-ment és el-enyészett. Ez életben
már együtt többé nem nyájaskodhattok, de örvendezni fogsz
véle jövődében az örökkévalóságban, akkor mondhatjátok-
el valósággal: Oh melly szép és gyönyörűséges az Atyafiak-
nak együtt lakozások! Addig pedig kívánja, hogy Isten Té-
gedet Tekintetes Ur, jobb napokra tartson-meg. Kedves és
kíváncsú dolgoknak látásokkal 's érésekkel örvendezteffen:
bőv áldással gazdagítson: szép Házadnak mind terjedésében
mind nagyra emeltetésében consoláljon: és ez életből lejen-
dő ki-költözésed után vég nélkül való Ditsőséggel koronázzon.

Néhai kedves Öttsének, Méltóságos Czegei VASS LÁSZ-
LO Urnak el-maradott Özvegye, Méltóságos KEMÉNY KATA
Asszony, és egy kedves, nagy reménység alatt nevedő ár-
va Fija, Méltóságos VASS JOSEF Urfi! A' mint igen fájla-
ta e' Néhai Méltóságos Ur életében kedves Atyafiának Zom-
rú el-múlását; úgy nagyon keserülte Mélt. Asszony Özvegysé-
gedet, Méltóságos Urfi árvaságodat. Igaz Atyafiúi Szeretettel
vált-el töletek e' Titeket Szerető Jo Atyátokfia, és utóljára e'
Élves kíváncsúgot hagyja Szeretetének jeléül kedves Leméllye-
tekre: Isten, mint Özvegyek' óltalmok 's árvák édes Attyok
benneteket kegyes gond-viselése alá végyen: minden gono-
zók ellen óltalmazótok légyen: nyugtató 's vigasztaló Éarnyai
alatt védelmezzen: valamit Éivetek kívánhat bőven adja-meg:
és végre még egyszer mind Kettőtöket az örök ditsőségben
véle láttassa-meg.

Kedves Vére Tekintetes és Nemzetes VÁRADÍ KRIS-
TINA Asszony, Tekintetes és Nemzetes DIOSZEGI MIHÁLY
Uram' Szerelmes Párja! Ha e' Néh. Méltóságos Uron vagy raj-
tad állott volna, nem hagyott volna még el benneteket ez
Atya-

Atyafiúi Szeretetek példás tüköre. A' mit lehet azért, egy mástól lett el-válastokkor, azt tselekezi: Tégedet említett kedves Férjeddal Istennek ajánl: reátok igaz Atyafiúi indulatból bőv áldást kér: és kedves életeteknek sok időkre való terjedést, Éép Házatoknak nevedekést; és minden jókkal való bővelkedést, Éivesen kíván.

Ha vagytok még Méltóságos és Tekintetes közelebbvaló Vérségű Atyafiak, kik e' Néh. Méltóságos Ur utolsó Ézavait mind érdemlenétek mind várnátok, kérlek *enixe* és *obtestallak* benneteket, ha töle bútsúzással meg nem tiszteltettek, ne Néki, Ki hozzátok hűséges Éivel és atyafiúi igaz Szeretettel viseltetett; hanem az én, vagy negligentiámnak, vagy igen sok dolgaim között esett feledékenységemnek, vagy végre, e' Bútsúzásra adott időm felelte-igen rövid voltának tulajdonitani, méltóztatatok.

Azért Méltóságos és Tekintetes, távolabb de igaz Vérség Szerént való Atyafiak! Atyafiságtokat e' Néh. Mélt. Ur örömeit meg-ésméri: Éives Szeretetekben közöni. Az eshetett vérségek iránt egész **bizodalommal engedelmeteket** kéri: mindnyájatokat Mélt. és Tekint. Kedveseitekkel együtt Istennek hágy: és tapasztalt Atyafiúi Szeretetekbe maga kedves Özvegység 's Árváit továbbra is Éivesen ajánlja.

Közelebb való Méltóságos és Tekintetes Sógorai és Sógor **ÁÉÉzónyai**, úgy közelebb-való Kedves Menyei! Áldással válik el töletek e' Titeket Szerető Sógorotok. Kíván Istennek lelki és testi, külső és belső, mennyei és földi, ideig és örök-kevaló áldások' bőrségét Ti reátok.

Távolabb lineán lévő Méltóságos és Tek. Jó Sógorai és Menyei! Titeket sem felejtett-el a' Néh. Mélt. Ur. Kívánja azért rövid de Éives Éókkal: Hogy légyetek Ti-is mindnyájan az Urtól meg-áldattatok.

Tekin-

Tekintetes és Nemes Doboka Vármegyének nagy érdemű Fő-Ispánja, Méltóságos L. B. Gyerő-Monostori KEMENY SAMUEL Ur! Ugy azon Nemes Vármegyének Tekintetes és Nemes Tisztei, és minden karban 's rendben helyhez-tett igaz Tagjai! E' Néh. Mélt. Ur ifjúságától-fogva veletek társalkodott, köztetek nagy haszonnal foglalt, forgolódott, fáradozott, és Veletek együtt viselte bődög és bődögtalan időben e' Nemes Vármegye' fulyos és bajos terheit. Már e' terhet Isten az ő vállairól le-tévén a' Tiétekre vetette: Kivánja azért, hogy benneteket tovább-is e' nagy tereh-vise-lésre tégyen erőssé: a' Nemes Vármegye' hasznára néző dolgokban kemefekké: minden jóra igyekező fándékokotokban áldottakká 's szerentséfeikké: el-kezdett dolgaitokban elő-menetelefeikké: a' Jóknak óltalmazásokban serényekké: a' gonoszoknak büntetésekben keményekké: és mind e' Világi 's testi, mind végre, az örökké-való és mennyei jutalomban részesekké.

Méltóságos és Tekintetes kedves Barát! 's igaz Jóakarói, Töletek-is bútsút vézen. Barátságos szereteteket nagyon közföni; fogyatkozásinak botsánatkját kéri: és Uri Személlyeitekre, Kedveseitekre, 's minden dolgaitokra áldást kíván.

Jó Tselédi; Jó fogadó Szolgai, engedelmes Fogláló-Leányi, 's hűséges Jobbágyi! Jó Uratoktól, mit mondok, Jó Uratoktól? Jó édes Atyátoktól főtattatok-meg, mikor e' Néh. Mélt. Urtól meg-váltatok. E' fáradságokat, körülötte éjjeli nappali Foglalatokat, hűséges serénységeket örömeit és önként meg-esméri, 's közföni: és az erő helyett erőt; a' Foglalat helyett, áldást; a' testi Jók helyett, melyet Foglalatotok által töletek vett, mind Világi, mind örökké-való jókat kíván.

Hát

Hát el-felejtkezhetnék-e rólatok Méltóságos, Tekintetes, Tiszteletes 's Nemzetes, mind két Nemből álló Kegyes Hallgatók? Kik Temettetői Solennitását jelen-lételetekkel meg-tiszteltétek? Távol vagyon. Közöni azért tiszteltételeteket: Istennek hágy mindnyájan benneteket, és Éivesen kívánja, hogy mikor Ti-is el-éritek utolsó végeteket, tiszteljék-meg, Isten 's emberek Temetésteket, és tartsák áldásban 's betsületben jó 's áldott emlékezeteteket.

ISTENNEK mind két Magyar Hazánkban vitézkedő Háza! Szomorúsággal és Éivbéli belső foházkodással resentiálhatod, mikor Isten alólad, mint valamelly erős *Sámson* az ilyen Oázlopokat ki-dőjtögeti. Keservefen juthat ezedbe, melly igaz légyen, a' mit édes Anyád, az Uj Testamentomi Anyazentegyház mondott Vö-legényéről, Ének. V. 13. Az ő ajakai Rósák, mellyek folyó *Mir* 'val tsepegnek. A' Rósáról fabulázzák a' Poéták: hogy annak tsinálásában az Isteneknek egész Seregek munkálódott, és azért olly ~~Ép~~ 's mikor el-végeztetett, minden Istenek ~~halha~~ tatlánságnak-italával tellyes pohárjaikat reá töltötték, 's azért olly kedves illatú, a' Rósa. A' Jépus Krisztusnak ajakai rósák: Ezekre az Isten kedvességet öntött, 'Sólt. XLV. de öntött Keferü *Mirbát*-is, mert ezek, a' Meny-AzÉzony-nak Ézavai Ézerént, azzal folynak 's tsepegnek. Hová lehet azért Keferübb *Mirba* folyás a' Krisztus' ajakairól, mint mikor haraguya azt mondja az Halálnak, a' mivel Isten-is meg-fenyegette régen az Israelt: Vágd-ki e' Nép közzül az Oázlopot, a' Támazt és a' Táplálót? Papok, Próféta, Próféta' Fijai; Kollegyiomok, Oskolák, 's a' t. Néktek-is Éöl e' Éomorú Levél! Oda vagyon édes Atyátok és Tápláló Jó Abdiáfitok közzül egy Nevezetes. Kivált a' M. Vásárhelyi Ifjúságnak vagyon méltó oka a' Éomorúságra De

vöina még-is sokkal nagyobb, ha azt a' Méltóságos Özvegy
Ép Gratiájának továbbra való ígérétével nem enyhítette
völna; és három Méltóságos Gyermekei édes Atyjoknak
mint egyéb Virtusaiban, úgy iránta való gratiofus affectu-
sában-is, örökség ézerént nem succedaltanak volna. Oltal-
mazza Isten továbbra-is maga népét: áldja-meg kitsiny
örökségét: legelteffe azt továbbra-is: és magasztalja-fel
mind örökké.

Én-is pedig, ki eddig képedben másoktól, már végre
Töled bútsút vézek Néhai Méltóságos Jó Patronus Uram.
Nyúgodj azért Testedre nézve Sirodban tsendesen; Neme-
sebb Rézedre pedig vég nélkül az halhatatlan Ditsős-
ségben.

Ti pedig MÉLTÓSÁGOS, TEKINTETES,
TISZTELETES és NEMZETES Urak 's Afzo-
nyok! Késérjétek-el Ös-Temető Helyében e' Nemes Tes-
ter: Soha oda nagyobb Embernek Testét bé-
nem késérítek.

E L - M O N D A M

